

GEDENKBOEK

ONDERLING HULPBETOON

100 jaar

17 1
GEDENKBOEK

ONDERLING HULPBEToon

100 jaar

STICHTING VAN
GEZELSCHAP
OUD ZANDVOORT

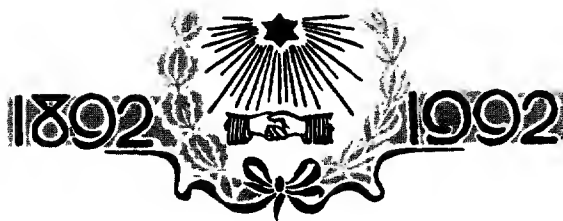

Foto omslag
Kunsthistorisches Museum, Wenen
Neue Galerie in der Stallburg
Fritz von Uhde (1848-1911)
Visserskinderen in Zandvoort, 1882

Inhoudsopgave

	pagina
Ten geleide	5
Zandvoort anno 1892	7
De feitelijke oprichting van de Werkliedenvereniging Onderling Hulpbetoon	15
Het fonds 'Uitkering bij ziekte' en 'Vergoeding verpleegkosten ziekenhuis'	25
Begraven door en vanuit de vereniging	33
10-cents fonds bij overlijden	37
Woningbouw	41
TBC-bestrijding	53
Afd. Vrouwenvereniging	59
Ook de cultuur kwam aan bod	69
Gezinszorg	97
Uitvaartcentrum	109
Vijf voorzitters in één eeuw O. H.	115
Slotwoord	127
Twee grootvaders en één grootmoeder	131
Lijst met de namen van de bestuursleden sinds de oprichting van de vereniging met hun functies	135
Lijst met namen van de bestuursleden van de Afd. Vrouwenvereniging vanaf de oprichting tot aan het einde van de afdeling op 16 november 1941	139

Het bestuur van O. H. bij het eeuwfeest.

Eerste rij van links naar rechts:

B.H. Smits-Schotvanger; S. van den Bos LNzn, secr./pennum.;

K.C. van der Mije Pzn, voorz.; H. Harkamp-Bluijs.

Tweede rij van links naar rechts:

J.J. Zijp, vice-voorz.; Jac. de Muinck, vice-secr.;

E.M. Slagveld-Kerkman; W.M. Castien; M. Weber Jzn.

Foto H. Opheikens

Ten geleide

De drie samenstellers van het 'Gedenkboek 100 jaar Onderling Hulpbetoon' hebben na veel wikken en wegen besloten, alvorens de geschiedenis van Onderling Hulpbetoon op schrift te stellen, eerst het 'reilen en zeilen' van het kwijnende vissersdorp en de steeds groeiende badplaats Zandvoort van zo omstreeks 1892 onder de aandacht van de lezers te brengen. Zandvoort telde toentertijd ongeveer 2700 inwoners.

Vanzelfsprekend zijn wij niet bij machte u een volledig beeld van ons dorp en de Zandvoorters anno 1892 te schetsen.

Wij zullen ons moeten beperken tot het geven van een indruk van Zandvoort in de negentiger jaren van de vorige eeuw waarbij wij in het bijzonder aandacht zullen schenken aan het jaar 1892 – zijnde het jaar waarin de Werkliedenvereniging Onderling Hulpbetoon werd opgericht.

Wij zullen dat proberen te bewerkstelligen door u iets te vertellen over Zandvoort, de Zandvoorters – vissers en aardappeltelers – over het Gemeentebestuur en over de Hervormde- en Rooms Katholieke Kerk.

Al die zaken bij elkaar zullen u – naar wij hopen – een indruk geven van Zandvoort en zijn inwoners in 1892.

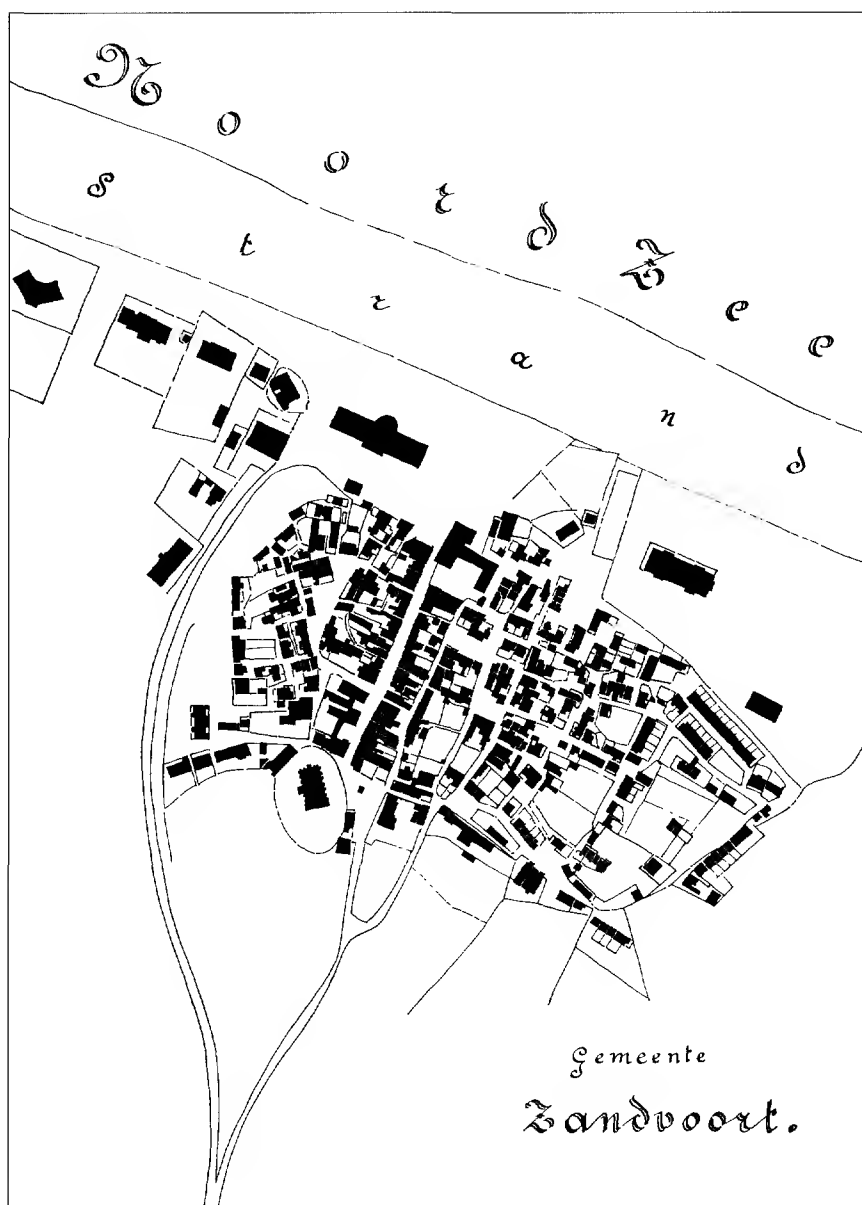
En tegen die achtergrond gaan wij u vervolgens proberen duidelijk te maken hoe de Werkliedenvereniging Onderling Hulpbetoon tot stand kwam en waardoor die vereniging 100 jaren oud is kunnen worden.

Zandvoort, 1 oktober 1992

S. van den Bos LNzn.

K.C. van der Mije Pzn.

M. Weber Jzn.

ZANDVOORT OMSTREEKS 1892

I

Zandvoort anno 1892

Wij – de samenstellers – zijn onze speurtocht naar Zandvoorters – beter gezegd inwoners van Zandvoort – begonnen met het raadplegen van het geboortenregister van de Gemeente Zandvoort, jaargang 1892.

De Chef afdeling bevolking – dhr. C.J. Wester – verschaftte ons toegang tot de kelders van het Raadhuis (nieuwe gedeelte) en stelde ons in de gelegenheid een aantal geboorte-akten door te lezen.

Het merendeel van deze akten was opgemaakt en ondertekend door de toenmalige Burgemeester Mr. P.N. Engelberts (1887-1892). Ook de naam van de Wethouder en Loco-Burgemeester Pieter van der Mije Jzn. kwamen wij veelvuldig in de Registers tegen. In die jaren gold het voorschrift dat de vader van de boreling bij de aangifte van de geboorte vergezeld was van 2 getuigen die de akte mede ondertekenden.

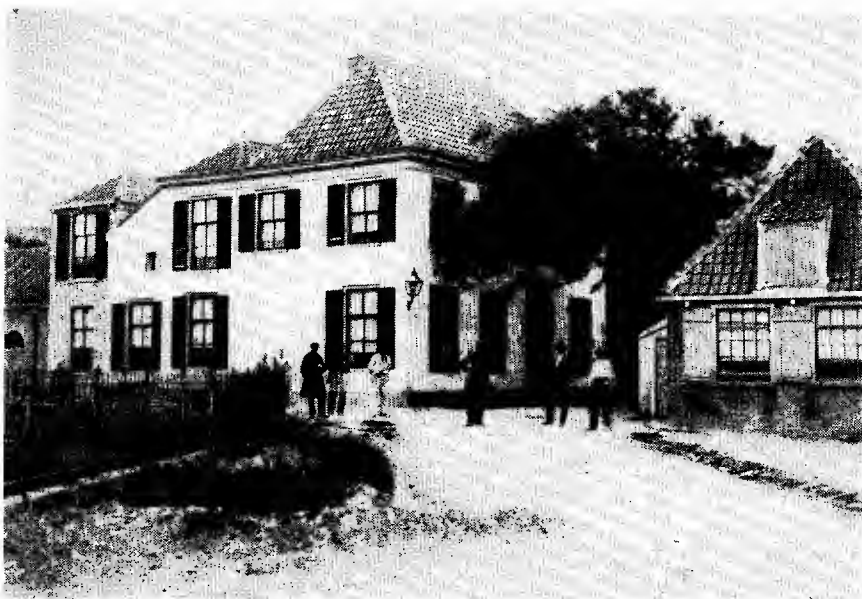
Was de vader op zee – hetgeen in een vissersdorp als Zandvoort vaak het geval was – dan wel wettig verhinderd of onbekend dan geschiedde de aangifte door de Vroedvrouw. Van de afwezigheid van de vader werd in de akte melding gemaakt. De keus van de getuigen was aan de aangever(aangeefster) overgelaten.

De bode van het Raadhuis, een politieagent dan wel een caféhouder fungeerden veelvuldig als zodanig. Sommige vaders slaagden erin aan de aangifte wat meer cachet te geven.

Op 12 februari 1892 deed Jan van den Bos – één van de oprichters van O.H. – oud 34 jaren en gehuwd met Hendrika Weber aangifte van de geboorte van een zoon die de naam van Simon kreeg. Als getuigen traden op opa Jan van den Bos – oud 65 jaar – en H. Weber – oud 26 jaar, vrachtrijder en broer van de moeder van de jonge Simon.

Doctor Carl August Gerke – de eerste Ere-Voorzitter van O. H. – arts 39 jaar oud, maakte er een echt feest van op 8 april 1892 bij de aangifte van de geboorte van zijn dochter Josienne.

Als getuigen fungeerden: Burgemeester P.N. Engelberts en Ds. C. Barne-

Het Kerkplein omstreeks 1890.

Het witte huis was de woning van de Ere-Voorzitter van O. H. dr. C. A. Gerke.

veld, sedert 1891 Predikant te Zandvoort. Als 'Dritte im Bunde' trad Locoburgemeester P. van der Mije als Ambtenaar van de Burgerlijke Stand op.

Willem Witkop gehuwd met Jansje Kerkman had bij de aangifte van zijn zoon Pieter op 6 augustus 1892 meer moeite om de beide grootvaders bij het feest te betrekken. Pieter Witkop Sr. oud 65 jaren kon niet schrijven en Willem Kerkman de vader van Jansje nauwelijks. Van een en ander werd door de ambtenaar van de burgerlijke stand melding gemaakt, waarmede de zaak geregeld was.

De jonge Pieter heeft er kennelijk ook geen nadeel van gehad. Schrijver dezes heeft Pieter Witkop goed gekend en kan uit eigen wetenschap verklaren dat deze van het analfabetisme van de beide opa's geen schade heeft onderhouden. Pieter Witkop had in de twintiger jaren een fraai strandbedrijf aan het Bloemendaalse Strand en na de 2e wereldoorlog, het nog steeds bestaand Aannemersbedrijf P. Witkop & Zn b.v. (grond- kabelwerken en helmbeplantingen) aan de Kennemerweg te Bloemendaal.

Wij stoppen nu maar met onze informaties uit het geboortenregister, één aangifte willen wij u echter niet onthouden.

Op 31 maart 1892 werd in de Zuidbuurt Aagtje van der Werff geboren. Vader: Cornelis van der Werff – Moeder: Aaltje Koper. Aagtje trouwde, toen zij de huwbare leeftijd bereikt had, met Teun Koper. Zij woonden tot aan de evacuatie in de Spoorstraat met 2 dochters en 1 zoon. Na de oorlog – de Spoorstraat sneuvelde tijdens de bezetting onder de slopershanden – woonden zij in de Zuiderstraat.

Teun Koper, van beroep timmerman en aannemer, was vele jaren Voorzitter van Onderling Hulpbetoon's Mannenkoor.

(Aagtje overleed 23 januari 1991 op bijna 99-jarige leeftijd, tot aan haar dood goed verzorgd door haar dochter Corrie en schoonzoon Bertus Balledux. Ons gedenkboek was toen al in wording.)

Nu eerst nog iets over het Dorp Zandvoort en wat daarbij hoort.

De eerste vraag die dan aan de orde komt is: hoe waren de verbindingen in 1892 naar Haarlem en Zandvoort vice versa?

1. Als van ouds via het Visscherspad – startpunt te Zandvoort bij de Kousenpaal – in wat nu de Haltestraat heet – en vanuit Haarlem vanaf de Zijlpoort – langs de R.K. Kerk te Overveen en Kraantje Lek – duin door terug!
2. Dank zij de bouw van het Groot Badhuis te Zandvoort, gepaard gaande met de aanleg van een klinkerstraatweg, werd Zandvoort verbonden met de Heerenweg te Heemstede (Oud-Berkenrode). Met de aanleg van de weg werd begonnen in 1825 en deze kwam gereed in maart 1828.
3. De derde manier om Zandvoort te bereiken en dan nog wel: VEILIG – VLUG – VOORDELIG, gaf het gereedkomen van de spoorlijn tussen Zandvoort en Haarlem en verder naar Amsterdam. Een goede verbinding, met een badplaats in opkomst, getuige het toen nog geheel van hout opgetrokken station Bad Zandvoort aan de voet van de Passage.
4. In 1882 (nog voor ons prikjaar 1892) was de eerste elektrische tram in Nederland, gedurende het badseizoen vanaf het treinstation Bad Zandvoort naar het Park Kostverloren, in exploitatie gebracht.

Deze tram was weliswaar geen blijvertje, maar het bracht toch in 1899 een tramverbinding tot stand tussen Haarlem en Zandvoort die enkele jaren nadien doorgetrokken werd naar Amsterdam.

Het is zeer wel verklaarbaar dat na de aanleg in 1881 van een treinverbinding naar Zandvoort de Badplaats Zandvoort in een stroomversnelling is geraakt.

Misschien waren er ook wel minpunten te noteren. 'Het begin van de vismarkt in IJmuiden was het eind van Zandvoort als vissersdorp', aldus Dhr. C. Varkevisser in 'Gort met Stroop' in zijn boeiend artikel 'De visserij en de oude kustplaatsen'.

De Strandweg ten tijde van de oprichting van O. H.
Hotel Groot Badhuis en op het strand een beginnend badleven.

Inderdaad is de visserij te Zandvoort geleidelijk aan geheel verdwenen. In 1880 werd nog met 17 bomschuiten vanuit Zandvoort aan de visserij deelgenomen. Nadien daalde dat aantal snel. Vele vissers bleven hun beroep trouw en verhuisden daartoe naar IJmuiden. Er bleven ook vissers in Zandvoort wonen, maar ook deze gingen vanuit IJmuiden ter visvangst en kwamen na afloop, met plunjezak en een flink maaltje verse vis, per trein naar huis.

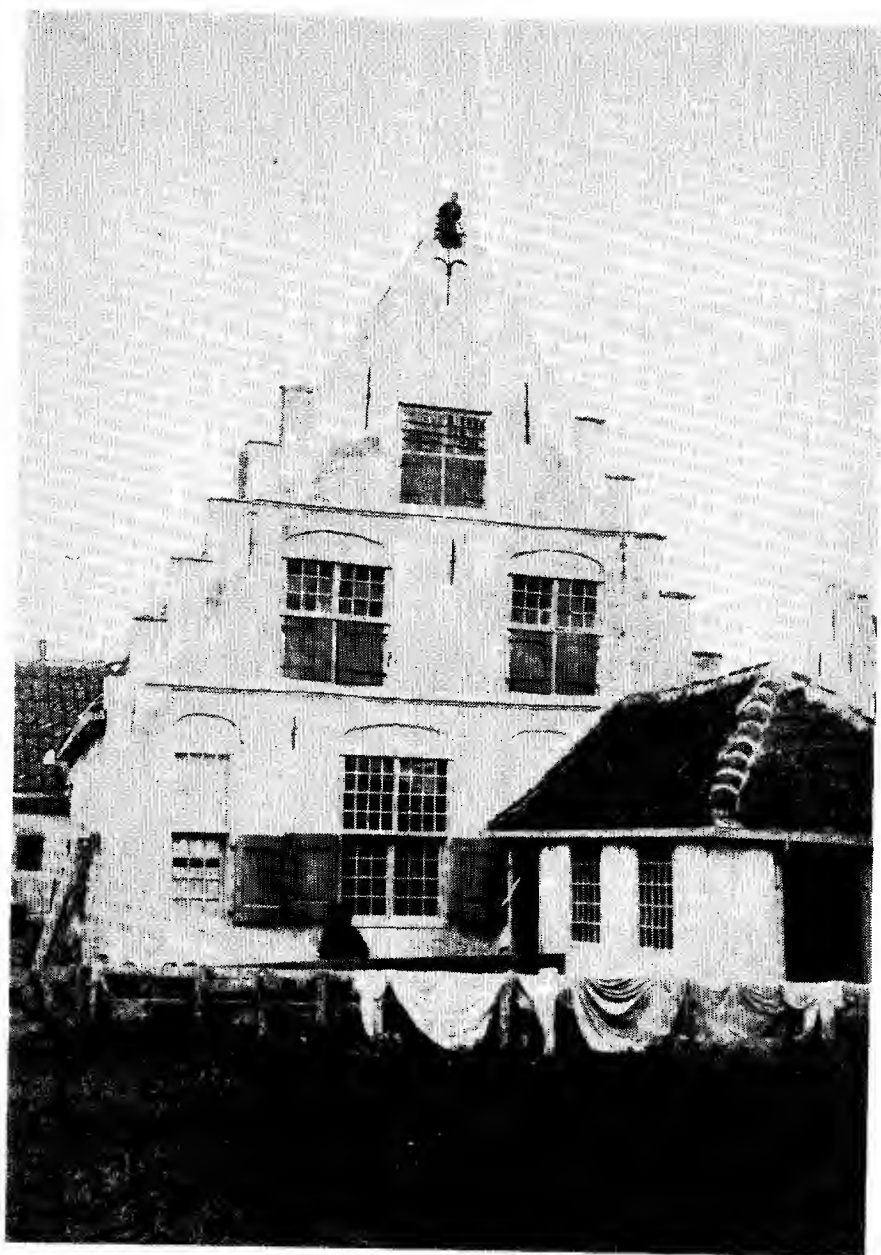
Ook vishandelaren verplaatsten hun bedrijf naar IJmuiden, waar ze reeds eerder hun vis plachten te kopen.

De garnalenvisserij met vletten hield nog lang stand. De vangst van de garnalen was echter te zeer afhankelijk van het jaargetijde.

De Zandvoortse aardappeltelers daarentegen waren door de betere verbindingen er zeker *niet* op achteruitgegaan.

Zandvoort floreerde op vele terreinen: goede ambachtslieden – zowel patroons als ondergeschikten – vestigden zich, veelal blijvend, te Zandvoort.

Projectontwikkelaars – een benaming die men in die dagen overigens niet kende – zagen hun kans schoon.

Het Gasthuis tussen Baan en Rozenobelstraat, een historisch monument, spijtig genoeg in 1929 gesloopt.

De ZANDVOORTSCHE TERREIN- EN HOTEL-MAATSCHAPPIJ had 'Bouwterrein te koop aan de Boulevard en Achterterreinen en Passagewinkels te huur.' Een ander actief bedrijf was: DE MAATSCHAPPIJ TOT EXPLOITATIE VAN BOUW-TERREINEN gelegen aan de Noordzee en benoorden de Gemeente Zandvoort. Dit laatstgenoemde bedrijf had als voornaamste oogmerk het in exploitatie brengen van de door haar aangekochte bouwgronden ten noorden van de Zeestraat.

Al deze 'vooruitstrevende' lieden zorgden er tezamen en in vereniging voor dat Zandvoort 'in de vaart der volkeren' werd voortgestuwd. Een proces dat naar de mening van de samenstellers van dit gedenkboek nog steeds niet ten einde is.

Ook het gemeentebestuur van Zandvoort heeft alle veranderingen niet passief aan zich voorbij laten gaan. Dit bestuur was eind 1892 als volgt samengesteld:

Burgemeester B.Th.A. Westerouen van Meeteren als opvolger van Mr. P.M. Engelberts,

Wethouder tevens loco-burgemeester P. van der Mije, Wethouder H. Drie-huizen;

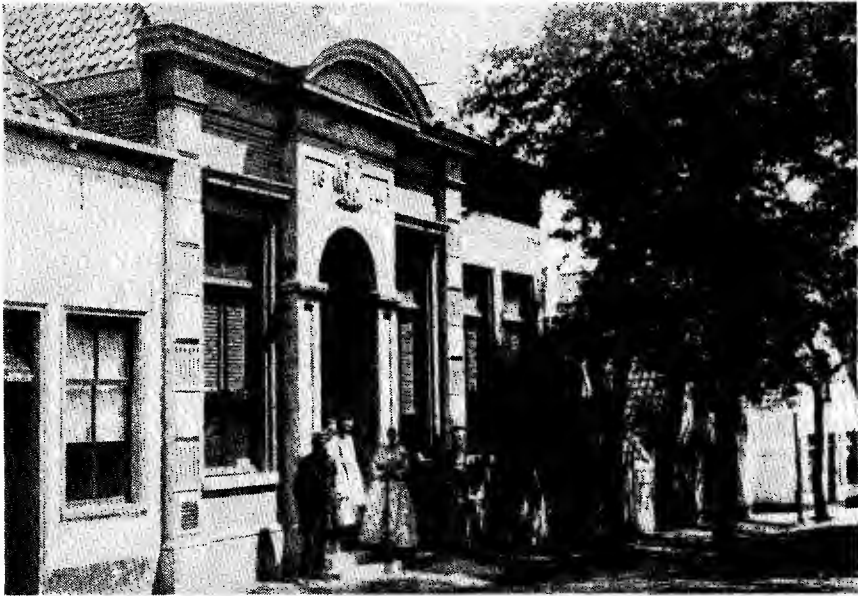
Leden van de Raad: W. van der Werff, C.L.E. Kaufmann, N. Teekman, C. Draijer Jr. en J. van der Valk.

In 1873 werd het eerste raadhuis van de gemeente Zandvoort gebouwd aan de Kerkstraat n° 19; het werd gebouwd door de heren J. Visscher en F. Maas – aannemers te Haarlem – naar de plannen en onder toezicht van de architect D.E.L. van den Arend te Haarlem. De bouwsom bedroeg f 6000,—.

Het was een sober en eenvoudig gebouw. De benedenverdieping was geprojecteerd ongeveer een halve meter boven het straatniveau. Via een hardstenen trap verkreeg men toegang tot de monumentale deur. Aan de westzijde was de woning van de conciërge die tevens veldwachter was. Aan de oostzijde was een kantoorlokaal waarin de secretarie was gevestigd. Op de bovenverdieping was één grote zaal waarin de Gemeenteraad vergaderde en de huwelijken werden gesloten. Dit raadhuis is als zodanig gebruikt tot 1911 en werd toen vervangen door het huidige. Het oude raadhuis werd verkocht en is, na diverse bestemmingen en vele verbouwingen, thans in gebruik als Chinees restaurant.

In 1892 was het aan de Gemeente Zandvoort toebehorende pand aan de Kerkstraat n° 28 in gebruik als Postkantoor.

Plannen om een nieuw Postkantoor te bouwen aan de Haltestraat n° 2 waren toen reeds in een vergevorderd stadium.

Het Raadhuis aan de Kerkstraat n° 19.

‘De Ned. Hervormde Kerk’.

De Hervormde Kerk staande aan het Kerkplein hoek Poststraat werd in 1849 gebouwd ter plaatse waar vroeger een middeleeuwse kerk stond en is aangebouwd tegen de oude toren die in 1618 werd herbouwd. In 1881 werd de kerk uitgebreid door aanbouw van 2 zijbeuken. De toren, en onlangs ook de kerk, zijn beide op de Rijksmonumentenlijst geplaatst.

Het Kerkbestuur bestond in 1892 uit:

Predikant ds. C. Barneveld

Ouderlingen: D. Driehuizen, P. van der Mije en A. Zwemmer.

Diakenen; J. van Duivenboden, A. Groen en L. van der Werff.

De R.K. Kerk; Parochie Sint Agatha.

Het Kerkgebouw met pastorie aan de Grote Krocht werd gesticht in 1854.

Pastoor in 1892 was S. Witte

Kerkmeesters in 1892: W. Versteeg en T. van der Velden.

In 1929 werd aan W. Versteeg de pauselijke onderscheiding Pro Ecclesia et Pontifice toegekend ter gelegenheid van het feit dat hij toen 60 jaar Kerkmeester was.

Statuten
EN
Huishoudelijk Reglement
DER
Werkliedenvereeniging
„Onderling Hulpbetoon”
te ZANDVOORT

*Oorspronkelijk goedgekeurd bij Koninklijk
Besluit van 28 Februari 1893.*

*Gewijzigd goedgekeurd bij Koninklijk Besluit
van 31 December 1894.*

*Opnieuw goedgekeurd bij Koninklijk Besluit
van 18 Juni 1921.*

2

De feitelijke oprichting van de Werklieden-Vereniging Onderling Hulpbetoon

In de Grondwet voor het Koninkrijk der Nederlanden worden: ‘Het Recht van Vereniging’ en ‘Het Recht van Vergadering en Betoging’ als democratische grondrechten of grondbeginselen nadrukkelijk erkend.

Wij Nederlanders anno 1992 beschouwen bovengenoemde rechten als vanzelfsprekend. Minder vanzelfsprekend is het dat men tijd en gelegenheid wil vrijmaken om een vereniging op te richten en in stand te houden.

Er zijn tijden geweest – en dat was niet zo erg ver van 1892 verwijderd – dat het verdienen van ‘het dagelijks brood’ zoveel tijd vergde dat de gewone burger aan het oprichten van een vereniging nauwelijks toekwam.

In onze tijd, waarin men aan vrije tijd geen gebrek heeft, ja soms zelfs geen weg mee weet, ontbreekt het echter vaak aan solidariteit; het saamhorigheidsgevoel en het zich inspannen voor anderen.

Het eerste schriftuur dat wij in de paperassen van Onderling Hulpbetoon aantreffen was een gekartonneerd 56 pagina’s tellend cahier waarin de verslagen van de vergaderingen gedurende de periode van 24 september 1892 tot en met 26 augustus 1898 zijn opgetekend door Jan van den Bos; de eerste secretaris van Onderling Hulpbetoon.

Hij had er kennelijk direct zin in!

Hij verwijderde het eerste blad en schreef in sierletters op de vrijgekomen pagina: NOTULENBOEK VAN DE VERENIGING ONDERLING HULPBETOON.

Wij geven het eerste verslag hier woordelijk weer:

‘Bijeenkomst gehouden op Zaterdag, 24 September 1892.

Op initiatief van eenige alhier wonende personen – die personen waren O. Schrikkema en Fr. Zwaan – werd een bijeenkomst belegd, te houden bij den Heer Schrikkema, tot het oprichten van een vereeniging, om elkander bij ongelukken of ziekten te kunnen steunen. Tot dit verheven doel waren elf personen opgekomen en hoewel weinig in getal gevoelden allen behoefte tot oprichting over te gaan, want ieder was bezielde met de gedachte, al is onze Gemeente niet groot, als ieder wil meewerken zullen er nog

verscheidene leden bijkomen, die gaarne iets willen afzonderen om elkan-
der hulp en bijstand te verlenen.

Uit dit elftal werd een voorloopig Bestuur gekozen, bestaand uit 5 perso-
nen, S. Visser Pres.; F. Zwaan Vice-Pres.; M. Koning Secr.; J. van den Bos
Vice-Secr.; O. Schrikkema Penningmeester. De overige zes leden waren
G. Lemstra, S. van den Bos, M. van Gemert, Th. Martens, E. van Petegem
en C. Kaufmann.

Op voorstel van het lid M. van Gemert verkrijgt de Vereeniging met
grootte meerderheid van stemmen den naam 'Onderling Hulpbetoon'.

Vervolgens wordt met algemene stemmen aangenomen om de contributie
te bepalen op 10 cts per week voor elk lid.

Het Bestuur wordt gemachtigd het reglement op te maken en tot dat doel
Donderdag 29 September te vergaderen.

De volgende vergadering wordt bepaald op Zaterdag 1 October 1892.

Niets meer aan de orde zijnde sluit de Voorzitter na dankzegging aan de
opgekomen leden de vergadering.

De President: S. Visser

De Secretaris: J. van den Bos Vice-Secr.'

Uit het verslag van de eerste vergadering van Onderling Hulpbetoon in
oprichting zult u met ons geconstateerd hebben dat de elf mannen van 'het
eerste uur' kans hebben gezien nagenoeg alle importante beslissingen op twee
kantjes te regelen.

Wie waren die elf personen die op die zaterdag ten huize van de Heer
Schrikkema aan de Kerkstraat spijkers met koppen hebben geslagen?

In alfabetische volgorde waren dit:

1. J. van den Bos	Schilderspatroon
2. S. van den Bos	Timmerman
3. M. van Gemert	beroep onbekend
4. C. Kaufmann	Timmerman
5. M. Koning	Timmerman en Aannemer
6. G.J. Lemstra	Schilderspatroon
7. Th. Martens	Timmerman
8. E. van Petegem	Timmerman
9. O. Schrikkema	Timmerman en Aannemer
10. S. Visser	Timmerman en beheerder van woningen
11. Fr. Zwaan	Timmerman en Aannemer

Het valt op dat onder de elf – aspirant ‘onderling – hulpbetoners’ 3 aannemers en 2 schilderspatroons acte de présence gaven, voorts waren 2 van hen Rooms Katholiek, M. van Gemert en Th. Martens, met wier komst men bijzonder blij was, omdat daaruit de brede opzet van de vereniging – zonder onderscheid van politieke of godsdienstige richting – gedemonstreerd werd. Aannemende dat M. van Gemert geen rentenier was, kunnen wij gevoeglijk stellen dat de eerste elf leden gevormd werden door 5 werkgevers en 6 werknemers. Onder deze elf was slechts één autochtone inwoner van Zandvoort.

Zoals afgesproken kwamen op 1 October 1892 de leden en het voorlopig bestuur van de in oprichting zijnde vereniging weer bijeen echter reeds voorzien van:

1. een naam: Onderling Hulpbetoon
2. een doel: geld afzonderen om elkaar bij ongelukken of ziekten te helpen.
3. een voorlopig bestuur: Voorzitter, Vice-Voorzitter, Secretaris, Vice-Secretaris en een Penningmeester.

en in blijde verwachting van statuten en een huishoudelijk reglement.

Voorzitter Stelke Visser opent om half vier de vergadering – de vrije zaterdagmiddag bestond toen nog niet!

M. Koning had zich afgemeld wegens verblijf elders. Van Gemert was ook afwezig echter zonder opgaaf van redenen.

Bij de opening van de vergadering melden zich nog drie leden aan t.w. C. van Keeren, A. Bol en W. Groen. Zij worden terstond als lid geaccepteerd. Bij het bestuur hadden zich voorts nog twee leden gemeld, t.w. H. Hillekamp en J. de Groot; ook zij worden als lid geaccepteerd.

Vervolgens wordt overgegaan tot het artikel voor artikel voorlezen van het opgestelde reglement.

Artikel 3 plaatst de aanwezigen voor een dilemma. De eerste alinea van genoemd artikel schrijft voor dat bij aanmelding als lid men de ouderdom van 45 jaren niet mag overschreden hebben.

Het lid G.J. Lemstra is boven de 45 jaren. Met algemene stemmen wordt voor de mede-oprichter Lemstra een uitzondering gemaakt. Besloten wordt echter dat men nimmer meer van de maximaal voorgeschreven leeftijd zal afwijken.

Over sommige onderdelen van het reglement wordt nog uitvoerig gesproken en zelfs gestemd. Wijzigingen worden echter niet meer aangebracht.

Op voorstel van de Voorzitter wordt nog besloten Dr. C.A. Gerke het Ere-Voorzitterschap aan te bieden. Dit voorstel heeft aller instemming.

De e.v. vergadering wordt vastgesteld op zondag 16 oktober 1892 om 5 uur. In de hiervoor aangekondigde vergadering werd men terstond na de opening voor een probleem geplaatst. Ingekomen was n.l. een brief van het lid M. Koning waarin hij de vergadering dringend verzocht voortaan niet meer op Zondag te vergaderen. Er wordt hierover vrij lang gesproken. Bij schriftelijke stemming blijkt echter dat 11 van de aanwezige leden tegen vergaderen op Zondag zijn. 4 leden hebben geen bezwaar. De 2 aanwezige personeelsleden van dhr. Koning houden zich buiten de stemming. Vervolgens wordt overgegaan tot schriftelijke stemming over de samenstelling van het bestuur; de uitslag van de stemming is als volgt:

President	S. Visser	10 stemmen
Vice-President	F. Zwaan	9 stemmen
Secretaris	J. van den Bos	13 stemmen
Vice-Secretaris	C.K. van der Mije	9 stemmen
Penningmeester	O. Schrikkema	9 stemmen

Aan de stemming namen 17 stemgerechtigde leden deel. Uit de uitslag blijkt dat slechts 2 van de gekozenen – de voorzitter en de secretaris – een ruime meerderheid verkregen; de overige 3 haalden ieder voor zich slechts een meerderheid van een halve stem. Kennelijk was er voldoende animo om een bestuurszetel te bezetten! Een veelbelovend begin!

De vergadering van 23 november 1892 – de vijfde vergadering binnen twee maanden – bracht weinig nieuws. C.K. van der Mije, op 16 oktober 1892 tot bestuurslid gekozen, heeft zich teruggetrokken. In zijn plaats werd gekozen Th. Martens.

Medegedeeld werd dat Dr. C.A. Gerke het Ere-Voorzitterschap van de Vereniging had aanvaard. Besloten werd voorts Koninklijke Goedkeuring aan te vragen op Statuten en Huishoudelijk Reglement.

Uit deze stukken putten wij nog enige wetenswaardigheden zoals:

1. Om lid van de vereniging te zijn moest men te Zandvoort woonachtig zijn – de leeftijd van 18 jaar bereikt – en die van 45 jaar bij aanmelding niet overschreden hebben.

Voorts een goede gezondheid bezitten en zich niet aan wangedrag of overmatig drankgebruik te buiten gaan.

Hoewel de vereniging uitsluitend voor mannen bedoeld was werd in de statuten hierover niets bepaald. Het ontbreken van zulk een bepaling maakte het mogelijk om in 1921 over te gaan tot oprichting van een vrouwenafdeling en in 1941 het doen opgaan van deze afdeling in O. H.

2. Het bestuur heeft het recht in het belang der vereniging het lidmaatschap zonder opgave van redenen te weigeren.
3. Wanneer binnen een half jaar na aanmelding als lid blijkt dat iemand zich met een kwaal heeft laten aannemen dan zal terstond tot royement overgegaan worden.
4. Overleden leden zullen door acht leden grafwaarts worden gedragen. De Secretaris zal daartoe een lijst opstellen waarin de dragers in alfabetische volgorde worden vermeld. Daarnaast zal het bestuur door twee van zijn leden bij de begrafenis vertegenwoordigd zijn.

Het is opmerkelijk hoe kort en bondig door het bestuur de oprichting van de vereniging en alles wat daarop en daaraan hoort, in een beperkt aantal vergaderingen tot een goed einde werd gebracht.

De volgende informatie willen wij u echter niet onthouden.

Ter gelegenheid van het 35-jarig bestaan van Onderling Hulpbetoon heeft het toenmalige bestuur van O. H. bestaande uit: F. Zwaan – Voorzitter; A.J. Hollenberg – Secretaris; L.N. Weber – Penningmeester; H. Bluijs – Vice-Voorzitter; J. van den Bos – Vice-Secretaris en E. Schaap, J. Water, A. Keesman, W. van der Mije, J.J. Dijkstra en M. v.d. Bosch – Commissarissen, een gedenkboek doen samenstellen – rijk voorzien van foto's – statistieken – overzichten en schriftelijke gelukwensen van diverse autoriteiten.

De Heer P.J. de Braal, journalist te Zandvoort, verzorgde in opdracht van het Bestuur van O. H. een geschiedkundig overzicht.

Wij nemen de vrijheid uit genoemd overzicht van dhr. De Braal het volgende te citeren:

'Reeds één week na de eerste bijeenkomst op 24 september 1892 had het Voorlopig bestuur, de Heren S. Visser, F. Zwaan, M. Koning, J. v.d. Bos en O. Schrikkema een ontwerp gereed, dat op 1 oktober d.a.v. behandeld kon worden. Dankbaar mocht de Heer Zwaan de hulp van het toenmalige lid van de Tweede Kamer en Voorzitter van het Werkliedenverbond, de Heer B.H. Heldt gedenken, die met de meeste bereidwilligheid uitvoerige inlichtingen en berekeningen had verstrekt en richtlijnen voor het reglement aangegeven had. Op zijn gegevens bouwende stelde men de contributie op f 0,10 per week en de wekelijkse uitkering bij ziekte op f 5,- per week vast. Deze uitkering kon hoogstens tien weken per boekjaar genoten worden.'

Uit de notulenboeken en verdere bescheiden uit die dagen blijkt niets van deze hulp van derden.

Wie was de Heer B.H. Heldt, de man op de achtergrond?

Wij raadpleegden hiervoor het bekende boek van C.E. van Koetsveld: 'Het

28 Februar
1893.

N°. 27

AFSCHRIFT.

In naam van Kare Majesteit
Wilhelmina, bij de gratie Gods, Koningin
der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau,
enz., enz., enz.

Wij **Emma**, Koningin-Moeder,
Regentes van het Koninkrijk;

Beschikkende op het verzoekschrift van J. H. T. M.
in vier anderen bestuurders der
Werklieden-vereeniging Onderling
Gulphooten te Gandvoort

duarbij overleggende de statuten der voor minder dan dertig jaren
aangegane vereeniging voornoemd

en verzochende, dat deze vereeniging moye worden erkend;

Geflet op de voorschriften der wet van 22 April 1855
(Staatsblad n°. 32) in het algemeen en op art. 6, tweede lid
dier wet in het bijzonder;

Op de voordracht van den Minister van Justitie van den
22 Februar 1893, 1ste afdeling, N°. 125

Hebben goedgevonden en verstaan:

de statuten van de Werklieden vereeniging
Onderling Gulphooten gevestigd
te Gandvoort

geleyt

gelyk die bij het verzoekschrift zijn overgelegd, goed te keuren,
en de vereeniging misdien als rechtspersoon te erkennen.

De Minister van Justitie is belast met de uitvoering van
dit besluit.

Amsterdam den 28 Februari 1895.

(Get.) EMMA.

De Minister van Justitie.

(Get.) *Smits*

Overeenkomstig het oorspronkelijke,

De Secretaris-Generaal bij het Departement van Justitie,

(Get.) *P. J. v. Beyma.*

Voor eensluidend afschrift,

aan de De Secretaris-Generaal voornoemd,

J. B. van

Het bestuur van 'O.H.' in 1901 (v.l.n.r.): Th. Martens, E. Schaap, F. Zwaan, J. v.d. Bos, C. Draijer, C. Keur en O. Schrikkema.

Ontstaan, de Beginselen en de Geschiedenis van Onze Politieke Partijen' anno 1903, alsmede het boekje uit de Patria Serie van Dr. L.G.J. Verberne: 'De Nederlandsche Arbeidersbeweging in de Negentiende Eeuw', anno 1940.

Bernardus Heldt (1841-1914) van beroep meubelmaker, was één der voortrekkers van de arbeidersbeweging. Hij bewerkte zijn vakgenoten om hun ziekenfondsen om te zetten in een vakbond. Hij werd in 1871 Voorzitter van het Algemene Nederlandsche Werklieden Verbond. Het A.N.W.V. kenmerkte zich naar onze begrippen, door een bescheiden gematigd beleid. Men nam afstand van socialisme, revolutie en geweld. Men begeerde praktische hervormingen zoals verbetering van onderwijs, invoering van de 10-urige arbeidsdag en was volstrekt niet afkerig van minnelijke samenwerking met de patroons.

Het A.N.W.V. ondervond in sterke mate sympathie van een aantal jonge liberalen, wier denkbeelden omstreeks 1870 scherp in tegenstelling traden met het Thorbeckiaanse liberalisme. De Liberale Unie was aanvankelijk geen zelfstandige partij, maar een vereniging in de grote Liberale partij. Een club gevormd door de meest vooruitstrevenden in die partij.

Heldt werd gekozen in september 1888 voor de Liberalen als Afgevaardigde voor Amsterdam I en in 1894 voor de Liberale Unie eveneens als Afgevaardigde voor Amsterdam I en in 1897 wederom voor de Liberale Unie als Afgevaardigde voor Amsterdam VII.

Men hanteerde in die jaren nog het districtenstelsel. De geachte afgevaardigde voor de Stad Amsterdam – dhr. B.H. Heldt – heeft kennelijk naast zijn politieke bezigheden veel tijd en verantwoording willen nemen om Onderling Hulpbetoon in de persoon van Frans Zwaan op het goede spoor te zetten.

Op woensdag 21 december 1892 komt men voor de vijfde maal bijeen. De Voorzitter deelt mede dat de stukken voor het verkrijgen van rechtspersoonlijkheid naar de Koningin Regentes verzonden zijn.

Er zijn weer 2 nieuwe leden ingeschreven; een Willem Koper Azn. en een Jacob Paap Kzn.

11 leden verklaren zich bereid voorlopig om toerbeurt, gedurende 4 weken de contributie te innen. Trots laat de Penningmeester het door hem aangekochte spaarbankboekje zien waarop reeds een saldo van twintig gulden is belegd. De Secretaris is doende een lijst aan te leggen voor het om toerbeurt graafwaarts dragen van een overleden lid.

Duidelijk is na vijf vergaderingen – 24 september – 1 oktober – 16 oktober – 23 november en 21 december 1892 dat de initiatiefnemers er in geslaagd zijn de vereniging Onderling Hulpbetoon van de grond te tillen. De zaak marcheert! Voor Jan van den Bos – als secretaris – is zulks aanleiding een kort verslagje op papier te zetten.

Hij constateert dat het ledental, op 24 september 1892 gestart met 11 leden, is gegroeid tot 28. De twijfelaars en zij die er eigenlijk niet bij horen zijn inmiddels vertrokken.

De Secretaris maakt ook melding van het feit dat het Gemeentebestuur goedgunstig heeft beschikt op het verzoek van het bestuur om School B ter beschikking van O. H. te stellen. Dat Dr. C.A. Gerke het Ere-Voorzitterschap van de vereniging heeft aanvaard ziet de secretaris als een bewijs dat deze dokter met het doel en streven van de vereniging instemt.

Dr. C.A. Gerke
Ere-Voorzitter vanaf 21 december 1892 tot aan zijn overlijden op
5 januari 1925.

3

Het fonds 'Uitkering bij ziekte' en 'Vergoeding verpleegkosten ziekenhuis'

Reeds in de eerste statuten van Onderling Hulpbetoon was in art. 3 onder meer bepaald 'elkander bij ziekte of ongeval geldelijk te steunen'.

Dat hield wel in dat vanaf het begin een fonds moest worden gevormd waaruit een uitkering zou kunnen worden bekostigd.

Met dit doel voor ogen werd dan ook de contributie vastgesteld op 10 cent per week en de uitkering uit het fonds op f 5,— per week, met een uitkeringsduur van maximum 10 weken per boekjaar.

Gedurende de jaren dat dit fonds heeft bestaan, zijn de grootte en de duur van de uitkering onderwerp van gesprek geweest op menige bestuursvergadering en in Algemene Vergaderingen.

Een voorstel van het bestuur om de uitkering en/of de uitkeringsduur te verminderen, leidde vaak op de Alg. Vergadering tot heftige discussies. In al die jaren is de uitkering nooit lager geweest dan f 5,— en niet hoger dan f 8,— per week en de uitkeringsduur nooit korter dan 10 weken en nooit langer dan 15 weken.

In 1913 kreeg het bestuur van de Alg. Vergadering de bevoegdheid om per ziektegeval zo nodig de maximum duur van de uitkering te overschrijden als de omstandigheden dit noodzaakten en de financiële positie van het fonds het toeliet. Die bevoegdheid werd in 1919 overgedragen aan een Commissie van 3 leden, die om de 2 jaar door de Alg. Vergadering als zodanig werd benoemd. In deze commissie hebben zitting gehad: L.N. van den Bos (1919-1941); Jac. Drayer (1919-1923); J. Heeres (1923-1935); Jac. Keur (1935-1941); J. Zwenmer (1919-1930) en T. Molenaar (1930-1941).

Het geringe aantal mutaties in de bezetting van deze commissie geeft aan dat men niet de eerste de beste op deze belangrijke post benoemde maar een weloverwogen keuze maakte.

Op de Alg. Vergadering van 19 februari 1910 diende het bestuur een voorstel in om de verplegingskosten van leden die ziek waren en eigenlijk in een ziekenhuis zouden moeten worden verpleegd, voor rekening van O. H.

te nemen. De gelden daarvoor zouden moeten worden gevonden door een kleine contributieverhoging. Het voorstel werd door de Alg. Vergadering aangenomen, doch zonder de voorgestelde contributieverhoging. Hoewel dit een financiële tegenvaller betekende, accepteerde het bestuur de beslissing van de Alg. Vergadering, echter met de restrictie dat jaar op jaar over voortzetting door de Alg. Vergadering beslist diende te worden, en startte men met deze op zich weer unieke hulpverlening aan de O. H. leden. Na vele jaarlijkse verlengingen werd ingaande 1 januari 1919 dit als een blijvend recht in de reglementen opgenomen.

Als men bedenkt dat in die tijd opname in een ziekenhuis voor mensen die deze kosten niet zelf of slechts met grote offers konden betalen, vaak op grote moeilijkheden stuitte, dan kan worden gesteld dat met deze beslissing de leden van O. H. in een bevoorrechte positie kwamen te verkeren.

Dit werd ook wel onderkend door de Haarlemse ziekenhuizen, die graag bedden reserveerden voor O. H. Een citaat uit een bijdrage van een van deze ziekenhuizen, opgenomen in het Gedenkboek van O. H. uitgegeven ter gelegenheid van het 35-jarig bestaan in 1927, willen wij u in dit verband niet onthouden;

‘... Tevens moeten wij hier nog memoreren de prettige samenwerking die er bestaat tusschen het bestuur van Uwe jubileerende vereeniging en de administratie en doktoren van het ziekenhuis, niet alleen wat betreft de afwikkeling der financiële gevolgen eener opname, maar vooral ook waardeeren wij de lankmoedigheid van Uw bestuur, wanneer patiënten wel eens langer in het ziekenhuis moeten verblijven, dan vooraf te verwachten was. Dan geen aandringen op overhaast ontslag, waardoor zoo dikwijls het moeizaam bereikte herstel plotseling geheel of gedeeltelijk wordt vernietigd. Wanneer wij dit alles overwegen, kunnen wij niet anders zeggen, dan dat Onderling Hulpbetoon een groote zegen geweest is voor de bevolking van Zandvoort, en wij hopen, dat deze vereeniging steeds moge voortgaan met het op deze wijze verleenen van onderling hulpbetoon.’

Dat deze ziekenhuiskosten echter mede hebben bijgedragen tot een vaak precaire situatie van het fonds, laat zich begrijpen. Hierbij moet worden opgemerkt dat alle afdelingen van O. H. boekhoudkundig afzonderlijk werden beheerd en zichzelf moesten bedruipen. Overheveling van gelden van een goed florerende afdeling naar een afdeling die met een tekort werkte, was er niet bij. Dat kon slechts in zeer bijzondere omstandigheden en dan nog alleen met akkoord-bevinding van de Algemene Vergadering.

Het bestuur van O. H. wist echter in al die jaren in moeilijke situaties oplossingen te bedenken, die het voortzetten van hetgeen ter hand was

Aantekeningen					2
van uitbetaalde Ziekengelden aan de leden der Werkliedenvereniging Onderling Hulpbetoon					
1895	Landvoert	Datum	Laatste dag	Duur der	Totaalbedrag der uitkering
vanaf	tot	1895	1894	uitkering	ƒ
H. Paap M ^{re}	26	December	1 Januari	1 week	5.00
E. Trommel M ^{re}	26	"	29 "	5 weken	22.50
L. Paap F ^z	27	"	2 "	1 week	3.00
J. Kooper D ^a	30	"	5 "	1 "	3.00
H. H. Weber M ^{re}	12	1895 Januari	15 Februari	5 weken	15.00
J. B. Bluis M ^{re}	14	"	19 "	5 "	15.00
F. Louwman	28	"	3 "	1 week	5.00
J. H. Koning C ^z	11	Februari	17 "	1 "	3.00
H. Weber L ^{re} M ^{re}	20	"	26 Maart	5 weken	25.00
E. van Tetsgem	2	Maart	8 "	1 week	5.00
H. Paap M ^{re}	8	"	28 "	3 weken	15.00
L. Bluis	27	"	27 "	1 week	3.00
J. Termies	24	"	30 "	1 "	5.00
W. van der Schinkel	25	"	31 "	1 "	3.00
O. Schrikman	25	"	31 "	1 "	5.00
					ƒ 132.50

Eerste bladzijde, bevattende een deel van het jaar 1895, van het register 'aantekeningen van uitbetaalde ziekengelden...'

genomen, mogelijk maakte. Het is ook in zulke periodes dat O. H. wel eens een beroep deed op een gemeentelijke subsidie, doch hoewel de Gemeente altijd positief op de verzoeken reageerde, behoorden dergelijke verzoeken tot de uitzonderingen en dopte O. H. liefst zo lang mogelijk haar eigen boontjes. Zoals gezegd vormde het vaak hoge tekort in het fonds een steeds wederkerende zorg voor het bestuur. Op de Alg. Vergadering van 22 februari 1937 deed het bestuur het voorstel om de ziekenfondsuitkering van f 7,— op f 6,— per week te stellen en de uitkeringsduur van 15 weken op 10 weken. Dit leidde tot heftige discussies tussen voor- en tegenstanders. Tenslotte dankt de Voorzitter P. van der Mije de verdedigers van de bestuursvoorstellen en zegt niet op de huidige wijze te kunnen voortgaan en daarvoor geen verantwoording te kunnen dragen en brengt vervolgens de voorstellen in stemming.

Met vijftien stemmen voor en achtenzestig stemmen tegen, alsmede één stem blanco, worden de voorstellen verworpen.

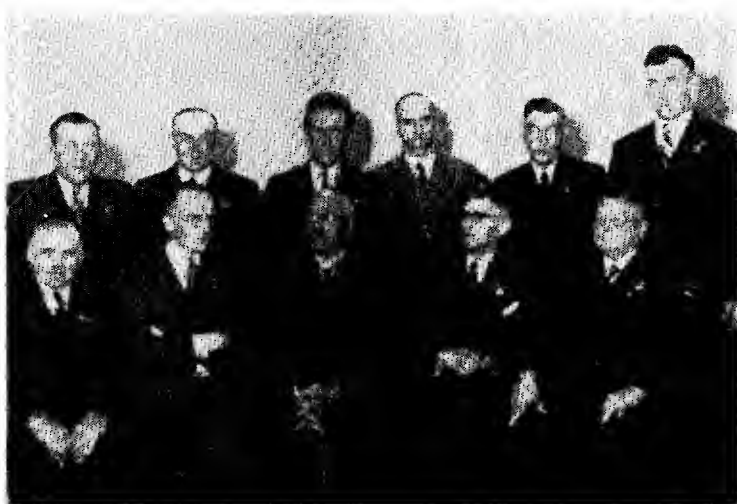
Het voorstel van oud-voorzitter Zwaan n.l. de toestand te laten zoals die nu is, wordt aangenomen met 60 stemmen voor – 24 tegen en 3 blanco. Na een korte pauze, waarin het bestuur zich beraadt over de te nemen stappen, deelt de Voorzitter aan de vergadering mede: 'Het Bestuur heeft besloten in zijn geheel af te treden. Dit besluit werd met algemene stemmen genomen.'

Het bestuur was voorts van mening de verdere besprekingen te moeten staken en sloot daarmee – zoals Secr. Hollenberg het uitdrukte – deze bewogen vergadering.

Op de eerstvolgende Algemene Vergadering d.d. 12 april 1937 gehouden in Monopole, werden allereerst de nog te behandelen agenda-punten van de vergadering van 22 februari 1937 afgehandeld. Vervolgens werd overgegaan tot het kiezen van een nieuw bestuur daar alle bestuursleden hun functie ter beschikking hadden gesteld. Ingekomen waren 26 kandidaatlijsten. Uitgebracht werden voor elke vacature 264 stemmen.

Gekozen werden tot:

Voorzitter	A.J. Hollenberg	met 136 stemmen
Vice-Voorzitter	H. Bluijs	met 140 stemmen
Secretaris	J.M. Bantjes	met 131 stemmen
Penningmeester	A. Kalff	met 154 stemmen
Vice-Secretaris	J. v.d. Bos	met 176 stemmen
Commissarissen	C. Beekhuis	met 163 stemmen
	A. Keesman	met 138 stemmen
	J.J. Dijkstra	met 132 stemmen
	A. Paap Azn	met 154 stemmen
	A. Slagveld	met 142 stemmen
	J. Water	met 158 stemmen.

Het d.d. 12 april 1937 gekozen bestuur.

Staande van links naar rechts:

A. Paap, comm.; J. v.d. Bos 2e secr.; A. Keesman, comm.;

J.J. Dijkstra, comm.; A. Slagtveld, comm.; C. Beekhuis, comm.;

Zittend van links naar rechts:

J. Water, comm.; J. M. Bantjes secr.; A.J. Hollenberg voorz.;

A. Kalff, penn.; H. Bluijs, vice-voorz.

A.J. Hollenberg bedankt de aftredende Voorzitter P. v.d. Mije voor het vele werk door hem verricht. Van der Mije op zijn beurt bedankt leden en bestuur voor hetgeen zij voor O. H. hebben gedaan.

Nog in 1937 komen de leden van O. H. wederom – voor de derde maal – in vergadering bijeen en wel op maandag 13 december in Ons Huis.

In zijn openingswoord wijst Voorzitter Hollenberg de aanwezigen op de zeer slechte financiële toestand van de ziekenkas. Op indringende wijze worden door hem de thans weer aan de leden voorgelegde voorstellen verdedigd. Uit de Kas van de Gemeente Zandvoort zijn voor de ziekenhuisverpleging geen bijdragen meer te verwachten. Schrappen van de ziekenhuisverpleging is van het bestuur niet te verwachten. Dit onderdeel van ons werk werd eens als een toegift beschouwd maar heeft in de loop der jaren een eerste plaats ingenomen. Het Bestuur wenst dit ongerept te laten.

Nadat een gematigd voorstel tot terugbrengen van de uitkering, ingediend door één der leden, onvoldoende stemmen behaald had wordt door de Voorzitter het bestuursvoorstel in stemming gebracht. Het voorstel wordt met 92 stemmen voor, 9 stemmen tegen en 1 blanco aangenomen.

T. Molenaar zegt de tolk van de vergadering te zijn en brengt dank aan het bestuur voor hun volharding. Ook richt hij zich tot dhr. P. van der Mije voor het werk door hem verricht.

Hij stelt voor dhr. van der Mije tot ere-lid van onze vereniging te benoemen. Nadat de Voorzitter heeft gevraagd of iemand hiertegen bezwaar heeft wordt dhr. Van der Mije als Ere-lid benoemd. De voorzitter feliciteert hem met deze benoeming.

Van der Mije dankt de vergadering en zegt aangenaam verrast te zijn. Hij is weggegaan niet omdat hij niet voor zijn werk bij O. H. voelde maar omdat hij na de verwerping van de bestuursvoorstellen destijds niet meer de verantwoordelijkheid kon dragen. Met het aannemen van de voorstellen van hedenavond is O. H. volgens de spreker weer op de goede weg. Hij brengt hulde aan het bestuur voor de wijze waarop de voorstellen ter tafel zijn gebracht. Op deze wijze zal O. H. weer een goede toekomst tegemoet kunnen gaan. Dit is een goed moment ook eens aan te geven aan welke reglementsbepalingen leden zich hadden te houden, aler zij voor uitkeringen in aanmerking kwamen. Volgens het Huishoudelijk Reglement, dat uiteraard in de loop van die 100 jaren vele malen is gewijzigd en aangepast aan de omstandigheden, waren de leden in geval van ziekte verplicht hiervan kennis te geven aan één van de Commissarissen. Dat waren de bestuursleden die niet de functie van voorzitter, vice-voorzitter, secretaris, vice-secretaris of penningmeester vervulden. Het als ziek gemelde lid ontving dan een gedateerd bewijs van aangifte bij de betreffende commissaris, welk bewijs getekend door de arts onder wiens behandeling de zieke was en waarin de arts verklaarde dat de zieke ongeschikt was om zijn werkzaamheden te verrichten, bij het ontvangen van het ziekgeld bij de penningmeester als kwitantie moest worden afgegeven. Voor elke week werd een nieuw bewijs verstrekt.

Indien leden hun wens daartoe schriftelijk aan het bestuur kenbaar maakten, konden in plaats van de geldelijke ondersteuning, ook versterkende middelen worden verstrekt. Om in geval van ziekte hierop recht te hebben moest overgelegd worden een bewijs van de behandelende arts, waarbij deze verklaarde dat versterkende middelen nodig waren. Het opnemen van de bepaling betreffende uitkering in natura is min of meer geforceerd gebeurd, doordat in 1924 het bestuur van O. H. er op werd geattendeerd dat ziekgeld-uitkering aan leden-werknemers van de E.S.M. (trammaatschappij) door die maatschappij op hun loon werd ingehouden. Aan die leden is toen voortaan de keus gelaten de uitkering in geld of in natura te ontvangen, aangezien de E.S.M. in een onderhoud met O. H. over deze gang van zaken, had toegezegd uitkeringen in natura niet te zullen korten.

Een aangifte van ziekte welke na 12 uur 's middags werd ingediend, begon eerst vanaf de volgende dag te rekenen.

Voor leden die in een gesticht waren opgenomen of ter haringvisserij waren uitgevaren, was het vorenstaande niet van toepassing; in zodanige gevallen besliste het bestuur omtrent de grootte en de duur van de uitkering.

Wanneer een lid langer dan drie achtereenvolgende jaren aan een slepende ziekte lijdende was en daardoor voor de kas bezwaarlijk mocht zijn geworden, werd op een Alg. Vergadering nader over de uitkering beslist.

Indien verpleging in een ziekenhuis nodig was werden de verplegingskosten in de laagste klasse voor de tijd van ten hoogste zes weken door de vereniging betaald.

Kosten van ziekenhuisverpleging werden niet betaald voor hen:

- die geen kennis van ziekenhuisopname hadden gegeven;
- die aan ziekte of ongeval leden welke door eigen toedoen waren ontstaan, zoals door de gevolgen van onzedelijk gedrag, dronkenschap, twist enz;
- voor wie de verpleging voor minder dan 2 dagen nodig bleek;
- die geen bewijs konden overleggen van een arts, waaruit de noodzakelijkheid van opname voor herstel van gezondheid in een ziekenhuis bleek;
- voor wie de verplegingskosten door andere organisaties, instellingen of personen werden betaald of aan wie door de Rijksverzekeringsbank ingevolge de ongevallenwet, schadeloosstelling werd verstrekt.

Voorts werd geen ondersteuning gegeven aan leden die:

- minder dan zes dagen ziek waren;
- van hun ziekte geen aangifte aan één van de commissarissen hadden gedaan;
- aan de vereniging gelden verschuldigd waren (contributieschuld, huurschuld);
- aan ziekte of ongeval leden die door eigen toedoen waren ontstaan.

Een opmerkelijk punt hierbij is dat bij de invoering in 1910 onder de 4 gevallen waarbij men geen uitkering zou verkrijgen, ook genoemd werd 'die opnamen die tengevolge van het beoefenen der voetbalsport zijn ontstaan'.

Elk lid mocht gedurende de tijd dat hij ondersteuning genoot geen café bezoeken (letterlijk stond er in het reglement: '... geen plaatsen bezoeken waar gelagen worden gezet.'), noch werkzaamheden verrichten waaruit voor hem geldelijk voordeel ontstond, op verbeurte van de ondersteuning gedurende het ziektegeval; in het laatste geval (bij geldelijk voordeel dus) zelfs voor de duur van 1 jaar.

Hoe zwaar bijvoorbeeld aan het verbod om werkzaamheden te verrichten getild werd blijkt wel uit de in de Alg. Vergadering van 27 april 1929 gestelde vraag; 'is bramenplukken voor zieke leden verboden?'

Het verbod van het niet mogen bezoeken van cafés e.d. was niet van toepassing op leden, die, lid zijnde van een vereniging ten doel hebbende de beoefening van zang, muziek, sport, wetenschap, kunst of dergelijke, tot bijwoning van de gewone repetities of bijeenkomsten van die vereniging, dergelijke inrichtingen bezochten, mits zij zich onthielden van het gebruik van alcoholhoudende dranken!

Door de invoering van het Ziekenfondsbesluit per 1 november 1941, kwamen vanaf die datum de kosten van ziekte en ziekenhuisverpleging voor rekening van de landelijk erkende Ziekenfondsen, een erkenning die O. H. op grond van de in dat Ziekenfondsbesluit vastgestelde bepalingen, niet kon verkrijgen.

Op de Alg. Vergadering van 6 november 1941 werd dan ook besloten tot opheffing van het onderdeel Ziekenhuisverplegingskosten.

Formeel heeft het uitkeringsfonds van O. H. ook na de Tweede Wereldoorlog nog bestaan. De enorme terugval van het aantal leden na de oorlog en het feit dat van de weinigen die lid waren gebleven, slechts door enkelen een beroep werd gedaan op een uitkering, was de reden dat op de Alg. Vergadering van 27 februari 1969 het besluit werd genomen tot opheffing van het uitkeringsfonds van O. H.

Hiermee kwam een einde aan een activiteit die in hoge mate, zeker in de periode 1892-1942 het gezicht van Onderling Hulpbetoon heeft bepaald.

4

Begraven door en vanuit de vereniging

Een vereniging, opgericht ter bestrijding van maatschappelijke nood onder zijn leden, zou in zijn doelstelling te kort schieten indien men stopte bij het overlijden.

Naast financiële steun die aan de nabestaanden werd verleend – zoals beschreven in het hoofdstuk ‘10 cents-fonds bij overlijden’ – achtte men ook het ter aarde bestellen een taak van de vereniging.

De notulen van de vergadering d.d. 21 december 1892 vermelden dan ook dat de secretaris een alfabetische lijst zal opstellen waaruit op toerbeurt, in geval van overlijden van een lid, dragers aangewezen zouden worden om de overledene ‘grafwaarts te dragen’. Op 1 november 1894 wordt besloten 10 insignes aan te schaffen voor deze dragers.

Dat zich ook op dit gebied problemen kunnen voordoen zal u stellig niet verbazen. 20 januari 1899 wordt besloten 8 i.p.v. 10 dragers aan te wijzen; reden: draagbaar is te kort voor 10 man. Een ander probleem deed zich voor ten gevolge van de alfabetische aanwijzing. Bij het ter aarde bestellen van een lid van Rooms Katholieke huize, bleek het voor te komen dat onder de dragers niemand was die met de r.-k. kerkelijke gebruiken op de hoogte was. Nadien werd bij de aanwijzing hier rekening mee gehouden.

Door deze alfabetische aanwijzing kwam het ook voor dat de overledene grafwaarts gedragen werd door 8 dragers allen ‘Paap’ geheten!

Op 7 maart 1903 besluit men dat 2 bestuursleden en opnieuw 10 dragers aangewezen zullen worden. Bij verzuim was men verplicht een boete te voldoen. Men bedenke hierbij wel dat de aangewezenen van zijn werk diende te verzuimen. Voor dit werkverzuim kon desgevorderd 50 ct uit de kas worden vergoed.

In 1906 deed zich een nieuw probleem voor bij de dragers namelijk het gemis van een hoge hoed!

In de Alg. Vergadering van 18 februari 1924 wordt besloten niet over te gaan tot het vanwege de vereniging doen begraven van leden van de Vrouwenafdeling.

Volgnummer 5.

Overleden J. d. Bos Burg. Eng. staat 2.
 begraven 20 April 1929.
 Namen der dragers. Het bestuur, met
 als comm. in zake langere zitting en eenige leden
 van O. H. Mannenkon.

F. Kwaan familielid.
 R. N. Weber idem.

H. Sluijs Vice voorzitter.
 A. H. Hollenberg Secretaris.

J. Water
 W. v. d. Meije
 A. Kruiman
 J. Schaafe
 J. J. Dijkster
 M. v. d. Bosch. } Commissarissen

J. Heer } Comm. in zake langere
 J. Kruimmer } zitting.

R. v. d. Meije } Bestuur O. H.
 G. J. Nijderman } Mannenkon.

J. Kru. Taandeldrager.

Een bijzondere bladzijde uit de 'lijst van overledenen en dragers'

De overledene was J. van den Bos, lidmaatschapsnummer 5, één der oprichters van de vereniging.

Werkliedenvereeniging „Onderling Hulpbetoon”

Ingevolge Art. 19 van het Huishoudelijk Reglement wordt gij uitgenoodigd U aanstaande

gekleed in het zwart met hoogen hoed en handschoenen *) naar het sterfhuis van het overleden lid te begeven, ten einde den overledene grafwaarts te dragen.

Namens het Bestuur,

ZANDVOORT,

19

Aan het lid

Secretaris,

***) Indien de overledene gehuwd is zwarte strik en zwarte handschoenen, voor een ongehuwde witte strik en witte handschoenen.**

Uitnodiging om een overleden lid van O. H. grafwaarts te dragen.

In de loop der tijd bleek dat het zich vrij moeten maken om als drager te fungeren steeds problematischer werd, verder waren diverse begrafenisondernemingen op de markt verschenen.

Begin 1933 werd aan een viertal Zandvoortse begrafenisondernemingen verzocht te willen opgeven wat zij in rekening brachten voor een begrafenis. Deze kosten varieerden van f 20,— tot f 25,—. De Alg. Vergadering besloot op voorstel van het bestuur Art. 19 van het huishoudelijk reglement te wijzigen.

Na deze wijziging luidde dit als volgt:

Art. 19. 'Indien de nabestaanden van een overleden lid van hun verlangen daartoe aan het Bestuur doen blijken, zal het lijk op kosten van de Vereeniging grafwaarts worden gedragen; met dien verstande dat de vereeniging hiervoor een bedrag van ten hoogste f 20,— zal betalen.

Bij de begrafenis zullen twee Bestuursleden tegenwoordig zijn en de dragers zullen verplicht zijn het insigne der vereeniging zichtbaar te dragen.

Wanneer het grafwaarts dragen op kosten der vereeniging plaats vindt zal de uitkeering van f 10,— niet plaats hebben.

Met dit besluit werd opnieuw bijtijds ingespeeld op de maatschappelijke ontwikkelingen.

Statistisch Overzicht van de Afd. „10 cts fonds bij overlijden”

tot 31 December 1927.

Opgericht 16 November 1902.

(Als er een lid overleden is, stort elk lid 10 cts ten behoeve der nabestaanden van het overleden lid.)

Jaar	Aantal leden op 31 December	Totaal ontvangen contributiën	Aantal overledenen	UITKEERINGEN	
				Totaal uitgekeerd aan nabestaanden	Gemiddeld per uitkeering
1902	447	f 84,60	2	f 84,60	f 42,30
1903	468	135,—	3	135,—	45,—
1904	464	124,—	3	124,—	41,33
1905	480	246,50	5	246,50	49,30
1906	469	242,50	5	242,50	48,50
1907	472	183,50	4	183,50	45,87
1908	510	144,70	3	144,70	48,23
1909	528	207,30	4	207,30	51,83
1910	547	52,30	1	52,30	52,30
1911	579	171,—	3	171,—	57,—
1912	619	118,80	2	118,80	59,40
1913	650	315,30	5	315,30	63,06
1914	584	181,40	3	181,40	60,46
1915	596	249,—	4	249,—	62,25
1916	616	424,90	7	424,90	60,70
1917	636	255,70	4	255,70	63,92
1918	736	650,20	9	650,20	72,24
1919	773	813,40	11	813,40	73,94
1920	771	224,90	3	224,90	74,96
1921	815	327,—	4	327,—	81,75
1922	848	496,—	5	496,—	99,20 *)
1923	880	602,70	7	602,70	86,10
1924	947	190,—	2	190,—	80,—
1925	1013	795,90	8	795,90	99,48
1926	1077	530,40	5	530,40	106,08
1927	1121	438,90	4	438,90	109,72
		f 8205,90	116	f 8205,90	

*) Extra bijdrage ontvangen.

5

10 cents fonds bij overlijden

In het kader van hetgeen in de eerste statuten van O. H. was vermeld t.a.v. het elkaar onderling steunen bij ziekte of ongeval, paste het opnemen van een bepaling in het huish. reglement betreffende een uitkering bij overlijden van een lid aan diens weduwe.

In art. 18 van het huish. reglement was dan ook bepaald dat bij overlijden van een lid aan diens nabestaande een uitkering zal geschieden van tien gulden, mits de overledene minstens een half jaar lid was.

Bij het beschouwen van het bedrag van tien gulden moet wel worden bedacht dat dit bedrag werd vastgesteld in een tijd waarin het loon van de meeste arbeiders belangrijk lager was dan tien gulden per week.

Het duurde tot april 1900 dat op de Alg. Vergadering het plan werd geopperd te komen tot het oprichten van een weduwen- en wezenfonds. Het bestuur zegde toe zich hieromtrent nader te zullen oriënteren, doch waarschuwde vast dat het stichten van een dergelijk fonds een belangrijke contributie-verhoging tengevolge zou hebben. In de daarop volgende maanden werd er binnen het bestuur wel over gesproken, doch het duurde tot oktober 1901 eer dat voorzitter Zwaan met het plan kwam om ter verkrijging van een uitkering bij overlijden, van elk lid een extra bijdrage van tien cent te vragen en het op die wijze geïnde bedrag aan de weduwe uit te keren. Dit plan werd door het bestuur als uitvoerbaar beschouwd en op de Alg. Vergadering van 16 november 1901 als voorstel ingediend.

Na uitvoerige discussie werd het voorstel aangenomen en was het '10 cents fonds bij overlijden' gesticht.

Het werd overigens een fonds waar men afzonderlijk lid van kon worden, vanaf 27 februari 1903 was deelname verplicht.

Art. 2 van het huish. reglement werd aangepast in die zin dat daarin werd bepaald, dat naast het betalen van de normale verenigingscontributie, bovendien bij elk sterfgeval van een aan het 10 cents fonds deelnemend lid, ten behoeve van de nabestaande een contributie van 10 cent werd geheven.

Men betaalde deze 10 cent dus per sterfgeval, dus altijd achteraf. Dit leidde tot

Het bestuur van 'O.H.' in 1903 (v.l.n.r.):

H. v.d. Zee, Th. Martens, J. v.d. Bos, F. Zwaan, C. Keur, L.H. Schut, E. Schaap.

moeilijkheden in die gevallen dat leden kort na elkaar stierven. Het eerst opgehaalde geld ging in zijn geheel naar de weduwe van de eerst overledene, daarna ging de bode opnieuw alle 10 cents fondsleden af en incasseerde het geld voor de 2^e overledene en eventueel direct daarna voor een 3^e overledene. Maar de bode had ook nog zijn normale werkkring en kon niet altijd de tijd vinden om die extra rondes vlot achter elkaar uit te voeren. Het kwam dus voor dat tussen de dag van het sterven en het verkrijgen van de uitkering een behoorlijke wachttijd zat. Het bestuur loste deze minder prettige situatie op door in zo'n geval aan de weduwe van de 2^e overledene een gelijk bedrag uit de kas van het uitkeringsfonds voor te schieten als de eerste weduwe gekregen had. Naderhand volgde dan de verrekening.

Na oprichting van de Afdeling Vrouwenvereniging, op 10 maart 1921, werd per 1 januari 1922 voor deze afdeling een afzonderlijk '10 cents fonds bij overlijden' in het leven geroepen. Naar aanleiding van een mededeling van de Verzekeringskamer dat O. H. niet als levensverzekeringsbedrijf kon worden aangemerkt, werd in 1929 het '10 cents fonds bij overlijden', van een fonds met een verplichte contributie omgezet in een fonds waaraan door de leden op basis van vrijwilligheid werd bijgedragen. Deze omzetting had wel tot

gevolg dat vooral tijdens de crisis in de dertiger jaren, die vrijwillige dubbeltjes met steeds meer moeite bijeen werden verzameld en de nabestaanden veel te lang op hun uitkering moesten wachten.

In 1935 nam het bestuur dan ook de beslissing dat het uitkeringsbedrag zo spoedig mogelijk na het overlijden tot een maximum van f 75,— per sterfgeval zou worden uitgekeerd. Ook tijdens de evacuatie in de oorlogsjaren is het fonds met uitbetaling doorgegaan met een maximum van f 80,— per sterfgeval.

Deze uitbetalingen ondervonden echter door de omstandigheden veel vertraging, doch in de bestuursvergadering van 17 december 1945 kon de penningmeester mededelen, dat, zodra hij wat ruimer in zijn middelen zat, alle achterstallige betalingen i.v.m. overlijden, zouden worden voldaan.

Door de grote terugval van het aantal leden na de oorlog was er op den duur een wanverhouding ontstaan tussen de kosten van een begrafenis en de uitkering die men op grond van het aantal leden kon verwachten. Op de Alg. Vergadering van 27 februari 1969 werd dan ook, op voorstel van het bestuur, de beslissing genomen het fonds 'Uitkering bij overlijden' op te heffen en de incassering en uitbetaling van de vrijwillige bijdragen van 10 cent per sterfgeval, te beëindigen.

Foto H. Opheikens

6

Woningbouw

Bij de opening van de Feestvergadering op 25 oktober 1919 in Palais d'Été, die door 1300 personen werd bezocht, sprak voorzitter Zwaan o.a. de volgende woorden: 'Ook het woningbouwvraagstuk had de vereniging ter hand genomen. In het jaar 1902 werd 1600 ca bouwterrein aangekocht, waarop 20 arbeiderswoningen werden gesticht. Dit belangrijke besluit zal steeds met GULDEN LETTEREN in de annalen van onze vereniging geboekstaafd staan daar Onderling Hulpbetoon 17 jaar terug reeds werkzaam was tot verbetering van de volkshuisvesting...'

Dat de voorzitter met gepaste trots vermeldde dat Onderling Hulpbetoon al in 1902 ook de bestrijding van de woningnood ter hand nam, zowel in kwantitatieve als in kwalitatieve zin, is begrijpelijk.

Het was slechts één jaar eerder dat de rijksoverheid met de woningwet van 22 juni 1901 de gemeenten een middel in de hand gaf om verkrotting tegen te gaan en nieuwbouw te bevorderen o.a. door het verstrekken van voorschotten aan verenigingen, vennootschappen en stichtingen die *uitsluitend* werkzaam waren in het belang van de verbetering van de volkshuisvesting.

Voor deze steun kwam Onderling Hulpbetoon niet in aanmerking gezien de voorwaarde 'uitsluitend' vermeld in de wet.

Voor de daadkrachtige bestuurders van Onderling Hulpbetoon zou dit geen beletsel zijn!

Van plan tot bouw

In de bestuursvergadering van 20 mei 1902 werd de wenselijkheid om tot het bouwen van arbeiderswoningen te komen voor het eerst besproken. Indien tegen een billijke rente gelden verkregen konden worden zou een voorstel op de eerstvolgende Algemene Vergadering worden ingediend. Het tekent de integriteit van de bestuursleden dat Zwaan en Schrikkema verklaarden dat zij bij verwezenlijking van de plannen niet zouden deelnemen aan de aanbesteding.

Door de Algemene Vergadering van 24 mei 1902 wordt het bestuur gemach-

tigd de verdere stappen te doen die kunnen leiden tot de stichting van arbeiderswoningen.

Zwaan en Koning zullen de plannen ontwikkelen.

De beschermheer burgemeester Beeckman verklaart 'sterk te zijn voor het bouwen van gezonde flinke woningen, maar hier op Zandvoort is de grootste kwestie de grond, die is in handen van particulieren en moeilijk of voor hoge prijs te verkrijgen'.

Dat de beschermheer het niet alleen bij woorden liet, leren de notulen van 14 juni daaropvolgende; Burgemeester Beeckman heeft gesproken met de grondeigenaar, de heer Veldman, commissionair in effecten te Amsterdam, welke f 4,— per m² vroeg, gezien zo hij zegt de grote kosten door hem gemaakt voor aanleg riolering en bestrating.

Op 11 september stemt de heer Veldman echter in met een prijs van f 3,— m², hetgeen een uitgave zou vergen van ongeveer f 5200,— terwijl f 4500,— in kas is.

De Algemene Vergadering gaat op 20 september 1902, met 46 stemmen voor en 20 tegen, akkoord met aankoop.

Terwijl op 23 september nog sprake is van een strook, lang 120 meter en diep 12½ meter, gelegen aan de Koningstraat wordt op 25 oktober 1902 besloten tot een bouwterrein gelegen aan Koningstraat en Kanaalweg ter lengte van 60 meter en ter diepte van 25 meter.

De landmeter zal om spoed gevraagd worden en op 5 december blijkt het terrein opgemeten te zijn.

Op 3 januari 1903 wordt bij akte, verleden door notaris Arnold Joseph Cornelisz Daamen (notaris te Haarlem), het terrein groot 15 are 3 centiare voor f 4500,— aan de vereniging overgedragen, transportkosten f 135,27, kosten landmeter enz. f 7,82.

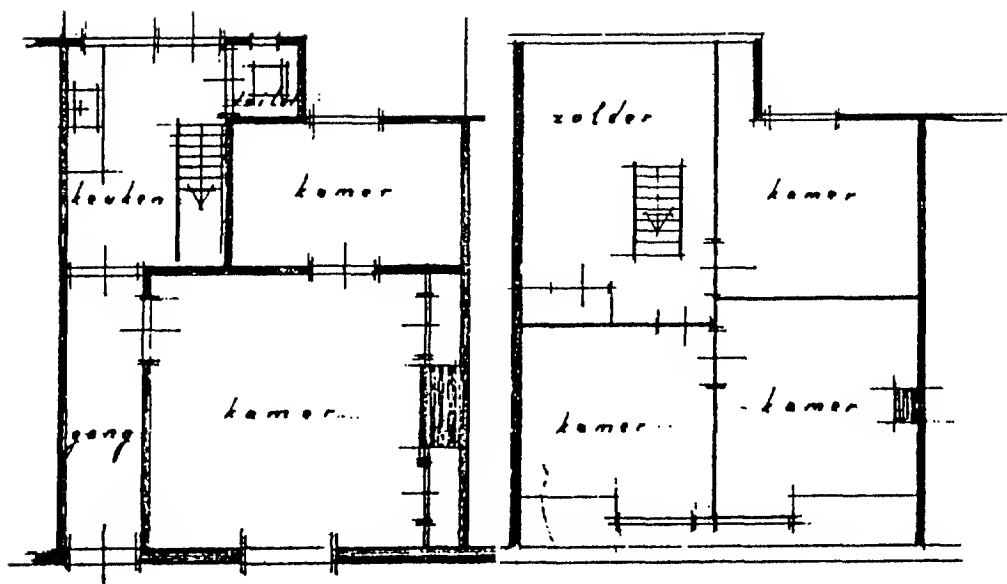
Op 13 februari 1903 vermelden de notulen dat door deze notaris Daamen f 10,— aan de vereniging geschonken werd.

De grond was er, de bouwtekeningen werden gemaakt nu moest er nog een geldschieder gevonden worden.

28 maart 1903 vermelden de notulen dat Burg. Beeckman een hypotheeknemer gevonden heeft die bereid is een geldlening te verstrekken groot f 25.000,— tegen 4% 's jaars.

Op 7 maart werden door het bestuur twee bouwplannen ter keuze voorgelegd aan de leden. Het plan van Zwaan verkreeg de voorkeur boven dat van M. Koning, omdat het eenvoudiger en goedkoper van opzet was.

Het tekent de goede onderlinge verstandhouding dat Koning bereid was tegen 2% het plan van Zwaan verder in detail uit te werken en voorts het

Deel van de bouwtekeningen, aangevende de indeling van de beneden- en bovenverdieping.

dagelijks toezicht op de bouwwerkzaamheden voor zijn rekening te nemen.

Op 15 juni worden de door Koning uitgewerkte tekeningen voor de leden ter inzage gelegd en 27 juni 1903 vindt de aanbesteding plaats. Laagste inschrijver is M. van Onmeren te Haarlem voor de som van f 18.277,—.

De woningen waren breed 5,50 meter en diep 6,35 m met een uitbouw van 1,15 m diep en 3,30 m breed.

Zij bevatten gelijkvloers: een gang ter lengte van 4,00 m en breed 1,00 m toegang gevende op een naastgelegen woonkamer van 4,50 m breed en 4,00 m diep. Aan het einde van de gang was toegang tot de keuken, breed 2,40 m diep 3,35 m. In de keuken stond een losse trap die toegang gaf tot de bovenverdieping, tevens was in de keuken de toegang tot het toilet.

Achter de woonkamer, bereikbaar door de voorkamer, was een slaapkamer van 3,50 m breed en 2,20 m diep.

De bovenverdieping bevatte een zolder van 4,00 m bij 2,70 m waar de trap op uitkwam. De zolder gaf toegang tot een kamer van 2,50 m bij 2,80 m gelegen aan de achterzijde, met raam in de opgaande gevel en twee kamers aan de voorzijde beide breed 2,75 m en diep respectievelijk 3,00 m en 3,50 m licht ontvangende via een dakkapel.

De tussenwanden op deze bovenverdieping waren van hout terwijl de kamers van boven niet van een plafond voorzien waren.

Omdat de aanneemsom meeviel, werd besloten de voorgevels steens in plaats van halfsteens uit te voeren, de tussengelegen paden te laten bestraten en, dit op aandrang van dr. C.A. Gerke, een diepboring te laten slaan voor de drinkwatervoorziening.

In de Algemene Vergadering van 2 juli 1903 werd ten overstaan van notaris Merens de hypotheekakte gepasseerd waarbij het Doopsgezind Weeshuis een geldlening onder hypothecair verband verstrekke ter grootte van f 23.000,— tegen 4 % rente.

De bouw kon van start gaan en was op 21 augustus al zover gevorderd dat door de beschermheer burgemeester Beeckman 'de eerste steen' gelegd kon worden.

In de Algemene Vergadering van 20 november 1903 worden de huurvoorwaarden vastgesteld en de huurprijs bepaald, zijnde f 1,60 per week, een tamelijk hoog bedrag daar de meeste woningen in Zandvoort eenkamerwoningen waren en een huur moesten opbrengen van f 0,95 à f 1,— slechts in een enkel geval meer n.l. f 1,25 per week.

4 december 1903, binnen één jaar na aankoop van het bouwterrein, werden de woningen middels loting toegewezen aan gegadigden. Voor de 20 woningen hadden zich in eerste instantie 19 leden aangemeld.

De oplevering van de huizen had plaats op donderdag 10 december 1903 's middags te 3.00 uur.

Het voorgaande betrof allerlei zaken die heden ten dage nog steeds bij het bouwen van een woning om de hoek komen kijken zoals bouwgrond, bouwplannen, hypotheek en huurprijs.

Wat echter te denken van het niet meer inbouwen van bedsteden?

Dit bracht heel wat tongen in beweging maar het bestuur hield stand, mede door toedoen van dr. C.A. Gerke en uiteindelijk werden per woning één ijzeren twee-persoons ledikant en één ijzeren een-persoons ledikant geplaatst (f 5,60 en f 4,60 per stuk, leverancier Dorsman).

Een ander moeilijk punt was de vraag of er varkenshokken achter de woningen geplaatst mochten worden. Het bestuur en de Algemene Vergadering waren de mening toegedaan dat het de gemeente was die eventueel tot een verbod kon overgaan, maar dat het tot dien toegestaan was.

Het eerder gememoreerde slaan van een diepboring hield in dat ten behoeve van de drinkwatervoorziening een gemeenschappelijke pomp geplaatst werd staande aan het midden van het slop tussen de woningen. Voor rekening van burgemeester Beeckman werd einde 1904 een elektrische lamp

De 10 arbeiderswoningen aan de Koningstraat, gesticht 1903.

geplaatst bij deze pomp, ook de stroomkosten nam hij voor zijn rekening! Het zou tot einde 1912 duren aler de woningen op het gemeentelijk duinwaterleidingnet zouden worden aangesloten, gepaard gaande met een huurverhoging van f 0,12½ per week! Eveneens in 1912 werd door de Kennemer Electriciteitsmaatschappij toestemming gevraagd aan het bestuur om enige woningen te voorzien van een 'huurinstallatie'.

Anderhalf jaar na het opperen van de mogelijkheid tot bouwen waren de 20 huizen bewoond; huizen die voor die tijd een voorbeeld waren van een vooruitstrevende visie op het gebied van de volkswoningbouw, voorwaar een prestatie om trots op te zijn.

Maar met het voltooien en de ingebruikname van het complex zouden de zorgen voor het bestuur voor en over dit bezit niet voorbij zijn, het begon al op 14 januari 1904 met een aanzegging vanwege de politie om de woningen van een huisnummer te voorzien. Deze huisnummering werd daarna kosteloos aangebracht door oud-bestuurslid en medeoprichter Lemstra.

Woningtoewijzing

Dit punt was van het begin af aan goed geregeld. Om iedere schijn van bevoorrechtte te vermijden, werden de huizen onder de gegadigden verloot.

Vereiste was dat men lid van de vereniging was. In 1909 werd daaraan toegevoegd dat men minimaal 6 maanden lid moest zijn. De gegadigden werden opgeroepen om ieder zijn eigen lot te trekken. Er werden zoveel loten in de hoed gedaan als er gegadigden waren, op één na alle blanco.

Dat het daarbij spannend kon toegaan bleek op 27 juli 1917.

Voor de woning Koningstraat 16 hadden zich 64 liefhebbers gemeld. De eerste 63 trokken een blanco lot voordat de heer Zijlstra, als 64ste en als laatste aangekomen, het juiste lot trok.

De dochter van de heer Zijlstra is nu, in 1992, nog steeds bewoonster van deze woning!

Het aantal liefhebbers voor een leegkomende woning was soms enorm. Zo waren er in december 1922 wel 183 liefhebbers voor de woning Kanaalweg 23.

Huurschuld en burenoverlast

Situaties die van iedere tijd blijken te zijn. Het kwam veelvuldig voor dat men geconfronteerd werd met huurachterstand. Veelal werd dit na overleg met betrokkene geregeld door bijvoorbeeld uitstel van betaling te geven tot na terugkeer van de haringvangst of tot na verkoop van de gemeste varkens. Toch deden zich ook gevallen voor waarbij, na gerechtelijke uitspraak, tot uitzetting werd overgegaan.

Tijdens de eerste wereldoorlog werden door een steuncomité aan huurders, die tengevolge van de slechte omstandigheden de huur niet konden voldoen, steunbonnen verstrekt waarmee de huur betaald kon worden.

Een typisch in die tijd gesitueerd geval van burenoverlast deed zich voor in 1907, waarin uit de notulen van de bestuursvergadering blijkt dat een der bewoners, tot ongerief van de omwonenden, 'een stinkbok achter zijn huis houdt'.

Badgastenhuur!

Doordat de huizen voor die tijd vrij riant waren te noemen, werd door de bewoners veelvuldig aan badgasten verhuurd.

Hiertegen kwamen protesten binnen en het bestuur deed het voorstel om het huurbedrag van degenen die verhuurden te verhogen met f 10,— per jaar, hierdoor zou tevens het exploitatietekort op het woningcomplex, ter grootte van f 160,—, gedekt zijn.

Na heftige discussie besloot de Algemene Vergadering op 17 februari 1906 om voor de tijd dat een woning aan badgasten verhuurd werd, de huurprijs te verhogen van f 1,60 naar f 3,—.

Deze z.g. badgastenhuur heeft bestaan tot deze in 1930 werd afgeschaft,

De 10 arbeiderswoningen aan de Kanaalweg, gesticht 1903.

daarbij werden de huren verhoogd tot f 2,60 p.w. een verhoging van f 0,75.

Curieus is ook dat op 7 augustus 1912 een woning vrij kwam en de woning niet door de nieuwe huurder betrokken kon worden, omdat het huis onderverhuurd was aan badgasten. Door tussenkomst van de voorzitter werd tussen partijen een afkoopregeling, groot f 20,—, getroffen voor de periode tot 31 augustus. Op 1 september kon de nieuwe huurder de woning betrekken.

Wandluizen!

Einde 1928 bleek het noodzakelijk een aantal woningen aan de Kanaalweg door middel van gas te ontsmetten. Wandluizen hadden zich genesteld achter de tengels van het behang en dreigden zich te verspreiden over meerdere woningen.

Nieuwe bouwplannen

Hoewel de bouw van deze 20 woningen als een succes gezien werd, besloot de Algemene Vergadering van februari 1924 het bestuur te volgen in haar afwijzing van het voorstel, gedaan door L. Keur in de jaarvergadering van 1923, om een tweede twintigtal woningen te bouwen.

Het werd financieel niet verantwoord geacht in die dure tijd.

Het zou tot maart 1933 duren aler, vanuit de leden een nieuw verzoek kwam om nieuwe woningen te bouwen. Dit verzoek om 50 woningen te bouwen in Plan Noord werd, met negatief advies van het bestuur, behandeld op de Algemene Vergadering van april 1933. Besloten werd een commissie te benoemen om plannen te ontwikkelen en die te behandelen op een volgende Algemene Vergadering. Op de Algemene Vergadering van 30 oktober 1933 wordt na uitvoerige discussie het bestuur in zijn afwijzing van de plannen gevolgd en de woningbouwplannen worden verworpen met 139 tegen 9 stemmen.

De heer A.J. v.d. Moolen adviseerde de voorstanders zich aan te sluiten bij een woningbouwvereniging.

Dit was de laatste keer dat nieuwbouw op de agenda verscheen.

De periode tijdens en na de Tweede Wereldoorlog

In de oorlogsjaren 1940-1945 stond vanaf eind 1942 het woningbestand een aantal jaren leeg tengevolge van de evacuatie van het grootste deel van de Zandvoortse bevolking.

Na het einde van de oorlog nemen de huurders weer snel intrek in deze door leegstand gehavende huizen.

Het bestuur stond voor een moeilijke taak het woningbezit zo goed mogelijk te onderhouden en tevens daarbij de verenigingskas, het ledenbestand was sterk verminderd, niet uit te putten.

Een eerste huurverhoging, waardoor de huur in 1964 op f 5,65 per week kwam, werd nog aanvaard door de bewoners, maar tegen een tweede verhoging werd geprotesteerd. Het bestuur besloot toen om tot een officiële vaststelling van de huurprijzen te komen door e.e.a. voor te leggen aan de huuradviescommissie.

Daartoe werd besloten een bouwkundige uit Haarlem, de heer Cramer, rapport te laten uitbrengen over de toestand van de woningen en deze een kostenraming te laten opmaken van de werkzaamheden, die uitgevoerd zouden dienen te worden, om de huizen weer in een dusdanig redelijke staat te brengen dat huurverhogingen konden worden toegepast.

Verkoop van de woningen

In de vergadering van 27 januari 1966 werden de bevindingen van de heer Cramer uitvoerig besproken met als uiteindelijke conclusie dat gekozen diende te worden voor afstoting van de woningen.

De vraag was nu verkoop aan wie? Er waren vier mogelijkheden: a. aan de

Huis N:	Namen der Huurders	December				Totaal	
		7	14	21	28		
	<u>Koningstraat</u>						
6	A. v. Duvenhede	280	-			280,-	1 adde
8	J. C. Schouten	280	-			280,-	2 uur
10	R. v. d. Mijne	280	280			560	X
12	C. Scheutjens	-	-			27,30	1 adde
14	J. Molenaar	280	280			280,-	1 adde
16	L. Zylstra	280	280			560	X
18	W. v. d. Mijne	280	280			560	X
20	L. Visser	-	-			22,10	3 adde
22	P. v. Leijne	560	560			560	X
24	J. Paap	280	280			560	3 adde
	<u>Kanaalweg</u>						
9	P. Slagter	560	280			560	X
11	S. Terol	840	280			36,40	2 adde
13	J. Koper	280	280			560	X
15	W. v. Schaap	280	280			560	X
17	C. Hoogenstijf	-	-			19,00	7 adde
19	M. Schilp	280	280			280,-	1 adde
21	L. v. Leeuwen	-	-			57,60	3 adde
23	W. O. Oud	-	560			30,00	X
25	P. Paap	-	-			25,00	3 adde
27	R. Koper	280	280			560	3 adde
		18	15				
		5040	4200			595,00	
		4	4				

De huurders, pal voor de evacuatie begin december 1942, zoals zij vermeld staan in het 'wekelijks huurboek'.

bewoners; b. aan de andere leden; c. aan de gemeente; d. aan willekeurige gegadigden.

Besloten werd tot verkoop aan de gemeente daar hiermede de bewoners het best gediend zouden zijn en er tevens van gemeentelijke zijde ingrijpende plannen bestonden voor deze omgeving.

De eerste juni 1966 werden voor de somma van f 100.000,— overgedragen aan de gemeente Zandvoort 'de woningen met erven aan de Kanaalweg 9-27 (oneven nummers), en Koningstraat 6-24 (even nummers) alsmede een daartussen en aan weerszijden gelegen erf'.

Hiermede kwam een einde aan een periode waarin Onderling Hulpbetoon optrad als 'woningbouwvereniging'.

Een periode met ups en downs maar begonnen met het nemen van initiatief op een moment dat ieder ander, inclusief de overheid, het liet afweten.

Terwijl Onderling Hulpbetoon al in 1902 deze taak aanvatte zou het tot 1909 duren al eer de gemeente zelf tot woningbouw overging en eerst in 1923 werden de eerste woningen van de woningbouwvereniging E.M.M. gesticht.

Nog een laatste opmerking over de woningen na de verkoop aan de gemeente. In de koopakte werd namens koopster (de gemeente) vermeld: '...dit kernplan – ter uitvoering waarvan het gekochte mettertijd zal worden afgebroken...'

Wat blijkt zo'n voornemen waard; 22 jaar na aankoop wordt op 13 juli 1988 één dezer, volgens voornoemde akte voor sloop bestemde huizen, verkocht aan een bewoonster voor de somma van f 42.000,— en door deze doorverkocht op 2 september 1991 voor de somma van maar liefst f 145.000,—.

Maar toch!!!

'Met GULDEN LETTEREN geboekstaafd' sprak voorzitter Zwaan in 1919, en hiermede werd niets teveel gezegd want o.a. met het kapitaal verkregen uit de verkoop van deze woningen was de vereniging in staat in 1976 over te gaan tot de exploitatie van het uitvaartcentrum in het voormalige consultatiebureau aan de Poststraat, hiermede handelende in de geest van de oprichters der vereniging om (opnieuw) ter hand te nemen datgene wat de overheid (nog) liet liggen.

De tijd zal leren hoe lang nog de woorden; 'ONDERLING HULPBETOON', aangebracht in de topgevel van de woningen Kanaalweg 17/19 en Koningstraat 14/16, zullen getuigen van de eertijds getoonde moed om ook dit sociale probleem te lijf te gaan.

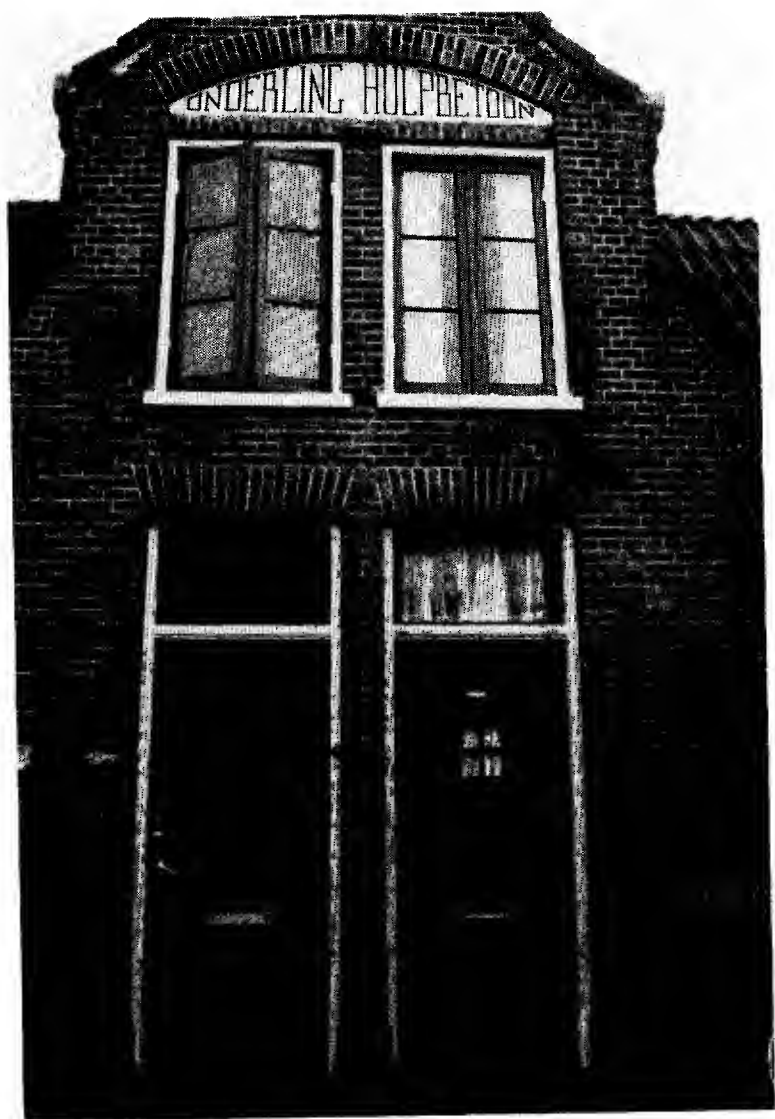
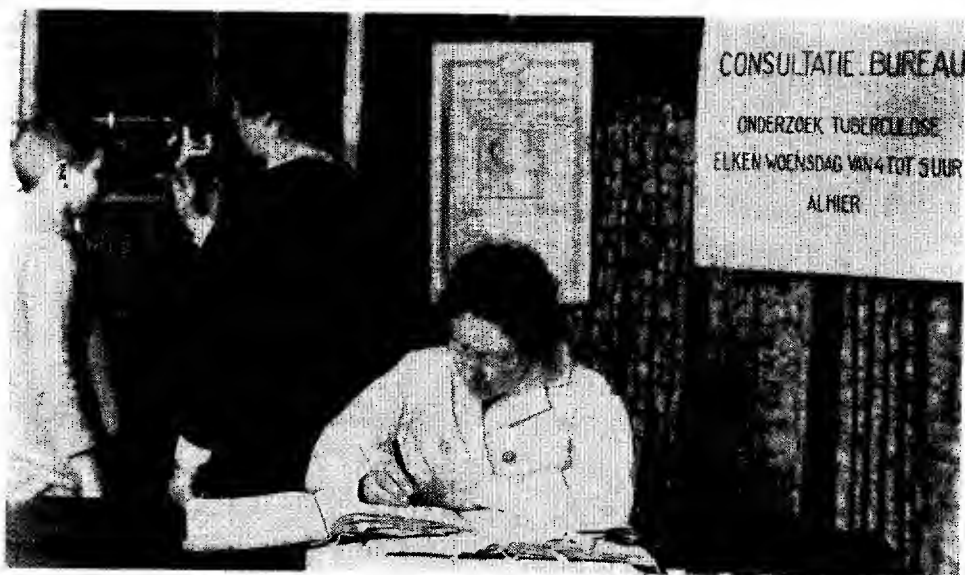

Foto H. Opheikens

Dr. C. Polak en zuster T. van Ketel in het Consultatie-bureau.

7

TBC-bestrijding

Het kon niet uitblijven dat de zorg van Onderling Hulpbetoon zich ook zou richten op de bestrijding van de tuberculose. Deze gevreesde ziekte, in die tijd ook wel genoemd volksvijand no. 1, kwam vooral veel voor onder de arbeiders, niet in de laatste plaats door de vaak gebrekkige huisvesting, het ontbreken van goede sanitaire voorzieningen en de ondervoeding waaraan men vaak leed.

De commissie die in 1919 de herdenking van het 25-jarig bestaan van O. H. voorbereidde – tengevolge van de eerste wereldoorlog kon die herdenking in 1917 niet plaats vinden – besloot zijn taak uit te breiden en aan de vereniging een flinke som geld aan te bieden als grondslag voor een nieuw fonds, ten doel hebbende leden die lijdende waren aan TBC, in een sanatorium te kunnen laten opnemen. Met grote toewijding en ijver heeft die commissie, bestaande uit de heren H. Bluijs, J. van den Bos Jzn, J. Bramson, Jac. Draijer, H. Keesman, J. J. van der Mije, A. Terol en D. Visser zich van haar taak gekweten. Het was dan ook een groots moment toen op de feestavond van 25 oktober 1919 aan het bestuur van Onderling Hulpbetoon voor genoemd doel een bedrag kon worden aangeboden van f 2300,—, voor die tijd een groot bedrag.

Het bestuur nam de organisatie van de TBC-bestrijding meteen krachtig ter hand. Zo hield bijv. in februari 1920 Dr. van Lier uit Santpoort voor de leden een lezing met lichtbeelden over het onderwerp ‘TBC-bestrijding’, waarin hij bovenal de noodzakelijkheid aantoonde van het vormen van een flink fonds. Mede door zijn overtuigend betoog verzette zich op de Algemene Vergadering van 27 maart 1920 niemand tegen een contributieverhoging van 5 cent per week, speciaal voor het TBC-fonds.

Het bleek al spoedig dat onder de leden van de pas opgerichte Vrouwenafdeling meer leden met TBC werden gevonden en in een sanatorium moesten worden opgenomen, dan onder de leden van de Mannenafdeling. Uit het TBC-fonds werd dan ook een bedrag van f 2500,— voor dat doel ter beschikking gesteld. Kort daarop vond de eerste uitzending naar een sanatorium plaats.

Het bestuur begreep echter al snel dat de bestrijding van de TBC meer stelselmatig moest worden aangepakt. Het Gemeente-bestuur verleende daarbij zijn volle medewerking, zodat in cendrachtige samenwerking tussen O. H. en Gemeente op 30 augustus 1922 in het gebouw 'Ons Huis' een consultatiebureau van start kon gaan waar iedereen kosteloos kon worden onderzocht. Dit bureau stond onder leiding van de vrouwelijke arts Dr. C. Polak, specialist op het gebied van de TBC-bestrijding.

Sedert 1 juli 1923 werd zij bijgestaan door een huisbezoekster, Zr. T. van Ketel, op basis van 2 dagen per week. Vanaf het begin mocht het consultatiebureau zich in een toenemende populariteit verheugen. In velerlei vorm werd op advies van Dr. Polak geholpen. Men beperkte zich niet tot uitzending naar sanatoria, doch verstrekke door bemiddeling van de Vrouwenafdeling ook aan patiënten die thuis werden verpleegd, versterkende middelen, zorgde voor hulp in de huishouding en voor het behandelen van de was.

Zr. van Ketel bezocht thuis de zieke TBC-patiënten, controleerde of de voorschriften van Dr. Polak werden opgevolgd en stond de huisgenoten met raad en daad terzijde.

In de Alg. Vergadering van 2 oktober 1925 – O. H. was intussen op grond van de uitstekende wijze waarop de TBC-bestrijding ter hand was genomen, door het Ministerie erkend als organisatie die voor subsidie in aanmerking kwam – werd besloten de TBC-bestrijding in die zin uit te breiden, dat voortaan ook niet-leden recht hadden op sanatorium-verpleging, met dien verstande dat zij daarbij slechts recht hadden op verzorging voor zover de verschillende subsidies toereikend waren.

In maart 1926 werd besloten, mede ter verkrijging van subsidies, opnieuw lid te worden van de Ned. Centrale Vereniging tot bestrijding der Tuberculose. Onderling Hulpbetoon was al eerder lid van deze organisatie geweest, doch had in 1925 voor het lidmaatschap bedankt, omdat het bestuur van die landelijke vereniging niet bereid bleek leden zoals O. H., stemrecht te verlenen. Naast dit lidmaatschap trad Onderling Hulpbetoon ook toe tot de Provinciale Bond in Noord-Holland voor TBC-bestrijding.

In april 1926 werd de eerste Emmabloem-collecte georganiseerd. In de beginjaren hield O. H. twee van dergelijke collectes per jaar, één op de 2e Pinksterdag en één later in de zomer.

Deze jaarlijkse collectes vormden een belangrijke bron van inkomsten voor de vereniging, want de uitgaven voor de TBC-bestrijding waren zeer hoog. Het organiseren van dergelijke collectes vergde veel voorbereidend werk. Met name het recruteren van voldoende vrijwillig(st)ers voor het

De eerste EMMABLOEM collecte, april 1926.

1. D. Keur; 2. ?; 3. Nel Koning; 4. Sabine Zwemmer; 5. Annie Koper; 6. Grietje Keur; 7. ?;
8. Luuk ter Braak; 9. Mevr. Paap-de Wid; 10. J. van den Bos; 11. F. Zwaan; 12. J.J. Dijkstra;
13. Truus Seders; 14. Tine Veenstra of een meisje Seders; 15. ?; 16. Neel de Vries; 17. Jans van den Bos;
18. Riek van der Wolde; 19. Mien de Vries; 20. J.M. Kromhout; 21. ?; 22. Gretha Bluijs;
23. Annie Boon; 24. Fien Rollema; 25. Annie Volhand; 26. van Brakel; 27. Annie Korting;
28. Annie Visser; 29. Engeltje Keur; 30. ?; 31. Sijtje Koper; 32. ?; 33. Annie Weber.

collecteren was een hele organisatie. Toch wist men vooral in de jaren voor de tweede wereldoorlog steeds voldoende collectanten te werven.

Na de oorlog werd dit moeilijker mede doordat O. H. met een enorme terugval van leden had te kampen. Op 2^e Pinksterdag 1946 werd de eerste na-oorlogse 'Bloempjesdag' gehouden. Blijkens archiefstukken zou de laatste collecte op 2^e Pinksterdag 1961 hebben plaats gevonden.

Mede door het vertrek van Dr. Polak was er in het najaar van 1929 sprake van opheffing van het consultatiebureau in Zandvoort en overheveling naar Haarlem. Het bestuur van O. H. verzette zich daar heftig tegen en was zelfs bereid in Zandvoort door te gaan, desnoods met verlies van de subsidie.

O. H. wist uiteindelijk te bewerkstelligen dat het consultatiebureau in Zandvoort bleef gevestigd, doch moest er mede accoord gaan dat de leiding zou komen te berusten bij Dr. Kielstra van het Consultatiebureau in Haarlem. Zoals eerder gezegd vergde de TBC-bestrijding veel geld. In mei 1929 bijv. was al voor dat jaar f 2000,— uitgegeven, terwijl voor het gehele jaar 1929 f 3500,— was begroot. Er moest dus drastisch worden bezuinigd of nieuwe geldbronnen worden aangeboord. Men wist het nog een paar jaar te rekken maar eind 1932 – overigens het jaar waarin de zittingen verplaatst waren van 'Ons Huis' naar het nieuw gebouwde consultatiebureau aan de Poststraat nr. 7, het huidige uitvaartcentrum – moest men de beslissing nemen dat geen uitzendingen meer naar sanatoria konden plaats vinden, zonder dat eerst reeds voor rekening van O. H. opgenomen patiënten uit de sanatoria werden ontslagen.

Dit was een vergaande beslissing die bij de diverse instanties niet goed viel. Het bestuur van O. H. werd er op gewezen dat O. H. officieel was aangewezen als organisatie voor het ontvangen van subsidie en zij niet het recht had verpleging te weigeren op grond van de omstandigheid dat de subsidiegelden op waren. In een gesprek met de betrokken instanties werd uiteindelijk de toezegging gedaan dat in voorkomende gevallen door O. H. een beroep kon worden gedaan op het Verpleegfonds voor de TBC-bestrijding van de provincie Noord-Holland.

Door de invoering van het Ziekenfondsbesluit per 1 november 1941 kwamen vanaf die datum de kosten van sanatoriumverpleging voor rekening van een ziekenfonds en was de taak van Onderling Hulpbetoon ten aanzien van de sanatorium-verpleging ten einde.

Op de Alg. Vergadering van 6 november 1941 werd dan ook besloten tot opheffing van de afdeling Sanatorium-verpleging.

Het consultatiebureau in Zandvoort werd per 1 januari 1942 opgeheven en het dienstverband met Zr. van Ketel moest met ingang van gelijke datum worden

beëindigd. Van Gemeentewege werd toen aan O. H. verzocht de TBC-bestrijding in Zandvoort voort te zetten.

O. H. verklaarde zich gaarne daartoe bereid onder voorwaarde dat het dienstverband met Zr. van Ketel gehandhaafd bleef. O. H. was dan bereid als bijkomende kosten te betalen:

- a. het aan subsidie ontbrekende deel van haar salaris plus de sociale lasten;
- b. de vervoerskosten van de patiënten naar de sanatoria, voor zover niet vergoed door een ziekenfonds;
- c. de administratiekosten.

De Gemeente reageerde met erkentelijkheid op de bereidheid van O. H. om de uitzending van TBC-patiënten in Zandvoort te blijven behartigen en verklaarde zich bereid voor gemeenterekening te nemen de kosten van de verpleging van de patiënten en van de verstrekking van versterkende middelen, voor zover die kosten niet op belanghebbende konden worden verhaald of op andere wijze bijv. uit de uitkering van de Ziekenfondsen konden worden bestreden.

Als aanvullende voorwaarde achtte B & W het echter noodzakelijk dat zij zeggenschap verkregen in alle verrichtingen welke uitgaven voor de Gemeente zouden meebrengen. Daarom werd het raadzaam geacht voor de TBC-bestrijding geen vaste subsidie aan O. H. toe te kennen, doch per geval te beslissen of subsidie zou worden toegekend en tot welk bedrag. Voorts zou O. H. moeten trachten zoveel mogelijk bijdragen van belanghebbenden en van instellingen te verkrijgen.

O. H. verklaarde zich met deze aanvullende voorwaarden akkoord, behoudens die van de invordering van de bijdragen van belanghebbenden, die zij terugverwees naar de Gemeente.

In maart 1942 zegde de Gemeente toe daarvoor te zullen zorgdragen.

Door de evacuatie einde 1942 van bijna de gehele Zandvoortse bevolking kwamen de O. H.-activiteiten praktisch geheel stil te staan.

Uit archiefstukken blijkt o.a. nog dat in december 1947 het ontslag van Zr. van Ketel opnieuw aan de orde wordt gesteld. In verband met het voornemen de TBC-bestrijding door de drie organisaties Witte Kruis, Oranje-Groene Kruis en Wit-Gele Kruis te doen overnemen, werd toen besloten Zr. van Ketel tot aan haar 65^e verjaardag door O. H. uit erkentelijkheid voor de bewezen diensten een tegemoetkoming van f 250,— per jaar uit te keren.

Vergadering gehouden op 10 Februar
met 19 uitgenoodigde vrouwen,
tot oprichting eener vrouwen
vereniging met het doel voor
verpleging in ziekenhuizen.

Agenda 17. Elbolenaar - Terst. Koningstraat 11.

1	"	M. Weber - Drommel Koningstr. 26.
1	"	H. Visser - Koningstr. 2. Amstelstraat 17.
5	"	W. A. J. Jans - Koper Stationsstraat 2.
3	"	D. J. Kijlstra - Draayer Koningstraat 14.
4	"	R. Bakkenhoven - Tink Bakkenstraat 3.
	"	J. C. Hollenberg - Kuisdijkstraat.
6	"	G. Heer - Elbolenaar v. Oolacstraat 11.
5	"	H. Schaap - Weber Brugstraat 9.
	"	J. Paap - Koper - - - - - 10.
6	"	J. Paap - de Wied - - - - - 8.
2	"	L. Hagboldt - Kanaalweg 9.
	"	S. Koning - v. d. elbije Heerteststraat 36.
	"	H. Heer - Elbolenaar Koningstr. 15.
2	"	J. v. d. elbije - Hagboldt Schelpenpl. 10.
4	"	H. Heer - Terst. Duinstraat 2.
	"	J. v. Heer - d. Horst Dine: huisstraat.
	"	R. Paap - Heer Kanaalweg 25.
3	"	N. J. Spoelstra - Pius v. Heijlstraat.
Parallelweg 10.

Presentielijst van de uitgenodigde vrouwen op de vergadering van 10 februari 1921.

N.B. De voorletters van de vrouwen zijn die van hun echtgenoot!

8

Afd. VROUWENVERENIGING

In de bestuursvergadering van 28 januari 1921 kwam voorzitter Zwaan met een nieuw idee naar voren.

‘Hij stelde voor om naast Onderling-Hulpbetoon, een vrouwenvereniging op te richten met het doel, speciaal vrouwen en kinderen van leden van Onderling – Hulpbetoon in ziekenhuizen te doen verplegen’.

Na enige bespreking werd besloten een 20-tal vrouwen van leden uit te nodigen, om in overleg met het bestuur de nodige maatregelen daarvoor te treffen.

Op 10 februari daaropvolgende werd een eerste vergadering gehouden met de daartoe uitgenodigde vrouwen. Er werd uitvoerig gesproken over de hoogte van de contributie, het meeverzekerd zijn van kinderen, de duur van de verpleging, de kosten van operaties en criteria voor toetreding. Uitdrukkelijk schreef de notulist dat de besprekingen evenals de besluiten VOORLOOPIG waren.

Echter één besluit was zeker niet voorlopig. Men besloot om strooibiljetten te drukken en deze door enige vrouwen te laten rondbrengen en later weer op te halen, opdat zij zelf propaganda zouden kunnen maken voor deze goede zaak. De bestuursvergadering van 10 maart 1921, gehouden als voorvergadering der Vrouwenafdeling, besluit aan de Vrouwenafdeling het volgende voor te stellen.

De contributie te bepalen: voor vrouwen *boven* 18 jaar op f 0,10 en voor kinderen *tot* de leeftijd van 18 jaar op f 0,05 tot een maximum van 3 kinderen, vanaf de oudste gerekend.

Het recht op verpleging te laten ingaan na $\frac{1}{2}$ jaar lidmaatschap, en voorlopig 5 bestuursleden te benoemen.

Na deze voorvergadering door het bestuur van O. H. werd omstreeks 8 uur door de voorzitter de vergadering met de opgeroepen vrouwen geopend. Er waren \pm 150 vrouwen aanwezig.

De voorzitter deelde mee dat ongeveer 370 vrouwen zich als lid opgegeven hadden.

Als punt 2 op de agenda stond: 'oprichting der vereniging'.

Met algemene stemmen wordt hiertoe besloten. Het voorstel van het bestuur tot vaststelling van de contributie wordt na uitvoerige discussie aangenomen evenals de termijn waarna men recht op verpleging verkrijgt. De duur van die verpleging werd bepaald op max. 6 weken.

Een voorlopig bestuur werd gekozen, dit waren 'volgens de notulen' 'Voorz. Meijuff. A. v.d. Veld-Schuiten, Kruisstraat 5; Vice-Voorz. Meijuff. M. Weber-Drommel, Koningstraat 26; Secr. Meijuff. J. Paap-de Wid, Brugstraat 10; Vice-Secr. Meijuff. G. Weber-de Wid, J. Steenstraat 8; Penningm. Meijuff. C. Slegers-Zantvoort, Westerparkstraat 13.'

(U las 'volgens de notulen' en wel hierom, niet de term Meijuff. is opvallend maar wel het feit dat de dames niet met de eigen voorletters maar met die van hun echtgenoot werden vermeld. In het vervolg hebben wij deze vrouwen met hun eigen voorletters vermeld, hoewel de notulist nog jaren die van de echtgenoot aan de vrouw toekent).

Besloten wordt dat de vrouwen die de biljetten hebben verspreid de leden die zich aangemeld hebben zullen bezoeken ter notering van het aantal kinderen en hun leeftijden. In de volgende vergadering wordt een bode-instructie gemaakt – salaris 7% van de opgehaalde gelden, borgstelling 3 maanden salaris – en uit de 5 kandidaten wordt via loting mej. L. Slagtveld tot bode benoemd. De vrouwen besloten meteen om ter gelegenheid van het 25-jarig jubileum van burgemeester Beeckman een z.g. bloemendag te houden; later bleek dit te hebben opgebracht f 124,78½.

Het bestuur van O.H. was van mening dat het goed zou zijn indien de bestuurlijke ervaring van de mannenafdeling ten goede zou komen aan de vrouwenafdeling door toevoeging van mannelijke bestuursleden aan het vrouwenbestuur, een zienswijze die nu misschien bevoogdend overkomt maar toch gezien de ontwikkelingen een juiste geweest is.

Op de eerste Algemene Vergadering van de 'Afdeling Vrouwenvereniging der Werkliedenvereniging Onderling Hulpbetoon', zoals de officiële benaming luidde, gehouden op 10 oktober 1921 werd het reglement van de Afdeling vastgesteld, dit hield o.a. ook in deelname aan het 10 cents fonds, en er werd een definitief bestuur gekozen. Er was geen bezwaar tegen vertegenwoordiging uit het 'hoofdbestuur', integendeel.

De dames van het voorlopig bestuur werden herkozen behalve mej. J.J.C. Weber-de Wid die zich niet herkiesbaar gesteld had en in wier plaats mej. J. v.d. Bos-de Roode gekozen werd.

De functies werden nadien door het bestuur als volgt verdeeld: voorzitter F. Zwaan; Vice-Voorz. mej. M. v.d. Veld-Schuiten; Secretaris A.J. Hollen-

berg; Vice-Secretaris J. Water; Penningmeester Mej. J. Slegers-Zantvoort; Commissieleden de dames: mej. W. Paap-de Wid, Mej. T. Weber-Drommel en Mej. T. v.d. Bos-de Roode.

26 mei 1922, de volgende Alg. Vergadering, het ledental is dan al gegroeid tot ± 600 , is de penningmeester niet herkiesbaar en in haar plaats wordt gekozen Mej. M. Behrens-Koster.

De mannenafdeling heeft gelden ter beschikking gesteld voor sanatoriumverpleging van kinderen van leden en er wordt bij de leden op aangedrongen hun kinderen op tbc te laten onderzoeken, evenzo zijn er gelden beschikbaar voor langere verpleging, indien nodig, dan de reglementaire 6 weken.

Dat het lidmaatschap van jongens, jonger dan 18 jaar, later ook consequenties had voor de mannenvereniging blijkt uit de reglementswijziging die daar plaats vond. Er werd een overgangsbepaling gemaakt die luidde 'dat zij die in de vrouwenvereniging reeds recht op verpleging bezaten en zich binnen één maand na het bereiken van den 18-jarige leeftijd als lid der Werkliedenvereniging Onderling Hulpbetoon opgeven en als lid worden ingeschreven de rechten op verpleging behouden'.

In de Alg. Vergadering van 1 maart 1923 trad de vice-voorz. mej. M. v.d. Veld-Schuiten af en in haar plaats wordt gekozen mej. J. Zijlstra-Draijer.

In de Alg. Vergadering van 23 maart 1925 wordt medegedeeld dat het bestuur van O. H. de vrouwenafdeling toestemming verleend heeft om versterkende middelen aan vrouwen en kinderen te verstrekken.

In deze Alg. Vergadering werd i.p.v. het afgetreden lid Zijlstra-Draijer benoemd mej. Weber-Slagtveld die het penningmeesterschap van Mej. Behrens-Koster zou overnemen, die echter wel bestuurslid zou blijven. Op de eerstvolgende bestuursvergadering blijkt dat mej. Weber-Slagtveld alsnog besloten heeft de functie niet te aanvaarden. Mej. Behrens-Koster blijft nog een jaar penningmeester en mej. W. Paap-de Wid wordt vice-voorzitter.

In de jaarvergadering van 29 maart 1926, waarbij 250 leden aanwezig waren, wordt mej. B. Poots-van Popta gekozen, zij wordt de nieuwe penningmeester. Dit zal blijken een bijzonder goede keus geweest te zijn.

In 1928 neemt mej. G. Keur-Molenaar de plaats in van mej. T. v.d. Bos-de Roode terwijl inmiddels de plaats van de heer A.J. Hollenberg door J.J. Dijkstra ingenomen werd.

Nog steeds werd de vrouwenafdeling voor wat betreft het voorzitterschap en het secretariaat, zowel secretaris als vice-secretaris, letterlijk 'bemand'; voorzitter Zwaan, secretaris J.J. Dijkstra en vice-secretaris J. Water.

Op 25 september 1930 kwam hieraan een einde. Het voorzitterschap kwam in handen van mej. W. Paap-de Wid, vice-voorzitter werd F. Zwaan, secretaris

Het bestuur der Vrouwenafdeeling in 1927, staand van links naar rechts:

T. Weber-Drommel, W. Paap-de Wid, T. v.d. Bos-de Roode;

zittend van links naar rechts:

J. Water, J.J. Dijkstra, F. Zwaan, B. Boots-van Popta, M. Behrens-Koster.

meij. M. Behrens-Koster, vice-secr. J. Water, terwijl J.J. Dijkstra commissaris werd.

Op 12 mei 1932 werd het heft volledig door de vrouwen in handen genomen – met volledige instemming van het bestuur van O. H. overigens, dat echter één man als commissaris bleef aanwijzen.

Het bestuur zag er toen als volgt uit, een situatie die met enige kleine wijzigingen tot aan het einde van het bestaan der vereniging zou voortduren: voorzitter mevr. W. Paap-de Wid; vice-voorzitter mevr. T. Weber-Drommel; secretaris mevr. A. Keur-Koper; vice-secretaris mevr. M. Loos-Weber; penningmeester mevr. B. Poots-van Popta; commissarissen: mevr. G. Keur-Molenaar en mevr. S. Slagtveld-v.d. Ven.

Als vertegenwoordiger van het bestuur van O.H. in het bestuur van de vrouwenafdeling, werden opvolgend aangewezen de voorzitters van Onderling Hulpbetoon, P. v.d. Mije Kzn van 12 mei 1932 tot 12 april 1937 en A.J. Hollenberg vanaf 12 april 1937 tot 16 november 1941.

Uit het handtekeningenregister op de bestuursvergaderingen blijkt dat de heer F. Zwaan, die in de Alg. Vergadering van 23 maart 1931 tot ere-lid van de

Bestuursvergadering
gehouden op 12 Januari 1925
in "Ons Huis".

Te ongeveer 7^h uur opende de voorzitter de vergadering en spreekt de wens uit, het nieuwe jaar in goede harmonie door te mogen brengen.

Sedert de laatst gehouden bestuursvergadering is op 20 Dec.¹⁹²⁴ in het Diaconiehuis opgenomen Wed. A. Jaap.

Op 6 Januari te A. Dam opgenomen van besmettelijke ziekte bij: B. Hoogendijk. Huish.

Op 5 Januari Trouwen. Cliniek W. Koper-Bol

" 6 " in de elbaria-Hiektig J. Carter J. z.

" 7 " in het Diaconiehuis E. v. A. bij W. d.

Schrijven ontvingen van Dr. Polak, leidend van het consultatiebureau, om de navolgende personen wederkende middelen te verstrekken.

Uby: Heeling Koper Polguterstent 8
Uby: de. Krummer-Koper Polguterstent 8

Uby: H. Koper Krommedijk R' Amisbraut 17

" Kl. Kemp - Oedhuis Diaconiehuis 5

Kuis W. v. Lookings W. z. Keckew. paal 2

1 R. melk en 2 eieren, voor de laatste

1 R. melk en 1 ei, ingaande 13 Januari 1925

Een willekeurig blad uit de bestuursnotulen, en wel een gedeelte van de notulen van de vergadering van 12 jan. 1925.

vrouwenvereniging benoemd werd, kennelijk zoveel belangstelling had in het reilen en zeilen der vrouwenvereniging dat hij vanaf het moment van terug-treden tot aan de opheffing der vrouwenvereniging haast alle bestuursvergaderingen trouw bezocht en slechts een 5-tal keren afwezig was!

Deze uitvoerige beschrijving van de samenstelling van het bestuur van de vrouwenvereniging doet eerstens volledig recht aan hen die, in een tijd dat besturen 'mannenwerk' was, als vrouw die verantwoordelijkheid op zich durfden nemen. Daarnaast geeft het een indruk van die tijd. Wat dacht u toen u las dat de vrouwen benoemd werden met de voorletters van hun echtgenoot? En wie zou er nu nog aan denken een gehuwde vrouw met Mejufvrouw te betitelen? Dit was echter gebruikelijk tot aan de Algemene Vergadering van 25 maart 1935, toen pas werd op voorstel van een der leden besloten gehuwde vrouwen voortaan met mevrouw aan te spreken. Het is echter wel duidelijk dat deze vrouwen 'hun mannetje stonden'!

De vrouwenvereniging groeide als kool, op 19 april 1928 werd als 1000^e lid ingeschreven mej. N.C.T. Koning, wonende in de Haarlemmerstraat 80. Haar werd een cadeau overhandigd.

De vrouwenvereniging was een DOE vereniging.

Er werd veelvuldig huisbezoek afgelegd, in de beginjaren ter opwekking om deel te nemen aan het onderzoek ter bestrijding van tbc. In later jaren nam dit huisbezoek eerder toe dan af.

Versterkende middelen werden op voorschrift van de doktoren verstrekt, dit geschiedde dan in de vorm van bonnen welke recht gaven op melk en/of eieren, evenzo moest beoordeeld worden of hulp in de huishouding noodzakelijk was of dat de gezinswas gedaan zou moeten worden. Dit alles gebeurde door de vrouwelijke bestuursleden náást hun taak als huisvrouw die toentertijd niet verlicht werd door allerlei technische snufjes. De taken van de penningmeester en secretaris zullen zeker niet licht geweest zijn als men leest in de notulen van haast iedere bestuursvergadering dat weer een x aantal leden ter verpleging in een of ander ziekenhuis werd opgenomen.

Dat naast deze uitvoerende taken ook in het bestuurlijke vlak vele zaken ter sprake kwamen en tot een goed einde gebracht dienden te worden spreekt vanzelf. Dat het hierbij ook wel tot conflicten kwam met het bestuur van O. H. zal niemand verbazen.

In het jaar 1936, een gunstig jaar voor de vrouwenvereniging, waarin de contributie verlaagd werd van f 0,10 naar f 0,08, zou in een extra Algemene Vergadering een reglementswijziging worden aangenomen. Deze wijziging

Aan de leden der Vrouwen-Vereeniging
„ONDERLING HULPBETOON”

Dringend ter lezing aanbevolen.

Een goed Hollandsch spreekwoord zegt: Men moet de **tering** naar de **nering** zetten, anders krijgt de **nering** de **tering**.

De les, die in dit spreekwoord besloten ligt, neemt het Bestuur van de „Vrouwen-Vereeniging” ter harte, wanneer zij U hierbij mededeelt, dat in de laatste bestuursvergadering besloten is voortaan te verstrekken op doktersadvies:

voor de leden d.w.z. **boven 18 jaar 42 d. 1 L. melk per dag**
voor de kinderen d.w.z. **beneden 18 jaar 42 d. 1 L. melk per dag**

De Vrouwen-Vereeniging is volgens reglement een vereeniging, die voorziet in de ziekenhuisverpleging der leden. Recht op ziekenhuisverpleging hebben volgens reglement **alle leden** en hun kinderen **beneden 18 jaar**. Dit met de geldmiddelen van de Vereeniging mogelijk te maken is dus de **eerste** plicht van het Bestuur. In de voordeelige jaren, toen niet alle baten voor ziekenhuisverpleging werden gebruikt, heeft het Bestuur een kapitaal gevormd, zoodat bij het uitbreken van ziekte op groote schaal geld aanwezig is. Nadat een flink kapitaal was gevormd heeft het Bestuur in de volgende jaren, toen weer niet alle gelden noodig waren voor ziekenhuisverpleging, de hulp die aan de leden gegeven wordt, uitgebreid, door het verstrekken van melk en eieren voor leden, melk voor kinderen, betalen van vervoerkosten bij opname, hoogtezon.

In 1936 en 1937 echter werden steeds hooger eischen aan de kas gesteld door meerdere opname in de ziekenhuizen en rusthuizen. Daarnaast werd in veel grootere mate gebruik gemaakt van de verstrekking van melk en eieren. In 1937 werd aan dit laatste uitgegeven **f 1993.16**, een kapitale som.

Het jaar 1937 sloot met een nadeelig saldo van f 1663.85. Het eerste halfjaar van 1938 zette wederom in met een groot aantal aanvragen voor opname in het ziekenhuis en daarnaast een buitengewoon groote aanvraag voor versterkende middelen. In het eerste halfjaar van 1938 is reeds f 1000 gebruikt van hetgeen de Vereeniging nog op de spaarbank had staan.

Op deze wijze kan het natuurlijk niet doorgaan. Onze mooie Vereeniging zou hierdoor haar stevige grondslag verliezen. Waar de verstrekking van versterkende middelen een post is die buitengewoon hoog is en dit slechts een **toegift** is op hetgeen reglementair is vastgelegd, heeft het Bestuur er toe moeten overgaan het verstrekken van eieren te laten vervallen. Deze bestuursmaatregel gaat 1 Augustus 1938 in.

HET BESTUUR

Kennisgeving die door de bode bij de leden werd afgegeven.

hield in: 'als lid kunnen worden ingeschreven alle Nederlandsche vrouwen die de leeftijd van 18 jaar bereikt en die van 50 jaren niet overschreden hebben en ingezetene der Gemeente Zandvoort zijn'. Hiermede werd, dit tegen de zin van het bestuur van O. H., het beginsel losgelaten dat de echtgenoot lid van O. H. diende te zijn.

Na de gunstige jaren, met als toppeer daarin het jaar 1936, gaat het in de daaropvolgende jaren minder, besloten moest worden de kosten te drukken door b.v. de verstrekking van versterkende middelen te verminderen.

Medio 1940 wordt (opnieuw) ter sprake gebracht of een controlerend geneesheer niet besparend zou werken, maar tot een aanstelling zal het niet meer komen.

Het bestaan van de vrouwenvereniging spoedt naar een einde.

In de bestuursvergadering van 17 maart 1941 wordt besloten de algemene vergadering gezien de tijdsomstandigheden uit te stellen tot het najaar.

Deze Algemene Vergadering wordt gehouden op maandag 14 november 1941 in gebouw 'Ons Huis' in aanwezigheid van 63 leden.

Na afhandeling van de huishoudelijke punten stelt de voorzitter mevr. W. Paap-de Wid punt 4 van de agenda aan de orde en vraagt mevrouw B. Poots-van Popta een toelichting te willen geven waarom de Vrouwenvereniging moet worden ondergebracht bij de Werkliedenvereniging Onderling Hulpbetoon.

Mevr. Poots-van Popta legt de vergadering uit dat tengevolge van de invoering van het Ziekenfondsbesluit, waarbij het niet mogelijk gebleken was voor de Vrouwenvereniging, evenmin als voor O. H., om erkenning te verkrijgen, dat voor de Vrouwenvereniging de beste oplossing was samensmelting met Onderling Hulpbetoon en aansluiting bij de Maatschappij voor Geneeskunde.

De Alg. Vergadering gaat hiermede akkoord en besluit ook om een bijdrage van f 0,05 p/w te blijven betalen tot instandhouding en uitbreiding van het bestaande fonds voor verstrekking van versterkende middelen en autovervoer. De op dat moment in dienst zijnde bode, mevrouw Dirkje Koning werd ook niet vergeten. Aan haar werd een half jaar loon extra toegekend om te voorkomen dat zij dadelijk zonder inkomsten zou komen te zitten.

Na enige woorden van dank over en weer werd deze allerlaatste Algemene Vergadering van de vrouwenafdeling te omstreeks half tien door de voorzitter gesloten.

6 juni 1942 staat op de laatste beschreven pagina van het notulenboek van de bestuursvergaderingen vermeld:

‘Overgedragen aan den secretaris van den Werklieden Vereeniging Onderling Hulpbetoon, den heer J.M. Bantjes

1 stamboekregister

1 alphabetisch register

3 notulenboeken

1 brievenboek

1 briefbewaarder

2 presentielijsten

en eenige andere dingen w.g. M. Loos-Weber

Twee vrouwen t.w. mevrouw W. Paap-de Wid en mevrouw T. Weber-Drommel hebben vanaf het allereerste begin zitting gehad in het bestuur van deze vrouwenvereniging, mevrouw B. Poots-van Popta vanaf maart 1926 en mevrouw G. Keur-Molenaar vanaf mei 1928. Deze 4 dames werden op 2 december 1941 opgenomen in het gecombineerde bestuur.

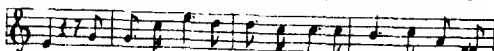
ZANDVOORTS VOLKSLIED.

Woorden van Dr C. SWALUÉ
Muziek van WILH. SMITS

Matig langzaam

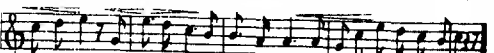
1. Ge-luk-kig wij! De fris-sche lucht, En 't vrij en o - pen
2. Het zon-ne nat dampt ie - vens-kracht En ie-vens-lust is 't
3. Ver van de stad, met al haar pracht En al haar ij - del-
4. Haar groen-gewand, haer sneeuw-wit hoofd, Be-foor-vren steeds ons

stroom, Ver - kwikt en sterkt ons in - dren dag, One huis staat hoog op
hart, Het ruim en heer-lijk aan - ge-sicht, Ver-drift bij ons de
heid, Zien wij het prach-tig-ste van 'al, Het beeld der Eeu - wig-
oog. En als zij raakt en kookt en brandt, Staen wij den blik on-

't sand; Wij ie - ven vroo-lijk en te-vred, Om - dat wij wo - nen
smart. Wij ie - ven vroo-lijk en te-vred, Om - dat wij wo - nen
heid. Wij zijn ge - bo - ren aan de see, Dat maakt, dat maakt ons
hoog! Ge-luk - kig in-meer is ons lot! Waar see, waar see is,

aan de see, Wij ie - ven vroo-lijk en te-vred, Om - dat wij wo - nen aan de see.
aan de see, Wij ie - ven vroo-lijk en te-vred, Om - dat wij wo - nen aan de see.
wel te vred. Wij zijn ge - bo - ren aan de see, Dat maakt, dat maakt ons wel te vred.
dàdrie God! Ge-luk-kig in-meer is ons lot! Waar see, waar see is, dàdrie God!

9

Ook de cultuur kwam aan bod!!

In de beginjaren was het niet ongewoon dat vergaderingen opgeluisterd werden met voordrachten. Enkele titels van deze voordrachten zijn bekend, zoals 'Edward III voor Calais', 'De historie van een klompenmaker die voorzanger wilde worden' of 'Genade Brood', deze laatste titel doet nog het meest enige affiniteit tot de doelstellingen van de vereniging vermoeden.

Reclame was ook toen geen onbekend begrip

Het naar buiten treden en aldus reclame maken voor de vereniging had in de eerste jaren van het bestaan vooral plaats bij nationale feesten zoals bij het kroningsfeest ter gelegenheid van de kroning van koningin Wilhelmina. Om dat zich naar buiten manifesteren beter tot zijn recht te doen komen werd in 1897 besloten een vaandel aan te schaffen. De vereniging telde op dat moment 151 leden en 12 donateurs en de vergadering kreeg de keus voorgelegd tussen het aanschaffen van 'een vaandel met gouden franje', kosten f 90,— of 'een vaandel met zilveren franje' voor de prijs van f 75,—.

De notulen van die vergadering vermelden: 'maar even alsof men in een kamp van gouddelvers in Californië was, hoorde men niets als GOUD, GOUD, GOUD!'

Het vaandel kwam er en bij een vaandel hoorde kennelijk een vaandellied, dat werd gemaakt en tevens een bondslied.

In de bestuursvergadering van 23 november 1898 werd besloten 500 exemplaren te laten drukken (kosten f 18,—) van een O. H. liederenbundel die als volgt was samengesteld.

1. Bondslied. (wijze: 'Transvaalsch Overwinningslied'.)
2. Vaandellied Saluut aan de Banier. (wijze: 'k Ben fier 'k ben trotsch'.)
3. Wilhelmus van Nassouwe.
4. Zandvoorts Volkslied.
5. Wien Neerlandsch bloed.
6. Koninginnelied. (wijze: 'Gij schitterende kleuren van Nederlandsch vlag'.)

De tekst van het eerste lied, het Bondslied, werd door ons achterhaald en willen wij u niet onthouden: (Wijze: 'Transvaalsch Overwinningslied').

DE GEEST DES TIJDS MAAKT HET TOT PLICHT,
DAT MEN ZICH ONDERLING
AANFENSLUIT EN EEN BOND OPRICHT,
OF EEN VEREENIGING.
VOORAL DE NIJV'RE WERKMANSSTAND,
HEEFT ALS DE NOOD HEM KWELT,
HET MEEST BEHOEFTE AAN DIEN BAND, } BIS.
DOOR STEUN IN ZIEKENGELD;
VANDAAR DAT MEN IN ALLE STREKEN
VAN NEDERLAND
BIJ D'AMBACHTSSTAND
VAN EEN VEREENIGING HOORT SPREKEN,
ZOO KLEIN ALS GROOT.
DIE HELPT IN NOOD.

OOK ZANDVOORT NOEMT MET DANKBAARHEID:
'ONDERLING HULPBETOON',
WAAR MEN DE BROEDER STEUNT, DIE LIJDT;
EEN DOEL, ZOO GOED ALS SCHOON!
DEZE VEREENIGING – ERKEND
BIJ KONINKLIJK BESLUIT,
VERZACHTTE REEDS ZEER VEEL ELLEND, } BIS.
EN ZIJ GAAT STEEDS VOORUIT.
DE CONTRIBUTIE IS TWINTIG CENTEN,
PER WEEK BETAALD,
'T WORDT AFGEHAALD,
DE POSTSPAARBANK ZORGT VOOR DE RENTEN,
DIT ACHT HET BESTUUR,
HET MEEST SECUUR.

Dit Bondslied werd op 26 augustus 1898 voor het eerst gezamenlijk gezongen. Hoezeer men er mee ingenomen was blijkt uit de notulen van de anders zo nuchter-zakelijke secretaris: 'hoe allen zich van hun zetels verheffen en met machtigen tonen het bondslied door de vergaderzaal klinkt'.

Dat het in Zandvoort ook in die jaren al hard kon waaien blijkt uit de notulen van 17 februari 1900 welke mededelen dat het door wind gehavende vaandel voor de somma van f 65. — gerepareerd zal worden, en in 1903 uit de vraag van de vader van de vaandrig of er een tweede vaandrig kan komen, vanwege de grote moeite die zijn zoon heeft bij harde wind.

Het meedoen aan optochten ter gelegenheid van z.g. Oranje-feesten of het medewerking verlenen aan het organiseren hiervan werd later beëindigd. Uit de notulen van 26 november 1918 blijkt dat de landelijke politieke beroeringen van die tijd ook Zandvoort niet onopgemerkt passeerden.

Op de uitnodiging van de plaatselijke Feestcommissie om deel te nemen aan een z.g demonstratie, een hulde aan H.M. de Koningin en het Oranjehuis... wordt als volgt gereageerd: 'Alle leden zijn het met de Voorzitter eens dat de Vereniging Onderling Hulpbetoon hieraan geen gevolg kan geven, voor reden de vereniging een neutrale is, en deze demonstratie een politieke tint heeft.'

In Onderling Hulpbetoon zijn alle gezindten en kleuren vertegenwoordigd er wordt besloten ook hier neutraal te blijven en niet aan de demonstratie deel te nemen.'

Onderwijs

Het was het bestuur uiteraard bekend dat onder het ledenbestand van de vereniging zeer velen waren die de kunst van het lezen, schrijven en rekenen helemaal niet of slechts gebrekkig meester waren.

Dit was niet verwonderlijk. Leerplicht bestond niet en door de zeer slechte financiële positie van de meeste gezinnen werden de kinderen, als zij al op school zaten, er voortijdig van af gehaald om te gaan werken.

Onderling Hulpbetoon nam het initiatief hieraan iets te doen en besloot 10 december 1898 tot de oprichting van een avondschool waarop de vakken lezen, schrijven en rekenen onderwezen zouden worden.

Als leraar werd aangesteld de heer C.H.N. Tate, onderwijzer aan school A. Gedurende twee winters werd in het gebouw 'Ons Huis', daartoe welwillend afgestaan door de sociaal bewogen Nederduitsch Hervormde Predikant Ds. Hulsman, aan een zestigtal personen van uiteenlopende leeftijd, les gegeven. Toen bij aanvang van het derde jaar de belangstelling sterk bleek te zijn teruggelopen besloot men op 15 december 1900 met het onderwijs te stoppen. Een vermeldenswaard punt bij dit avondschoolonderwijs is nog het volgende: de avondschool werd gehouden voor leden en *zonen* vanaf 13 jaar. Voor de echtgenotes en dochters werd het kennelijk niet nodig geacht dat zij konden lezen, schrijven en rekenen.

Het Fanfarekorps

Intussen was echter, net voor de avondschool van start ging, de idee geopperd om een fanfarekorps op te richten.

De voorzitter was hier een warm voorstander van en besloten werd nadere inlichtingen in te winnen.

Later, op 30 januari 1899, vermelden de notulen dat bij de voorzitter een schrijven is ingekomen, ondertekend door de leden C. Schaap, J. Oud, D. Visser, E. Keur, G. Keur en W. Koper, behelzende het verzoek 'tot het beleggen van een Alg. Vergadering ten einde de bespreking te houden tot het oprichten van een fanfarekorps.'

Door de voorzitter wordt bij een bestuurslid van Amstels Fanfarekorps geïnformeerd hoeveel instrumenten e.d. benodigd zijn voor een fanfarekorps van ca. 16 man en hij heeft tevens een concept reglement opgemaakt en verder aan de heer Tates gevraagd of deze tegen een vooraf te bepalen honorarium het directeurschap op zich wil nemen.

Op 17 februari 1899 was het dan zover, het fanfarekorps werd opgericht. De contributie werd bepaald op 25 cent per week, en er moest f 2,50 borgstelling t.b.v. gebruik instrument betaald worden en men diende vooraf medisch gekeurd te worden.

Uiteraard spreekt het voor zich dat alleen leden van Onderling Hulpbetoon lid van het Fanfarekorps konden zijn, een bepaling die in later jaren nog wel eens tot moeilijkheden aanleiding zou geven, en dat voorts één bestuurslid uit het bestuur van O. H. deel zou uitmaken van het bestuur van het Fanfarekorps. Als eerste werd hiertoe benoemd de heer G. Koper.

Uit de kas van Onderling Hulpbetoon werden gelden ter beschikking gesteld voor de aankoop van instrumenten.

De beide eerste liederen uit de gezangenbundel van O. H. werden september 1899 getoonzet voor het Fanfarekorps.

Onder dirigentschap van de heer C. H. N. Tates ging het korps van start en tijdens de Algemene Vergadering van 7 oktober 1899 trad het korps met diverse muziekstukjes voor het eerst in de openbaarheid, dit optreden viel zeer in de smaak van de aanwezigen. December 1899 werd besloten een subsidie, groot f 50.—, uit de verenigingskas toe te kennen aan het Fanfarekorps hoewel enige leden dit geld liever besteed zagen aan een verhoging van de uitkering bij ziekte.

Een eerste uitvoering werd gegeven op 5, 6 en 7 februari 1900, de entree was gratis voor leden met vrouw en één introducé tegen f 0,25, hierbij waren manlijke introducés alleen toegestaan indien het de vader van een lid betrof! In januari 1901 moest voor de eerste keer het probleem van het verplichte

Zandvoorts Harmonie onderafd. W. V. O. H. in 1905.

Van links naar rechts:

Voorste rij: J. Schaap, R. van 't Hoff (dirigent), P. Paap en K. Drayer.

2e rij: vaandeldrager onbekend, S. van den Bos, W. van der Wolde, onbekend, C. Weber.

3^e rij: L. Keur, A. Slagveld, onbekend, W. Weber, P. Schaap.

4^e rij: onbekend, L. N. van den Bos, C. Schaap, W. Gertenbach, onbekend, J. van den Bos.

Achterste rij: onbekend, K. Visser, C. de Vries, D. Koper, D. van Leeuwen, A. van Oost, onbekend.

lidmaatschap van Onderling Hulfbetoon opgelost worden daar het wenselijk was dat ook jongere musici konden toetreden. Bepaald werd dat jongemannen beneden de 18-jaar maar wel ouder dan zestien jaar, lid van de Fanfare mochten worden; zij zouden echter geen stemrecht mogen hebben en bij het bereiken van de 18 jarige leeftijd verplicht zijn zich als lid van Onderling Hulfbetoon aan te melden.

In 1902 wordt het Fanfarekorps omgezet in een Harmonie en wel

'Zandvoorts Harmonie' onderafd. W. V. O. H.

Hiermede deden de houtblazers hun intrede in de kapel, directeur werd de heer J. Wind die op zijn beurt in 1905 werd opgevolgd door de heer Reinier Bastiaan van 't Hof, onder wiens bekwame leiding de muzikale kwaliteiten van Zandvoorts Harmonie met sprongen vooruit gingen.

Op 6 februari 1907 wordt gemeld, misschien wel doordat er zo vurig gerepeteerd werd dat de vonken eraf spatten, dat de grote trom gerepareerd diende te worden daar deze in brand gevlogen was. Het jaarverslag van de secretaris over het jaar 1907 getuigt met de volgende woorden van de vooruitgang in spelkwaliteiten: 'Het begint zoo te worden dat men de Harmonie met genoegen hoort, een groot verschil bij zes jaren geleden toen de meeste blazers met bolle wangen en rood als kalkoensche hanen onze gehoorvliezen haast deden bersten.'

In 1908 betuigde de Voorzitter op de Alg. Verg. hulde aan de Harmonie voor het behalen van drie prijzen op de bondswedstrijden in Hoorn. Dat men vond dat de Harmonie nauw bij de moedervereniging betrokken was blijkt wel uit het feit dat het bestuur van O. H. in zijn vergadering van 23 november 1908 besluit aan de voorzitter van de Harmonie de heer C. Schaap, ter gelegenheid van zijn 25-jarig huwelijksfeest op 9 december van dat jaar, uit eigen privé een cadeau aan te bieden bestaande uit een inktkoker met zilver gemonteerd en voorzien van een inscriptie.

Op 20 juli 1911 besluit het bestuur 'om het harmoniegezelschap op 17 augustus 1911 ter gelegenheid van het 12½ jarig bestaan een zilveren medaille aan te bieden, dit zal plaats hebben in 'Ons Huis', en de leden van het korps zal een glaasje bier of limonade geoffreerd worden'.

Musiceren kost geld en het orkest trad dan ook tegen betaling wel elders op; dat dit niet altijd gewaardeerd werd blijkt uit een schrijven, bij het bestuur binnengekomen op 30 juni 1913. Hierin vraagt het lid J. L. Vinken; 'is het bestuur op de hoogte dat het harmoniegezelschap, als onderdeel van O. H. op de onlangs gehouden landdag te Bloemendaal, waar Politieke lezingen in vrijzinnige geest gehoord werden, hare medewerking verleende door muziekkorpsen ten gehore te brengen'.

De Harmonie antwoordde dat zij voor elke politieke richting op uitnodiging zouden optreden als er maar wat mee te verdienen was.

Kort hierna breken er, als gevolg van de Eerste Wereldoorlog en de daarmee gepaard gaande mobilisatie, moeilijke tijden aan voor het korps. Einde 1916 maken de notulen van de bestuursvergadering gehouden op 29 december 1916 melding van een mededeling van voorzitter Zwaan dat op uitnodiging van de muziekkapel 'Paul Kruger' aan het bestuur van de Harmonie gericht, een bespreking werd gehouden om te komen tot samensmelting van beide korpsen in één vereniging. Het zag er naar uit dat genoemde

besprekingen tot resultaat zouden leiden maar dat een definitief besluit bekrachtigd diende te worden door Onderling Hulpbetoon aangezien de Harmonie een onderafdeling van de vereniging was. Niemand van de bestuursleden was tegen en op de Algemene Vergadering gehouden 24 februari 1917 verkreeg 'Zandvoorts Harmonie' toestemming om te fuseren met 'Paul Kruger'. De instrumenten, eigendom van O. H. werden geschonken.

Hiermede kwam een einde aan de bemoeienis van O. H. met het instrumentaal musiceren, maar deze vereniging bewees hiermee tevens dat men op tijd de bakens wist te verzetten om zodoende ruimte te maken voor nieuwe initiatieven.

De naam van de nieuwe kapel werd 'Zandvoorts Muziekkapel'. een kapel die in een lange reeks van jaren, onder dirigentschap van de heren Vlessing, Van 't Hof, De Vries, en na de bezettingsjaren eerst van de al eerder genoemde R. B. van 't Hof en later de heer J. J. Wildschut tot grote muzikale prestaties kwam.

Zes jaar na het losmaken van de banden van Onderling Hulpbetoon met de instrumentale muziek legde in de bestuursvergadering van 29 maart 1923 het bestuurslid de heer W. van der Mije de vraag op tafel of er geen Zangvereniging opgericht zou kunnen worden uit leden van O. H. met het doel om uitvoeringen te geven in Groot Badhuis of dergelijke instellingen ten voordele van O. H.

Zijn mede-bestuurslid A. Keesman ondersteunde dit voorstel en was van mening dat er zeker leden voor te vinden zouden zijn.

De Voorzitter verzocht de heren van der Mije en Keesman dit laatste te onderzoeken. Deze tactiek werd veelvuldig gevolgd, n.l. om aandragers van een idee op te dragen zelf eerst het voor en het tegen te onderzoeken om daarna pas energie van de zijde van het bestuur erin te steken om tot een besluit te komen. Dat dit zeer goed kan werken bleek ook nu weer.

In de bestuursvergadering van 8 juni 1923 deelde de heer van der Mije mee toezegging gekregen te hebben van een voldoende aantal leden voor de op te richten Mannenzangvereniging.

Het bestuur besloot daarop om op woensdag 13 juni 1923 met deze 'aspirant zangers' een vergadering te beleggen.

Deze oprichtingsvergadering had plaats in gebouw 'Ons Huis'. Van het bestuur van O. H. waren aanwezig: F. Zwaan; L. N. Weber; H. Bluijs; A. Keesman; W. van der Mije en A. J. Hollenberg. De vereniging werd opgericht met 29 leden, getracht zou worden voor 1 juli nog enige leden te werven. De contributie werd op f 0,20 per week bepaald. De inning zou ingaan per 1 juli 1923.

O.H. Mannenkoor, Zangconcours te Leerdam, 2 september 1926

van links naar rechts:

liggend op de eerste rij: J. de Roode; G. Wijdeleman; G. Bakkenhoven; A. Koper; en J. Paap
zittend op de tweede rij: P. Witkop; W. Bol; D. Spaans; onb.; W. van der Mije; H. Keesman; de
dirigent E. Dees; H. Bolland; A. van der Werff; L. van der Mije; Jb. van der Werff en F. Zwaan
staand op de derde rij: Venis; C. Kop; A. Koper; J. van der Geer; W. Paap; P. Drommel;
C. Wagenaar; Jb. Kraaijenoord; P. Vloedgraven; W. van der Heijden; L. van Honschooten en
A. van Vliet

op de vierde rij: A. van der Geer; A. Paap; G. Bakker; P. Kerkman; L. Paap; G. Pool; H. van
Duijn en A. Bol

op de vijfde rij: T. Koper; Kr. Paap; W. Bos; H. van Koningsbruggen; P. Paap; E. Ottenbros;
A. Ortho; Ch. Visser; C. Draijer en J. Tang.

Als voorlopige bestuursleden werden gekozen: H. Keesman, voorzitter;
J. Bluijs, secretaris; L. van der Mije, penningmeester.

Tevens werd de naam der vereniging vastgesteld, deze luidde:

'ONDERLING HULPBETOONS MANNENKOOR'

Dat hiermede de eerste stappen gezet werden voor een vereniging die landelijke roem zou verkrijgen, zullen de initiatiefnemers, zelfs in hun stoutste dromen, niet gedacht hebben.

In de bestuursvergadering van 20 juli daaropvolgende doet voorzitter Zwaan mededeling van deze oprichtingsvergadering, daarbij zegt hij dat ongeveer 82

leden zijn toegetreden. Een concept reglement werd ontworpen en lag ter inzage bij de heer A. Keesman.

Het ging goed met 'Onderling Hulpbetoons Mannenkoor'. Drie jaar na de oprichting werd bij een concours te Leiden een eerste prijs in de derde afdeling behaald. Deze behaalde prijs zou zeker niet de laatste blijken te zijn. Tijdens een concours te Leerdam in 1926 behaalde het koor een ereprijs en de dirigent, de heer E. Dees werd de directeursprijs toegekend.

In Zandvoort werden vele concerten gegeven in diverse etablissementen zoals Groot Badhuis en het Kurhaus. Dit leverde telkens uitverkochte zalen op.

Dat er ook strubbelingen waren spreekt voor zich, in de zomer van 1929 ontstond er een conflict tussen 'het Mannenkoor' en burgemeester van Alphen, dit vond F. Zwaan een reden om te bedanken als ere-voorzitter van 'het Mannenkoor'.

Dat het conflict niet van blijvende aard was blijkt uit de

'OFFICIEELE FEESTGIDS'
VOOR HET
GROOT NATIONAAL ZANGCONCOURS
TE HOUDEN OP
10 - 16 - 17 - 31 MEI EN 7 JUNI 1931
IN HET 'KURHAUS' IN ZANDVOORT.

Het 'Eere Comité' wordt hierbij aangevoerd door Eere-Voorzitter H. van Alphen, Burgemeester van Zandvoort en als eerste lid staat vermeld Baron E. von der Heydt, Beschermheer O. H. Mannenkoor.

Aan deze nationale zangwedstrijd voor Gemengde-, Mannen-, Vrouwen- en Kinderkoren, uitgeschreven door Onderling Hulpbetoons Mannenkoor met als dirigent niemand minder dan JACOB HAMEL, namen bijna 100 koren deel. Zoals gebruikelijk bij dergelijke evenementen verdeeld in diverse afdelingen. Bij de kinderkoren in de afdeling 'uitmuntendheid' deed o.a. het Haarlems Kinderkoor 'INTER NOS' HAARLEM mee, een koor met 200 kinderen en bij de Hoogste Eere Afdeling (Honneur) Gemengde Koren zag men het Gemengd Koor 'POLYHYMNIA' met 140 leden en bij de Hoogste Eere-Afdeeling (Honneur) Mannenkoren o.a. de Liedertafel 'Zang en Vriendschap', Amsterdam met 140 leden onder dirigentschap van Karel Böhne, deze zou in later jaren het dirigentschap van Jacob Hamel overnemen.

Het bestuur bestond uit H. Keesman, voorzitter; C.L. Bolwidt, 1^e secretaris; Louis van der Mije, 1^e Penningmeester; Cors. van der Mije, 2^e voorzitter;

A.A. Zantvoort, 2^e secretaris; C.A. Kop, 2^e penningmeester; F.B. Pool en W. Gertenbach, Muziek-Commissarissen.

De jury bestond uit gerenommeerde namen: Jacob Hamel – Fred. J. Roeske – Bernard Diamant – Olivier Koop – J. Hagens jr. – Paul F. Sanders – Nico van der Linden – L.C. Keereweer – Jac. Bonset – Otto de Nobel – Gerard Leenders en B. Penaat.

Het programmaboek besloeg een honderdtal pagina's!

Naast het 'KURHAUS' waren 9 repetitielokalen beschikbaar!

Het aantal deelnemers, het gehalte van deze koren alsmede de namen van de juryleden geven aan welk een naam het Mannenkoor van Onderling Hulpbetoon in den lande had opgebouwd.

In april 1934 trad de heer H. Keesman af als voorzitter van de zangers, de heer T. Koper nam zijn plaats in.

Twee bladzijden uit de 'OFFICIEELE FEESTGIDS'.

Eere-Comité

Eere-Voorzitter.

H. VAN ALPHEN, Burgemeester van Zandvoort.

Leden:

Baron E. von der Heydt, Beschermheer O. H. Mannenkoor.
Ds N. Padt, Wethouder.
F. Zwaan, Wethouder.
F. Jellema, Gemeente Secretaris.
Jhr. Baronet C. Speelman, Gemeente Ontvanger.
F. B. Lovink, Commissaris van Politie.
Dr C. A. van Fraassen.
Dr C. A. H. Gerke.
Dr W. F. K. Gouwe.
Dr C. J. Tichelaar.
C. A. C. Gunters, Directeur Hotel „Groot Badhuis”.
E. H. Brokmeier, Voorzitter Zandvoortsche Handelsvereniging.
L. J. Rinkel, Secretaris
G. W. van Toombergen, Hotel- en Pensionhouders-vereeniging.
J. Druyf - A. Elffers - D. H. P. Forrer - C. A. Geers - J. Koning
K. van der Mije - T. Molenaar - C. Slegers, Raadsleden
A. Asscher, Industrieel.
E. Gerzon, Koopman.
Henry Kauffmann, Bankier.
Mr Max Levenbach, Advocaat.

ZANGERESSEN EN ZANGERS!

Als U het inwendige van den mensch wilt versterken bezoekt dan

LUNCHROOM RESTAURANT

Kerkstraat 13

ZANDVOORTSCH TWAALF UURTJE

bestaande uit: een sneedje Roastbeef, een sneedje Ham, een gekookt Ei en naar keuze: een kop Koffie, Thee, Chocolade, of Bouillon, of een glas Melk

Dit prima Twaalfuurtje voor 85 cent.

DINER SPECIAAL TARIEF GOED VERZORGDE KEUKEN
PRIMA CONSUMPTIE — HEINEKENS BIEREN.

6

Uitvoerend Comité.

(Blauw-geel-rosset)

Jacob Hamel, Directeur.
H. Keesman, Voorzitter.
C. L. Bolwidt, 1e Secretaris.
Louis van der Mije, 1e Penningmeester.
Cors. van der Mije, 2e Voorzitter.
A. A. Zantvoort, 2de Secretaris.
C. A. Kop, 2e Penningmeester.
F. B. Pool en W. Gertenbach, Muziek-Commissarissen.

Regelings-Commissie.

Commissarissen:

B. van Rijnberk.
H. van Duijn.
J. A. Ottho.
B. Visser.
A. Paap.

Leden:

P. Schaap.
Krijn Paap.
D. van der Werff.
M. van den Bosch.
P. van der Vliet.
S. Polak.

Jury.

Jacob Hamel — Fred. J. Roeske — Bernard Diamant
Olivier Koop — J. Hagens Jr. — Paul F. Sanders —
Nico van der Linden — L. C. Keereweer — Jac. Bonset
Otto de Nobel — Gerard Leenders — B. Penaat.

CAFE-RESTAURANT „DE KROON”
STATIONSSTRAAT 9-11 b.t. STATION

LUNCHROOM

PRIMA CONSUMPTIE - GEWONE PRIJZEN
APARTE ZAAL MET PIANO GRATIS BESCHIKBAAR.

G. DE LEEUW

7

In datzelfde jaar 1934 vermelden de bestuursnotulen van de moedervereniging dat het voor het eerst in 10 jaar noodzakelijk was om gezamenlijk, d.w.z. het bestuur van O. H. en dat van Onderling Hulpbetoons Mannenkoor, te vergaderen ter oplossing van een probleem. Hierbij werd besloten dat ook niet-leden van O. H. lid van het mannenkoor konden zijn. Het aantal niet-O. H. leden werd echter gelimiteerd op max. 25 % van het ledenaantal en deze mochten geen bestuursfunctie bekleden.

Er werd tevens besloten een kinderkoor op te richten, dit als onderafdeling van het Mannenkoor, de toenmalige voorzitter van Onderling Hulpbetoon P. v.d. Mije kondigde daarbij aan: 'ik zal mijn kinderen sturen' (de huidige voorzitter K.C. v.d. Mije Pzn zegt echter dat hij dit, voor wat hem betreft, heeft kunnen voorkomen). Of mede hieraan ook weer het succes van deze oprichting te danken is vermeldt de historie niet, maar dat deze oprichting als zodanig geboekstaafd kan worden blijkt wel uit het feit dat men b.v. in 1937 het koor zo goed vond dat het zowel tezamen met het mannenkoor als afzonderlijk optrad op een van de grote feestavonden ter gelegenheid van het 45-jarig bestaan van O. H.

Ter gelegenheid van het 12½-jarig bestaan werd in 1935 wederom een groot nationaal zangconcours georganiseerd.

Het O. H. Mannenkoor stond toen onder leiding van Karel Böhne, voorzitter was T. Koper; secretaris J.L. van Stekelenburgh; Louis van der Mije nog steeds 1^e penningmeester; Cors. van der Mije nog steeds 2^e voorzitter; A. van der Kruk, Concours-secretaris; L. Koning, 2^e penningmeester en de muziekcommissarissen: H. van Duijn; A. Ottho en A. Zantvoort.

Historisch vermeldenswaard is hierbij dat bij de geschonken prijzen zich een plaquette bevond welke voor dit concours geschonken werd door, zoals het programmaboek vermeldt, 'den Ex-keizer Wilhelm II'.

Door het koor werd onder leiding van Böhne nog opgetreden voor een radio-uitzending, voor die jaren een niet alledaagse gebeurtenis, terwijl ook gezongen werd in 't Concertgebouw te Amsterdam dit bij een huldiging van de 'eigen' dirigent Karel Böhne, die naast het O. H. Mannenkoor nog 12 andere koren onder zijn hoede had!

De Tweede Wereldoorlog en, als direct gevolg daarvan de evacuatie, maakte een einde aan het zangersplezier van groot en klein.

Een glorieus hoofdstuk in de geschiedenis van Onderling Hulpbetoon werd hiermede voorgoed afgesloten.

Onderling Hulpbetoon en zijn feesten!

Het zou wel heel vreemd zijn indien een vereniging zich alleen maar met de ernstige kant van het leven zou bemoeien zonder af en toe een feest al was het maar ter herdenking van een lustrum.

Dat Onderling Hulpbetoon ook in het feestvieren zijn mannetje stond blijkt uit diverse stukken, veelal zag men kans het buiten bezwaar van de verenigingskas te organiseren, sterker nog: meestentijds werd de verenigingskas door middel van het feest gespekt, dit ten voordele van de serieuze activiteiten.

De eerste feesten waren het meedoen aan en mede organiseren van nationale hoogtijdagen.

In 1898 werd een dergelijk feest georganiseerd ter gelegenheid van de kroning van Koningin Wilhelmina. Naast een optocht werd voor 170 leden met hun dames, totaal voor ongeveer 400 personen, in het gebouw van de heer Ristig, het grote houten café Germania, een feestavond gehouden. Het programma vermeldde: een korps muzikanten; de pianist Hangjas met komiek en chanteur; Bamberg, de goochelaar en de leden K. Terol en K. van der Mije die de twee lustige vagebonden opvoerden 'dat flink van stapel liep' zoals de notulist wist te melden. Door lustige walsen en gesprekken vlood de tijd heen en het was zes uur in de morgen al eer men huiswaarts toog.

Een volgend groot feest was de herdenking van het 20-jarig bestaan der vereniging. Eerst dienden voor- en tegenstanders van zulk een feest op één lijn gebracht te worden, dit vergde veel stuurmanskunst. Maar uiteindelijk werd op 29 april 1913 in Palais d'Été het 20-jarig bestaan gevierd met kosteloze medewerking van vele Zandvoortse verenigingen.

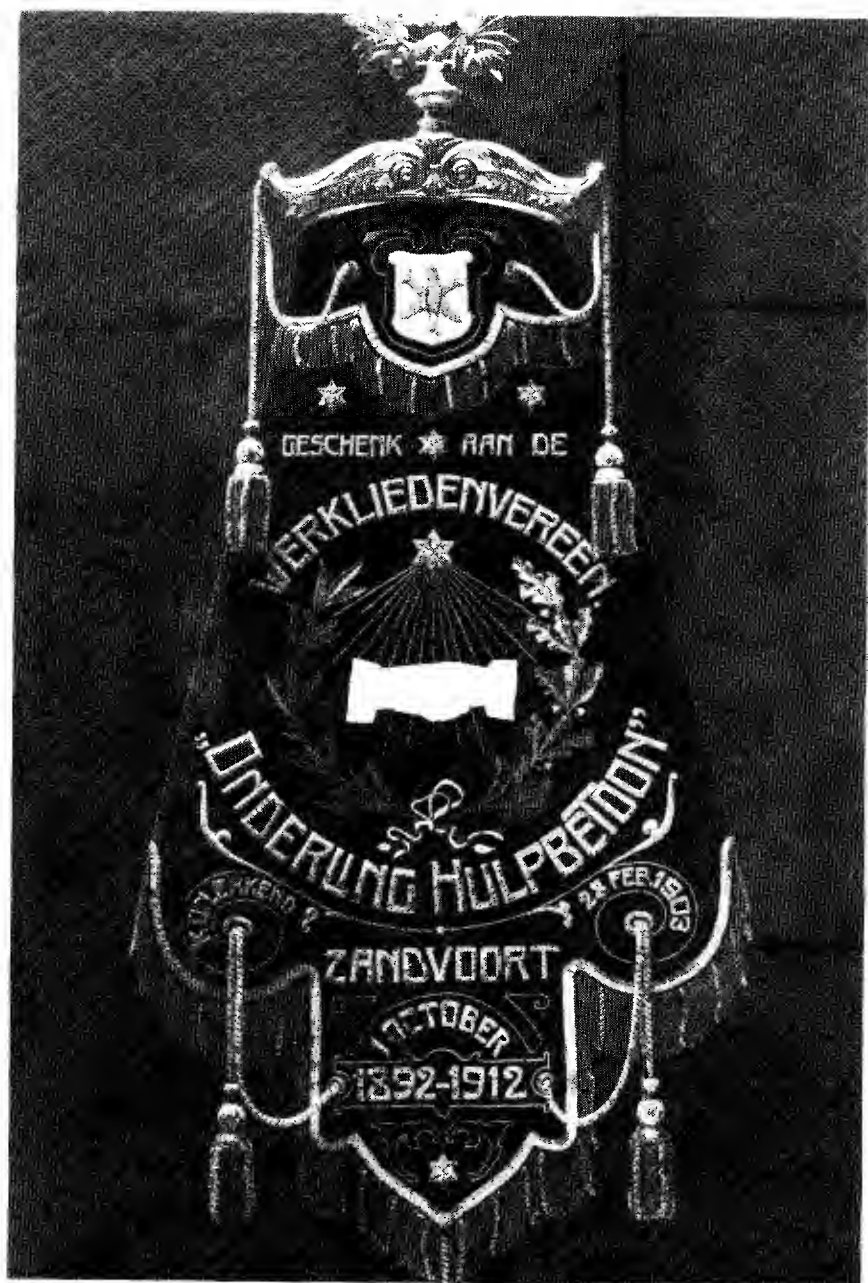
's Middags werd de jeugd van 5 tot 15 jaar vergast op een cabaretvoorstelling terwijl 's avonds het theater tot de nok gevuld was met 2000 volwassenen. Tijdens het gevarieerde programma werd door C. Schaap aan de vereniging een nieuw vaandel aangeboden namens de gehele burgerij.

Het ledental van de vereniging op 31 december 1912 beliep 621 leden en 38 donateurs.

Het 25-jarig bestaan viel in de donkere dagen van de eerste wereldoorlog en werd door het bestuur in zijn vergadering van 30 september 1917 op sobere wijze herdacht. Hierbij waren ook de heren G. Lemstra en S. v.d. Bos, als mede-oprichters van de vereniging, aanwezig.

Maar... op 25 oktober 1919 wordt alsnog in Palais d'Été een Feestvergadering gehouden ter gelegenheid van dit 25-jarig bestaan, aanwezig 1300 personen!

Het uitgebreide verslag, opgetekend door de uitmuntende vice-secretaris Hollenberg, laten wij hier in extenso volgen daar het een overzicht geeft van

Het ter gelegenheid van het 20-jarig bestaan van O.H. door de burgerij aangeboden vaandel.

het reilen en zeilen der vereniging in de voorbije jaren, gebracht door de meest betrokken personen en dat tevens een indruk oplevert van de wijze waarop herdacht werd en de grootte van het gebouw, het Palais d'Eté.

“Te ongeveer 7¼ uur opent de voorzitter der feestcommissie, de heer J. Bramson, onder gehoor van plus minus 1300 bezoekers deze vergadering met de volgende rede:

Gij, die door Uw tegenwoordigheid hier wijding geeft, Beschermheer van O. H. Gij die door voortdurende ijver, de belangen der leden behartigt en leiding geeft aan het geheel, Bestuurderen van O. H. Gij allen die hedenavond mede luister zet bij deze heuglijke gebeurtenis, vrienden en vriendinnen van O. H.

U allen roep ik van harte welkom! Deze avond is er eene die met zilveren letters genoteerd zal worden in de geschiedenis van onze vereniging. Er is mij opgedragen de openingsrede zoo kort mogelijk te houden, omdat U een groot programma vol kunstgenot te genieten zal krijgen, doch het zij mij vergund eenige oogenblikken van Uw geduld te moeten vragen.

Zooals de meesten Uwer bekend is, hebben bestuurderen en commissieleden besloten, gezien de drukkende tijdsomstandigheden waarin de meeste onzer leden nog verkeerden door de 4-jarige moordpartij die in geheel Europa plaats gevonden heeft, geen feest te moeten vieren, doch waren wij het allen er over eens, dat wij deze heuglijke gebeurtenis, niet onopgemerkt mogen laten voorbijgaan. De commissie, belast om dit jubileum te herdenken was dan ook van meening, een blijvend souvenir het bestuur aan te bieden, bestaande uit een bedrag ten doel hebbende, leden die lijdende zijn aan TBC, verpleging in sanatoria te verschaffen.

Als ik U Mijnheer de Voorzitter deze enveloppe overhandig dan spreek ik tevens de wensch uit dat nooit iemand van ons, van dit fonds hoeft te genieten, doch is het een geruststelling voor ons allen dat ook O. H. den strijd heeft aangeboden tegen de vreeselijke ziekte de TBC en wel op haar 25-jarig jubileum.

Aanvaard dit bedrag Mijnheer de Voorzitter, welke met liefde door ons allen gegeven is, voor dit schoone doel.

Vrienden! men ziet zoo dikwijls in een vereeniging als de onze, menschen komen en gaan, ieder heeft zijn beste krachten gegeven tot grootmaking van onze vereeniging.

Doch wat men zelden ziet is, dat op ons 25-jarig bestaan tevens 4 bestuursleden 25 jaar lang, hun krachten aan onze vereeniging gewijd hebben. Bestuurders Zwaan, van den Bos, Martens en Schaap één kwart eeuw hebt Gij gearbeid tot grootmaking onzer vereeniging. Van een klein spruitje hebt Gij

O. H. zien groeien tot een grootte boom, wat het zeggen wil het zoover te brengen, welke wilskracht daartoe noodig is, dit kunt Ge zelf het beste beoordeelen, wij weten dat liefde tot het mensdóm, U vieren de kracht daartoe gegeven heeft.

De leden van Uw vereeniging wenschen ook deze mannen hedenavond te huldigen. De grootste onderscheiding, die een lid kan worden aangeboden is het Eere-lidmaatschap. Zwaan; van den Bos; Martens en Schaap, namens ons allen bied ik U deze onderscheiding aan, laat de symbolen in deze medaille vervat, U tot leidraad strekken, de 3 kruisende vissen zal U altijd de eendracht doen bewaren in onze vereeniging, de kleur blauw zal U sterken in de door U te nemen besluiten, de gouden rand om deze medaille is de kroon van Uw 25-jarige arbeid.

Draag deze cereteekenen nog vele jaren tot zegen van O. H.

Het was voor de commissie niet zoo een gemakkelijke taak den wensch der leden tot uitvoering te brengen om U, jubilarissen een souvenir aan te bieden. Menige dagen hebben wij onze hersenen gepijnigd in welke vorm dit souvenir zou bestaan, tot wij op de gelukkige inval kwamen de vrouwen der jubilarissen te raadplegen, en eigenaardig is het resultaat geweest.

Zoo eendrachtig waren de vrouwen ook, natuurlijk onbewust, in het kiezen van een souvenir.

Zwaan; van den Bos; Martens en Schaap ik bied U namens ons allen, deze horloges aan, deze souvenirs uit dankbaarheid gegeven kunnen U niet den tijd aangeven die achter U ligt, doch wel zullen zij U zeggen: gaat steeds met Uw tijd mede, controleer de uren zooals Gij vieren O. H. gecontroleerd hebt! Mocht er ooit een tijd komen, dat Gij ons verlaten wilt, ziet dan neder op deze souvenirs, en Gij blijft, omdat wij U niet missen willen.

Vriend Zwaan, de voorzittershamer welke gij reeds 25 jaar gehanteerd hebt, is in zoo'n toestand gekomen dat de leden gemeend hebben U een nieuwe hamer aan te bieden. Gebruik dit wapen op dezelfde kalme maar flinke wijze, zooals Gij dit reeds 25 jaar gehanteerd hebt, blijf nog 25 jaar onze leidsman tot heil van ons allen.

Het was een spontane uiting der leden om ons oudste lid en mede oprichter Lemstra te laten delen in dit jubileum.

Vriend Lemstra, Gij de Nestor van onze vereeniging, Gij die altijd zoo nauw verbonden bent aan ons allen, ik bied U namens ons allen, deze wandelstok aan, bewandel met dit souvenir den weg die Gij zooveel jaren in onze vereeniging bewandeld hebt en blijf voor ons de vriend van O. H.

En nu vrienden een woord tot U allen, laat op deze avond geen wanklank gehoord worden, werkt allen mede om de orde te handhaven, weest vroolijk

en opgeruimd, dan zal dezen avond schitteren als een diamant aan den kroon van Onderling Hulpbetoon!

Vervolgens was het woord aan onze Beschermheer J. Beeckman die met eenige goed gekozen woorden hulde bracht aan de jubilarissen en leden van O. H. en bracht met een driewerf hoera hulde uit op onze vereeniging, waar alle bezoekers mee instemden.

Hierop was het woord aan onze Voorzitter Zwaan met de volgende rede: 'Geachte aanwezigen. Op deze feestvergadering een kort inleidend woord te mogen spreken beschouw ik als een aangenamen plicht. Zeer vele malen zijn wij in vergadering saamgekomen om de belangen onzer vereeniging te bespreken, ruim 25 jaar hebben wij met elkaar mogen arbeiden aan den bloei onzer bond. En, nu zijn wij weder opgekomen, in groote getale zelfs, doch niet om vereenigingszaken te bespreken, NEEN, thans zijn wij bijeengekomen om FEEST te vieren, om uiting te geven aan het gevoel van dankbaarheid en tevredenheid over hetgeen door onze samenwerking is tot stand gekomen en even stil te staan bij deze mijlpaal in het leven der vereeniging, waar zij een kwart eeuw voor tal van zieken tot hulp en steun is geweest en aan menige weduwe nog geldelijke steun mocht verleenen.

DAAROM vieren wij thans feest, nu wij reden hebben dankbaar te zijn over de resultaten die door krachtige samenwerking verkregen zijn.

Toen in de laatst gehouden ledenvergadering door ons medelid Bramson werd voorgesteld om het 25-jarig jubileum feestelijk te herdenken vond dit voorstel algemene instemming en werd besloten dat het bestuur een commissie zou benoemen welke zich zou belasten met het voorbereiden en organiseren van een feestvergadering. Deze benoeming geschiedde en weldra was de commissie geïnstalleerd, welke uit haar midden de heer J. Bramson als voorzitter, de heer Jb. Draijer als secretaris en de heer H. Bluijs als penningmeester aanwees. Het schoone doel dat de commissie beoogde, n.l. de verpleging van aan TBC lijdende leden in sanatoria mogelijk te maken, vond onverdeelde algemeene instemming, tot het vormen van een kapitaal was den geldelijken inschrijving geopend en hoewel wij met groote dankbaarheid gewagen van de vele en groote bedragen die hiervoor geschonken zijn, begrijpen wij toch allen dat er nog naar andere middelen moet worden omgezien om het gestichte fonds van blijvende aard te doen zijn.

Hoogst aangenaam zal het dan ook zijn als de commissie haar taak nog niet als geëindigd wil beschouwen doch bereid gevonden mag worden deze belangrijke zaak met het bestuur verder uit te werken. De commissie heeft in deze het nuttige met het aangename weten te verenigen. De *nuttige* arbeid is grootendeels verricht en nu zijn wij alle uitgenoodigd om van het *aangename*

te genieten, alles is keurig voorbereid, die zoo iets nooit heeft meegemaakt weet niet hoe *ontzettend* veel moeite en opofferingen daarmee gepaard gaan. Ik geloof dan ook de tolk te mogen zijn van de aanwezigen als ik een woord van hulde en dank breng aan de commissie, en in 't bijzonder aan de heer Bramson voor zijn organiserend talent, voor al de moeite die zij zich getroost hebben om deze feestavond te organiseren.

Bij vele zal de geschiedenis van onze vereeniging wellicht bekend zijn, doch op een avond als deze past het ons een *ogenblik* stil te staan en terug te zien op de afgelegde baan, ik wil trachten u een beknopt overzicht te geven van de voornaamste gebeurtenissen en lotgevallen van dit 25-jarig tijdperk.

Als een teer plantje voor ruim 25 jaar in Zandvoortsch bodem geplant, is Onderling Hulpbetoon geworden een reusachtige boom welke zijn takken over de geheele gemeente heeft uitgespreid, schuilplaats biedende aan de werkman en steun verleeneende aan de zieken. Op ons vaandel is aangebracht een eikentak, het symbool van de arbeid en een lauwertak, het beeld der Zegen. Deze symbolische voorstelling is werkelijkheid geworden, 25 jaar is er onvermoeid gewerkt, en heden kunnen wij zonder overschatting constateren dat deze arbeid met zege is bekroond geworden, want zeer veel nood en leed is in die jaren gelenigd kunnen worden.

Den 24^e September 1892 werd door eenige personen een voorlopige bespreking gehouden en den 1^e October d.a.v. door een elftal personen tot de oprichting van Onderling Hulpbetoon besloten, in deze bijeenkomst werd tevens besloten den weledelen Zeergeleerden heer Dr. C.A. Gerke het Ere-Voorzitterschap aan te bieden, hetgeen door Z. Ed. met de meeste welwillendheid werd aanvaard. Statuten en reglement waren spoedig ontworpen, rechtspersoonlijkheid aangevraagd en verkregen en het uit te keeren ziekengeld bepaald op f 5,— per week, gedurende 10 weken. De toenmalige Burgemeester van Zandvoort werd aangezocht het Beschermherschappij te willen aanvaarden, doch Z.E.A. was van mening dat een vereeniging *alleen* door werklieden bestuurd *geen* levensvatbaarheid kon bezitten en bedankte voor die eer. De geschiedenis heeft echter bewezen dat Z.E.A. groot ongelijk heeft gehad.

Inmiddels was het ledental eind 1893 tot 53 leden opgeklommen een insigne werd aangeschaft en in 1896 was het kassaldo tot f 852.— gestegen zoodat het noodzakelijk werd geacht een brandkast aan te schaffen. Op voorstel van het bestuur werd besloten het ziekengeld met f 1,— te verhoogen en op f 6,— per week bepaald.

Daar de vereenigingsgeest hoe langer hoe meer de gemoederen doortintelde, werd in 1897 de begeerte een vaandel te bezitten tot uiting gebracht, een

commissie was spoedig gevormd en een banier met gouden franje werd aangekocht.

Vanaf dit jaar begint de vereeniging sterk te groeien, einde 1897 was het ledental 183, doch voor 1898 ten einde was, hadden zich 305 leden aangesloten. Tot 30 juli 1898 was de vereeniging zonder beschermheer. Na de ondervonden geringschatting was men huiverig aanbiedingen te doen, doch zoodra er bemerkt werd dat onze burgemeester Beeckman de vereeniging een goed hart toedroeg besloot men Z.E. het beschermheerschap aan te bieden. Burgemeester Beeckman heeft dit direct met de meeste bereidwilligheid aanvaard en in woord en daad steeds getoond in werkelijkheid een Beschermheer te zijn.

In dit zelfde jaar toen alom de Kroningsfeesten gevierd werden wenschte Onderling Hulpbetoon ook een feestavond. Door 170 leden werd een bedrag van ruim f 250,— bijeen gebracht en de 5e September was de vereeniging in feestelijke stemming in een met bloemen en vlaggen versierde zaal van Café Ristig (afgebrand Germania) bijeen. Er werd door ruim 400 personen tot de volgende morgen 6 uur feestgevierd, geen enkele wanklank is er vernomen, de feestvreugde was algemeen, ik vertrouw dat dit van deze avond ook gezegd zal kunnen worden.

Den 10e December 1898 werd een avondschool voor de leden der vereeniging in 't leven geroepen, met dankbaarheid memoreer ik gaarne de bereidwillige medewerking van ds. Hulsman die 3 avonden per week het geheele 'Ons Huis' daarvoor beschikbaar stelde. Het onderwijs omvatte alleen lezen, schrijven en rekenen, hetgeen door den onderwijzer Tates gegeven werd en waaraan 60 leden deelnamen.

Door de groote zanglustigheid werd behoefte gevoeld aan sterkere muzikale begeleiding en den 17^e Februari 1899 werd besloten een eigen muziekkorps op te richten, aanvankelijk fanfare, later harmonie en lest best heeft het korps zich verenigd met de andere plaatselijke muziekvereeniging zoodat Zandvoort nu bezit een keurkorps waarop wij alle trotsch kunnen zijn en dat ons hedenavond weer schoone muziek zal doen hooren.

Om aan de nabestaande van overleden leden nog eenige geldelijke steun te kunnen verleen, werd den 16^e November 1901 het 10 cts-fonds opgericht, de eenvoudige samenstelling is ons bekend n.l. wanneer een lid is overleden betaalt elk lid 10 cent, de kas f 10,—, Beschermheer, Eere-Voorzitter en enkele H.H.donateurs hiervan ook lid zijnde, geven hunne bijdragen, welk gezamenlijk bedrag aan de weduwe wordt ter hand gesteld, waardoor in de allereerste nood kan worden voorzien.

Ook het woningvraagstuk had de vereeniging ter hand genomen en in het jaar

1902 werd 1600 ca bouwterrein aangekocht waarop 20 arbeiderswoningen werden gesticht. Dit belangrijk besluit zal steeds met *gulden letteren* in de annalen onzer vereeniging geboekstaafd staan, daar Onderling Hulpbetoon 17 jaar terug reeds werkzaam was tot verbetering der volkshuisvesting, in dit zelfde jaar had ook de feestelijke herdenking van het 10-jarig bestaan in Hotel Kurhaus plaats, het verslag over dit feest eindigde met deze woorden 'geen oogenblik werd de feestvreugde verstoord'.

Het ledental bleef voortdurend toenemen en was in 1903 tot 468 gestegen, dientengevolge gingen ook de financiën vooruit, alle jaren was een batig saldo te vermelden, tot aan het jaar 1905 dat met een nadelig saldo van *f* 351,— sloot. De zeer vele ziektegevallen welke toen voorkwamen, waren oorzaak dat het ziekengeld weder van *f* 6,— op *f* 5,— p/w werd teruggebracht, doch toen de jaren 1906 en 1907 gunstiger waren werd begin 1908 het ziekengeld weder op *f* 6,— bepaald.

Doordrongen van de gedachte elkander te steunen werd in 1910 het besluit genomen de leden, welke verpleging in een ziekenhuis behoeften, dit voor rekening der vereeniging te doen geschieden. Vele leden hebben daar de zegeningen van mogen ondervinden, dit besluit werd telkenjare bevestigd en is nu als blijvend recht in het reglement vastgelegd.

In het jaar 1913 was de vereeniging wederom feestelijk bijeen, op deze zelfde plaats werd het 20-jarig bestaan feestelijk herdacht. 't Ligt ons allen nog vers in het geheugen, ook op de feestvergadering werd geen oogenblik de goede orde verstoord. Liep tot nu toe alles op rolletjes doch plots als een donderslag bij helderen hemel breekt in 1914 de vreeselijke oorlog uit, ruim 4 jaren woedt hij voort in hevigste verschrikkingen, een honderdtal onzer leden wordt onder de wapenen geroepen. Dure tijden breken aan, de *f* 6,— p/w uitkeering beteekent niet veel, geen nood!! Wij hebben in de jaren een reserve kapitaal gevormd van \pm *f* 14.000,— die wordt besloten den zieken *f* 2,— p/w toeslag te verstrekken, doch plotseling breekt een ziekte uit, de Spaansche Griep die zooveel jonge levens ten grave doet dalen. In die benauwde tijd werden 80 à 85 zieken leden per week gemeld, wat aan uitgaven bedroeg *f* 640,— p/w bij aan ontvangsten van 600 leden à *f* 0,10 is *f* 60,—, dus wekelijks een tekort van bijna *f* 600,—. De schrik sloeg ons om het hart, dat kon *zoo* niet blijven voortgaan *dat* begrepen wij alle want dan was het einde nabij, de uitkeering verminderen in deze dure tijden? Dat kon ook niet, zoodat besloten werd de contributie met 50% te verhoogen en de uitkering van *f* 8,— te handhaven. In deze oorlogsjaren werd ongeveer *f* 8.000,— van het reserve kapitaal verbruikt, de noodvlag in top, doch toen kwam van verscheidene zijde hulp opdagen, een bloemendag werd gehouden, een openluchtuitvoering georga-

Het Palais d'Été.

niseerd alles ten behoeve van ons ziekenfonds, het gemeentebestuur gaf f 600,—, ds. Posthumus Meijes organiseerde een kerkconcert wat een beduidend bedrag in de kas deed vloeien. 't Doet aangenaam aan als men zooveel liefde voor Onderling Hulpbetoon mag ontdekken, driewerf dank aan alle die daartoe hebben mede gewerkt.

Alvorens mijn overzicht te eindigen, wil ik nog mededelen dat gedurende het afgelopen tijdperk door de vereeniging tot steun aan zieken leden is uitgegeven een bedrag van ruim f 54.000,—; onnoemelijk veel leed is daardoor gelenigd geworden.

Reeds driemaal heeft O. H. getoond op gepaste wijze te kunnen feestvieren, ik twijfel er niet aan of dit zal hedenavond weder bij vernieuwing blijken, laat ons er allen toe medewerken de goede orde te bevorderen, dan zal ook deze feestvergadering getuigen van onze vriendschappelijke samenwerking tot eer van onze vereeniging.

't Is mij een behoefte van deze plaats een woord van hartelijke dank te betuigen aan den heer Geerling die zoo welwillend is geweest dit prachtige gebouw geheel kosteloos aan ons in gebruike te geven, zonder die bereidwilligheid zouden wij hedenavond geen gelegenheid gehad hebben feest te

vieren. Wees er van verzekerd mijnheer Geerling dat wij u alle zeer dankbaar zijn voor uw goedheid en geven u de verzekering dat wij zullen trachten dat u geen rede tot ontevredenheid zult hebben over het in gebruik geven van dit gebouw, zoodat wij bij een eventuele gelegenheid, met alle vrijmoedigheid weder bij u kunnen aankloppen.

Dank aan Beschermheer, Eere-Voorzitter en Donateurs, voor al de vriendschap en steun aan de vereeniging bewezen. Dank aan mijn medebestuurders voor al uw toewijding. Door uw arbeid is O. H. geworden wat zij nu is, laat ons allen met nieuwe lust en kracht eendrachtig blijven samenwerken tot de verdere opbouw van onze bond, dan zal O. H. in de toekomst blijven groeien en bloeien tot zegen van den Zandvoortsche werkman. Ik eindig met de woorden van den dichter:

*'O dat men eens in later dagen!
Zal kunnen zeggen aan dit strand,
Hoe onze bond heeft bijgedragen,
Tot welzijn van den werkmansstand.
Al mocht ook de banier verbleeken,
Ja, al vergaat zij eens tot stof!
Toch blijft dan 't nageslacht nog spreken,
Van onze bond met dankbre lof.'*

Verder werden alle leden bedankt voor hunne bijdragen, voor het mooie cadeau welk hij had ontvangen, maar hij kon niet begrijpen waar hij het aan had verdiend, om zooveel hulde te ontvangen. De voorzitter sprak: 'De vereeniging moet mij niet dankbaar zijn, maar ik moet de *vereeniging* dankbaar zijn voor al het goede en nuttige werk, welke ik voor de vereeniging heb mogen verrichten.'

Verder bedankte hij de commissie Bramson voor zijn enorme werkkraft en organiseerend talent, door gezamenlijk zulk een reuzenwerk te verrichten. Ook bedankte de voorzitter de heer P. Boon voor de mooie bloemen welke hij voor dezen avond beschikbaar had gesteld. Vervolgens bedankten achtereenvolgens de vice voorzitter Martens, de oud-secretaris J. van den Bos en het commissielid E. Schaap voor de prachtige cadeaux en de hulde welke zij hebben ontvangen voor hun 25-jarige arbeid welke zij voor de vereeniging hebben mogen verrichten.

Vervolgens was het programma aan de beurt, welke met een krachtige jubileummarsch werd geopend. De verdere zang en muzieknummers mogen als bijzonder geslaagd worden beschouwd. Al heel aardig was het zingen der

Oud-Burgemeester Beeckman bleef na zijn afscheid als Burgemeester, oktober 1925, in Zandvoort wonen en bleef beschermheer van O.H. (reeds vanaf 1898).

De Alg. Verg. van 20 maart 1926 bood de pas benoemde burgemeester Van Alphen, die zich als donateur had aangemeld, het Ere-Voorzitterschap van O.H. aan hetgeen aanvaard werd.

Het bestuur van 'O.H.' op de receptie van 1 oktober 1927
 (staand v.l.n.r.): M. v.d. Bosch, W. v.d. Mije, A. Keesman, Ere-voorzitter H. van Alphen,
 H. Bluijs, J. Water, J.J. Dijkstra;
 (zittend v.l.n.r.): J. v.d. Bos, A.J. Hollenberg, F. Zwaan, L.N. Weber en E. Schaap.

kinderen van de vereeniging Jong Zandvoort, welke alle hulde verdiende en blijk gaf van bijzondere studie met deze kleine peuters.

De toneelvereeniging Phoenix werkte heel verdienstelijk en verdient dan ook alle lof voor hun prachtig werk, in het bijzonder de beeldengroepen welke als buitengewoon goed geslaagd beschouwd mogen worden.

Na deze gaf de muziekvereeniging, Muziekkapel Zandvoort een marsch tot sluiting van het programma. Daarna had de verloting plaats ten voordeele van de vereeniging. Ruim 2000 loten waren er verkocht, er waren 71 prijzen beschikbaar gesteld door verschillende burgers en winkeliers dezer gemeente. Veel aandacht werd aan deze verloting besteed, een ieder was verlangend een prijs bij deze gelegenheid te winnen, doch vele werden teleurgesteld. Na de verloting dankte de voorzitter der vereeniging ieder voor de voorbeeldige wijze waarop op deze avond feest was gevierd.

Na deze laatste toespraak had er nog een gezellig dansje plaats, vele paartjes draaiden rond, maar 't kon door de vele danslustigen die daaraan deelnamen niet goed tot zijn recht komen. Tot ongeveer 5 uur in den morgen duurde dit feest, dat geen oogenblik is verstoord geworden, waarna een ieder wel

Werkliedenvereniging „Onderling Hulpbetoon”.

Aan de Leden.

Naar aanleiding van de verspreide onjuiste berichten omtrent het drukken van het **Gedenkboek**, gaf de jaarvergadering, op 28 April gehouden, opdracht, de leden de ware toedracht bekend te maken.

Het Bestuur van „O. H.” besloot in het vorig jaar, dat het Gedenkboek, indien eenigszins mogelijk gedrukt zou worden bij den heer *C. van der Mije*, *alhier*.

Hem werd daarom, na vaststelling van papiersoort, formaat, omvang, enz. prijsopgave gevraagd. De heer *C. van der Mije* deelde mede, het werkje voor f 1100.— te willen uitvoeren. Hij behield zich een speling van f 50.— naar boven of beneden voor.

Daar bij dit bedrag nog \pm f 300.— voor cliché's zou komen, overwoog de Commissie voor te stellen, niet tot de uitgave van het Gedenkboek over te gaan. Tot het besteden van zoo'n groote som achtte zij zich niet gerechtigd.

Door bemiddeling van den teekenaar van den omslag kwam bij de Commissie een drukker uit Amsterdam, die op 28 Januari 1928 een vrij-blijvende offerte deed van f 492.50. Alvorens hierop in te gaan, besloot de Commissie eerst den heer *Gertenbach* te verzoeken, eveneens prijsopgave te verstrekken. 26 Januari gaf deze op: f 950 à f 975.—.

In het belang van onze Vereeniging, meende de Commissie verplicht te zijn, in nader overleg met Amsterdam te treden. Eerst 8 Maart waren deze onderhandelingen afgelopen en was de definitieve prijs bepaald op f 531.60.

De Commissie betreurt, dat het werk niet op Zandvoort kon blijven. Het verschil was echter te groot, wat uit onderstaande vergelijking blijkt:

C. van der Mije f 1100.— Amsterdam f 531.60 Verschil f 568.40
W. Gertenbach „ 975.— Amsterdam „ 531.60 Verschil „ 443.40

Met waardeering kunnen we mededeelen, dat de heer *Van Petegem* het werk niet wenschte uit te voeren. Zijn drukkerij is daarvoor nog niet ingericht, dus zou hij het drukken weer elders moeten laten geschieden, wat prijsverhooging ten gevolge zou hebben. Hij achtte dit niet in het belang van Onderling Hulpbetoon.

De jaarvergadering keurde de handelwijze van de Commissie met algemeene stemmen goed.

Namens het Bestuur,
F. ZWAAN, Voorzitter.
A. J. HOLLENBERG, Secretaris.

ZANDVOORT, 1 Mei 1928.

Mededeling aan de leden van O. H. n.a.v. de uitgave van het Gedenkboek. Deze mededeling werd door de bodes rondgebracht.

PROGRAMMA

der Feestelijkheden

DINSdag 5 OCTOBER:

n.m. 8.15 uur: OPENING der fancy-fair door den Eere-voorzitter van de Vereeniging, den Edelachtbaren Heer H. VAN ALPHEN, Burge-meester.

WOENSDAG 6 OCTOBER:

2.30—5 uur: FANCY-FAIR.

8.00—12 uur: FANCY-FAIR.

DONDERDAG 7 OCTOBER:

2.30—5 uur: FANCY-FAIR.

8.00—12 uur: FANCY-FAIR.

Drie dagen KERMISATTRAC-TIES, o.a. Schiettent, Rad van Avontuur, Hengelen, Ballen-gooien, Wafelkraam, Goochelaar en Buikspreker.

De Fancy-Fair zal door de plaat-selijke vereenigingen worden op-geuisterd met muziek en zang.

WOENSDAG 13 OCTOBER:

n.m. 2 uur: KINDERMATINEE.

Optreden van de beroemde Prof. BEN ALI LIBI, Mr. Santo, buik-spreker en Mr. BILL, muzikale clown. — Kinderfilm.
Toegangs prijs 5 cent.

DONDERDAG 14 OCTOBER:

n.m. 8.15 u: GROOTE FEESTAVOND voor de leden. Met medewerking van de Zandv. Muziekkapel, Arb. Gem. Zangvereniging „De Stem des Volks” en „Kunst na Arbeid” Tooneelvereniging „De Schakel” Groot Bal na, o.l.v. den heer Joh. L. van Duin, gedipl. dans-leeraar, lid van de Ned. Vakkring van Dansleeraren.
Dansmuziek van de bekende Zandv. Band „Engel Paap”.

VRIJDAG 15 OCTOBER:

n.m. 8.15 u: GROOTE FEESTAVOND

voor de leden met medewerking van de Mondaccordeonclub „Ex-celsior”, O.H. Mannen- en Kin-derkoor.

Tooneeluitvoering van „Ons Too-neel”.

Groot Bal na o.l.v. den heer Joh. L. v. Duijn.

Dansmuziek van de Zandv. Band „Engel Paap”.

ZATERDAG 16 OCTOBER:

n.m. 8.15 u: GROOTE FEESTAVOND

voor de leden met medewerking van de Zandv. Muziekkapel, Chr. Gem. Zangveren. „Immanuël”, „Credo Canto”, O.S.S.

Tooneeluitvoering door „Phoenix”

Groot bal na o.l.v. den heer Joh. L. v. Duijn.

Dansmuziek van de Zandv. Band „Engel Paap”.

Plaatsbespreken voor de feestavonden en kindermatinee: Maandag 11 en Dinsdag 12 Oct. in „Ons Huis” v. 7.30—9.30 waar entree-biljetten worden afgegeven op vertoon van de contributiekaart. Bij elk entree-bewijs verplichte feestkrant met programma's à 10 cent. (Voor de kindermatinee niet verplichtend.)

Indien voorradig voor niet-leden kaarten verkrijgbaar 's avonds aan de zaal. In verband met de uitgebreide pro-gramma's wordt precies 8.15 uur begon-nen.

Het programma-overzicht uit de feestkrant, uitgegeven ter gelegenheid van het 45-jarig bestaan.

Fancy-fair ter gelegenheid van het 45-jarig jubileum.

Achterste rij v.l.n.r.: A. Kalff, J.M. Bantjes, T. Koper en C. Beekhuis.

De voorste rij als clown verkleed: Louis van der Mije, Arie Ottho en Klaas Schaap.

voldaan van deze goed geslaagde feestviering huiswaarts keerde.' Aldus het verslag van de vice-secretaris Hollenberg.

In 1925 was er weer reden tot vreugde, het 1000^e lid was ingeschreven, en in de bestuursvergadering van 3 september 1925 werd aan dit lid, de heer H. van Koningsbruggen Hzn, wonende Diaconiehuisstraat 14 door de voorzitter een zilveren horloge met inscriptie uitgereikt.

In 1926 wordt in gebouw 'Monopole' d.d. 19, 20, 21, 22 en 23 oktober, een enorme feestweek gehouden onder het motto 'OUD HOLLAND'; deze bracht bruto f 4199,88 op. Gezien het grote succes is het niet verwonderlijk dat het jaar daarop een herhaling volgde welke herhaling f 3394,36 opbracht en de daarbij gehouden revueavond f 104,29.

Het 35-jarig bestaan van O. H. zou ook niet onopgemerkt voorbijgaan. Ter gelegenheid van dit 7^e lustrum werd namelijk een gedenkboek uitgegeven. Een boek dat voor zijn verschijnen nogal wat stof deed opwaaien door de keuze van drukker maar, vooral gezien door de ogen van nu, een goede, blijvende wijze van gedenken is gebleken.

Het 40-jarig bestaan ging onopgemerkt voorbij; maar ter gelegenheid van het 45-jarig bestaan werd op de dagen 5, 6, 7, 13, 14, 15 en 16 oktober 1937 een groots opgezet festijn gebracht, waarbij o.a. op woensdagmiddag 13 oktober bij het kindermatinée optrad de toentertijd bekende Humoristisch-Goochelaar Prof. Ben Ali Libi.

Het ledenbestand van de totale vereniging, mannen- en vrouwenafdeling tezamen bedroeg op het moment van het 45-jarig bestaan eenderde deel van de totale Zandvoortse bevolking, die toentertijd 9.240 zielen telde, voorwaar reden om dit 45-jarig bestaan groots te vieren, en dat het groots was moge u blijken uit bijgaand 'Programma der Feestelijkheden' uit het toen uitgegeven 'Feestnummer ter gelegenheid van het 45-jarig jubileum van de Werklieden-vereeniging Onderling Hulpbetoon', zoals de kop van dit blad luidde.

Dit 45-jarig jubileumfeest zou tevens het laatste feest zijn, in de eerste honderd jaar van Onderling Hulpbetoon.

10

Gezinszorg

De invoering van het Ziekenfondsbesluit in 1941 is voor Onderling Hulpbetoon van verstrekkende betekenis geweest.

Activiteiten op het gebied van ziekenhuis- en sanatorium-verpleging waren vervallen en dat had ook zijn doorwerking bij de wederopbouw van de vereniging na de 2^e wereldoorlog.

Vele leden zagen geen heil meer in het lidmaatschap van Onderling Hulpbetoon en er werd door het bestuur dan ook naarstig gezocht naar andere activiteiten op het gebied van de sociale zorg.

Op initiatief van toenmalig Voorzitter Hollenberg en het bestuurslid mevrouw Poots-Van Popta werd in 1947 besloten in Zandvoort de gezinszorg ter hand te nemen.

Op zich was dit binnen de vereniging een niet geheel nieuwe activiteit, want in het verleden had ook de vrouwenvereniging zich al eens voorzichtig op dit terrein begeven, zij het dat het zich beperkte tot het verstrekken van versterkende middelen aan de zieke huisvrouw en het betalen van de kosten van de gezinswas, die dan gedurende een bepaalde tijd door een wasserij werd verzorgd.

Landelijk gezien was de gezinszorg ook niet nieuw en waren er al voor de 1^e wereldoorlog hier en daar organisaties die zich op dit terrein verdienstelijk maakten.

Zo bestond er bijvoorbeeld al in 1895 in Deventer een organisatie die zich actief inzette voor hulp in het huisgezin bij ziekte van de huisvrouw.

In 1901 ontstond de Vereniging voor Huisverzorging in Amsterdam en in 1903 de Huiszorg in Rotterdam.

Wel aardig is het om hier de doelstelling van de Amsterdamse vereniging te vermelden. Zij luidde: ‘... het verlenen van huishoudelijke hulp aan vrouwen uit den arbeidersstand die door ziekte of bevalling tijdelijk buiten staat zijn om hare huishoudelijke bezigheden te verrichten. De vereniging tracht dit doel te bereiken door het zenden van verzorgsters uit dezelfde stand en

zoveel mogelijk van dezelfde Godsdienstige gezindte, als waartoe het gezin behoort, waaraan hulp wordt verstrekt.'

We vermelden deze doelstelling om te laten uitkomen dat in die tijd nog scherp gelet werd op de maatschappelijke standsverschillen. Iets waar men in deze tijd binnen de gezinszorg terecht volledig aan voorbij gaat.

Ook in kerkelijke kring werden in die tijd soortgelijke initiatieven genomen. In Protestantse kerkelijke kringen kende men de diaconale zusterhulp. Bij de Rooms-katholieken werkte vanaf 1915 landelijk de Congregatie voor Liefdezusters. Ook binnen andere kerkgenootschappen kwamen soortgelijke initiatieven tot ontplooiing.

De economische crisis van de dertiger jaren met zijn omvangrijke werkeloosheid en armoede bracht ontredde in een groot aantal gezinnen teweeg en legde een zware last op de huisvrouwen. De gevaren van deze gezinsontredde en de sociale gevolgen daarvan waren o.m. aanleiding om de gezinszorg meer te doen zijn, t.w. het verlenen van een zorg die meer gericht was op het behoud en herstel van het gezin.

Met name in het zuiden van ons land ontstonden daartoe instellingen voor sociale gezinszorg.

Door deze ontwikkelingen kwam de gezinszorg wat los uit de sfeer van gezondheidszorg en werd ze in een breder kader geplaatst. Dit werd mede bevorderd door de ontplooiing van het maatschappelijk werk dat in de crisisjaren bijdroeg om mede oog voor de achter de verschijnselen liggende oorzaken te krijgen.

Voor zover en zolang dat mogelijk was hebben instellingen voor Gezinszorg ook tijdens de 2^e wereldoorlog hun werkzaamheden voortgezet.

Oorlogshandelingen, evacuatie, gedwongen tewerkstelling van mannen in Duitsland, voedselschaarste e.d. veroorzaakten veel ellende in de gezinnen. In de laatste oorlogsjaren werden overal, o.a. vanuit de kerken en het verzet initiatieven genomen tot materiële hulpverlening en opbouw van het land na de oorlog.

Deze initiatieven kwamen samen in de reeds in 1944 door de regering in Londen bepleitte oprichting van de Stichting Nederlands Volksherstel.

Het door de overheid gedomineerd initiatief van Volksherstel werd echter door veel instellingen als een bedreiging ervaren. Daardoor was het mede een stimulans voor de particuliere instellingen om zelf de gezinszorg ter hand te nemen.

In dit kader is het dan ook te begrijpen dat het bestuur van Onderling Hulpbetoon bij het zoeken naar andere activiteiten op het gebied van sociale

zorg al snel gewonnen werd voor het idee om in Zandvoort met gezinszorg te starten.

Dat hield o.m. in dat Onderling Hulpbetoon voor het verlenen van hulp in die gezinnen waar de huisvrouw door ziekte was uitgevallen, jonge vrouwen in dienst moest nemen die dan in die gezinnen hulp verleenden. Deze jonge vrouwen kwamen te staan onder een leidster, die ook in dienst was van Onderling Hulpbetoon.

De leden zouden voor Gezinszorg contributie moeten betalen en bovendien voor de verleende hulp een aparte bijdrage.

Na eerst binnen het bestuur de voor- en tegenstanders – met van de tegenstanders voornamelijk de financiële consequenties voor de leden als tegenargument – op één lijn te hebben gekregen, moest het plan nog op een Algemene Vergadering worden bepleit.

Deze Algemene Vergadering – waarbij slechts 27 leden aanwezig waren – vond plaats op 28 oktober 1947.

In zijn toelichting op het bestuursvoorstel om binnen Onderling Hulpbetoon de gezinszorg ter hand te nemen, zei voorzitter Hollenberg o.m. dat hier een moeilijke maar zeer mooie taak voor Onderling Hulpbetoon lag te wachten. Wel was het bestuur er zich van bewust dat gezinszorg in de aanvang veel financiële offers van de Vereniging zou vragen, maar het werk was zo belangrijk, dat het bestuur de mening was toegedaan dat het desondanks aangepakt moest worden. Het verzorgen van het huisgezin bij ziekte van de huisvrouw laat in vele gevallen veel te wensen over, met als gevolg dat de huisvrouw meestal nog half ziek maar weer aan het werk gaat. Dit kan door de gezinszorg worden voorkomen. Een grote zorg in de gezinnen kan op deze wijze worden weggenomen. De voorzitter deed dan ook een dringend beroep op de vergadering om het nodige beginkapitaal beschikbaar te stellen.

Na veel over en weer gepraat, voornamelijk over het feit dat zo weinig leden zo een belangrijk besluit moesten nemen, werd akkoord gegaan met het bestuursvoorstel en kreeg het bestuur machtiging om met de gezinszorg te starten.

Nu brak voor het bestuur een drukke tijd aan. Allereerst moest een onderkomen worden gevonden van waaruit de gezinszorg kon opereren. Daarnaast moesten jonge vrouwen worden aangetrokken om de gezinszorg ook daadwerkelijk ter hand te kunnen nemen.

Voor de huisvesting werd met behulp van de Gemeente het pand Haarlemmerstraat 7 aan Onderling Hulpbetoon toegewezen. Als tegemoetko-

Het pand Haarlemmerstraat 7.

ming in de inrichtingskosten ontving Onderling Hulpbetoon van Volks-herstel f 3500,—, voor die tijd een flink bedrag.

Aangezien Gezinszorg op grond van Ministeriële voorschriften niet als onderafdeling van Onderling Hulpbetoon mocht functioneren, maar een zelfstandige eenheid moest vormen waarvan men apart lid kon worden, werd Gezinszorg onder de koepel van Onderling Hulpbetoon, onder een afzonderlijk bestuur geplaatst.

Dit bestuur, bestaande uit 7 leden, werd als volgt samengesteld: Voorzitter: de heer A.J. Hollenberg; Leden: mevrouw M. Loos-Weber, mevrouw W. Paap-de Wid, mevrouw B. Poots-van Popta en mevrouw T. Weber-Drommel, alsmede de heren J.M. Bantjes en A. Kalff.

De oprichtingsvergadering van gezinszorg werd vastgesteld op 5 april 1948 en daadwerkelijk werd met de gezinszorg gestart op 3 mei 1948 met 1 leidster en 6 gezinsverzorgsters. Tot leidster werd benoemd Mej. L. Sluijs uit Arnhem.

De gezinszorg ontwikkelde zich dank zij subsidies en eigen kapitaal inbreng zeer goed. Eind 1948 waren er al 650 leden aangesloten. De contributie bedroeg toen 15 cent per week en het aantal weken dat gezinszorg werd gegeven was bepaald op 10 weken. Het hulpverkrijgende gezin droeg bovendien nog extra bij in de vorm van een progressief berekende bijdrage gebaseerd op het gezinsinkomen.

Gezinszorg was een mooie instelling, maar bleek ook een kostbare. Het bestuur moest regelmatig bij de betrokken instanties aandringen op tijdige betaling van de subsidies, alsmede maatregelen treffen om de contributie en de eigen bijdrage bij te stellen, teneinde de tekorten zoveel mogelijk te beperken.

Zo werd bijvoorbeeld in maart 1958 besloten de duur van de verzorging terug te brengen van 10 weken naar 6 weken en de hele gang van zaken nog eens 1 jaar aan te zien. Dan zou de zaak opnieuw worden bekeken en zonodig besloten worden met Gezinszorg te stoppen. Dit ondanks het feit dat de gezinszorg als zodanig in een grote behoefte voorzag en vanuit de bevolking op een grote sympathie kon rekenen.

Gelukkig is het echter zover niet gekomen, want ondanks de financiële offers die Gezinszorg van Onderling Hulpbetoon vergde — in 1954 had Gezinszorg sinds de oprichting in 1948 aan Onderling Hulpbetoon al f 24.000,— aan kapitaal gekost — bleef het bestuur op de ingeslagen weg voortgaan en werd steeds weer het uiterste gedaan om met de hulpverlening door te kunnen gaan. Zo werd o.m. per 1 januari 1955 de contributie met 5 cent per week verhoogd en de eigen bijdrage met 50% per verzorgingsdag.

Aanvraag ingediend door:

Hoofd van het gezin:

Adres:

Telefoon:

Medische indicatie afgegeven door (naam arts):

Reden van de aanvraag:

.....

.....

.....

.....

Samenstelling gezin	Geboorte- datum	Beroep	Werkgever (Naam + adres)	Bruto inkomen p.wk / p.mnd. *)
man				
vrouw				
kinderen:				
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				

Totaal bruto gezinsinkomen f

AF: inh. pensioen f

" AOW f

" loonbel. f

" soc. premies f

Totaal netto gezinsinkomen f

Bovenstaande gegevens zijn door mij naar waarheid opgegeven.

Zandvoort, 197...

*) Doorhalen wat niet van toepassing is:
bruto-loon - bruto-loon + kinderbijslag.

(handtekening)

(Niet door aanvrager in te vullen)

Kon aan aanvraag direct worden voldaan?

Zo neen, wat was daarvan de reden?

Wachttijd in dagen:

Datum ingang verzorging:

Tijdvak waarvoor deze aanvraag geldt:

Aantal verzorgingsdagen: hele dagen + halve dagen

Verzorging duurt voort: ja / neen

Datum einde verzorging:

Bijdrage volgens tabel per dag: f

Hulp is verleend door:

.....

.....

.....

Nr. en datum
aanvraagformulier
vooraangaande periode

..... f

Nr. en datum van
afgegeven kwits.

1. f

2. f

3. f

4. f

5. f

Aanvraagformulier voor het verkrijgen van gezinsverzorging.

Ondanks deze maatregelen kwam gezinszorg niet uit de rode cijfers, maar tot opheffing werd nog steeds niet besloten.

Intussen was de leidster van het eerste uur, Mej. L. Sluijs, per 1 april 1951 opgevolgd door Mej. T. Bakker en deze per 1 februari 1958 door Mej. S. Heemsbergen, die al sinds 1 juni 1951 als gezinsverzorgster aan de instelling

Mej. S. Heemsbergen

was verbonden. Het pand Haarlemmerstraat 7 werd in de loop van 1954 verwisseld voor het pand Zandvoortselaan 39. Deze verhuizing was noodzakelijk geworden doordat de spanning tussen de toenmalige eigenaar-medebewoner van het pand en de dames van Gezinszorg zo hoog was opgelopen, dat de dames aan het bestuur mededeelden, dat als niet op zeer korte termijn

Zandvoortselaan 39

Dr. C.A. Gerkestraat 16 rd

een ander onderkomen kon worden betrokken, zij en bloc ontslag zouden nemen en naar elders zouden vertrekken.

Met dit dreigement op de achtergrond werd door het bestuur van Onderling Hulpbetoon aan B & W van Zandvoort medegedeeld, dat als het dreigement van de dames in daden zou worden omgezet, Onderling Hulpbetoon met Gezinszorg zou stoppen, maar dat de volle verantwoording daarvoor zou komen te liggen bij B & W, omdat zij al geruime tijd op de hoogte waren van de huisvestingsmoeilijkheden van Gezinszorg en zij regelmatig aan het bestuur van Onderling Hulpbetoon hadden beloofd daar een oplossing voor te zullen aandragen.

Onder druk van deze omstandigheid werd door B & W inderdaad op korte termijn een aanvaardbare oplossing aan de hand gedaan in de vorm van toewijzing van perceel Zandvoortselaan 39.

In het voorjaar van 1956 werd op verzoek van de eigenaar dit pand weer geruild met het pand dr. C.A. Gerkestraat 16 rd.

In november 1967 kwam uiteindelijk een einde aan de woonruimte-misère van Gezinszorg door aankoop van het perceel Burg. Engelbertsstraat 18.

Burg. Engelbertsstraat 18

Foto's: H. Ophcikens

Niettegenstaande alle financiële moeilijkheden bleef Gezinszorg ten dienste van de Zandvoortse gemeenschap functioneren en vond het bestuur steeds weer mogelijkheden om de zaak voort te zetten.

Doordat in de loop van de tijd ook de subsidie-regeling beter op gang kwam, kwam ook die geldstroom in een betere bedding terecht en werden de subsidiebedragen regelmatig ontvangen. Ofschoon de hulpverlening via Gezinszorg in eerste instantie gericht was op tijdelijke hulp aan de huisvrouw en het gezin, werd eind vijftiger- begin zestiger-jaren de behoefte aan langdurige hulp bij chronisch zieken en bejaarden steeds duidelijker. Er was dan ook in de jaren zestig een gestage groei waar te nemen in de hulp aan bejaarden, ten doel hebbende deze categorie in staat te stellen zich zo lang mogelijk zelfstandig in hun eigen woonomgeving te kunnen handhaven.

Op 1 april 1969 werd ook in Zandvoort gestart met de bejaardenzorg. Vanaf het begin ontwikkelde zich deze nieuwe tak van zorg zeer goed. Werd begonnen met 8 helpsters in deeltijd-dienstverband, begin 1970 was dit aantal al verdubbeld en was de verwachting gewettigd dat, gelet op de toename van het aantal bejaarden in de gemeente, het aantal helpsters nog wel zou toenemen. De ontwikkeling rond de Gezinszorg en de Bejaardenzorg en de

ONDERLING HULPBETOON - ZANDVOORT

OPGERICHT 1 OKTOBER 1892

SECRETARIAAT:
S. VAN DEN BOS
HEIMANSSTRAAT 10

ZANDVOORT, december 1971

L.S.

Zoals u wellicht in de afgelopen maanden in de pers hebt gelezen, zijn begin 1971 besprekingen begonnen tussen de Besturen van Gezinszorg Heemstede, Bennebroek en Zandvoort om te komen tot een bundeling van krechten in één grote instelling omvattende het werkgebied dat gewoonlijk wordt aangeduid als „Zuid - Kennemerland“

De wenselijkheid om tot een grote eenheid te komen was reeds op grond van financiële en organisatorische redenen eerder aanwezig, doch na het bekend worden van het nieuwe subsidiebeleid dat de Minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk vanaf 1 januari 1971 is gaan voeren en waarbij o.m. ook zwaardere eisen worden gesteld aan de organisatorische vorm van de instellingen, is het voor de kleine instellingen zelfs dwingende noodzaak geworden door fiele tot een zodanige grote eenheid te komen dat het volle profijt van het nieuwe subsidiebeleid kan worden getrokken.

Het verheugt ons daarom u te kunnen mededelen dat de in de aanhef bedoelde besprekingen met de zuster-organisaties te Heemstede en Bennebroek thans hebben geleid tot de oprichting van de

STICHTING GEZINSZORG KENNERLAND ZUID

welke per 1 januari 1972 de gezins- en bejaardenzorg zal verzorgen in Heemstede, Bennebroek, Vogelenzang en Zandvoort. De administratieve zetel van deze Stichting wordt gevestigd te Heemstede, Heemstedse Dreef 38, telefoon 023 - 26 98 64.

Voor Zandvoort geeft deze nieuwe organisatievorm overigens in de praktijk meer weinig verandering:

Mejuffrouw Heemsbergen blijft leidster in Zandvoort.

het meldingsadres in Zandvoort blijft gevestigd Burg. Engelbertsstraat 18, tel. 23 15,

de in Zandvoort werkzame gezins- en bejaardenhelpsters blijven normaal hun taak in Zandvoort verrichten.

De vereniging Onderling Hulpbetoon blijft als vereniging bestaan. Slechts de afdeling Gezinszorg is in de nieuwe Stichting ondergebracht. Vier Bestuursleden van Onderling Hulpbetoon hebben zitting in het bestuur van de nieuwe Stichting t.w.:

K. C. van der Mije Pzn., Weeterparkstraat 15
J. de Munck, Zr. Dine Brondersstraat 38
W. M. Castlen, Haarlemmerstraat 15
S. van den Bos, Heimansstraat 10

Omdat de nieuwe stichting geen vorm van contributie of donatie kent, heeft het Bestuur van Onderling Hulpbetoon besloten met ingang van 1 januari 1972 de tot dusverre vereiste bijdrage van f 12,— per jaar voor Gezinszorg niet meer te incasseren. De reeds voor het jaar 1972 ontvangen bijdragen zullen worden terugbetaald.

Zoals gezegd blijft de vereniging Onderling Hulpbetoon voortgaan met haar arbeid o.a. op het gebied van de tuberculosebestrijding, terwijl in de nabije toekomst nieuwe activiteiten op het gebied van de welzijnszorg in Zandvoort ter hand zullen worden genomen.

Er blijft derhalve voor u ook thans nog de mogelijkheid bestaan onze reeds bijna 80 jaren bestaande vereniging, die in de sociale hulpverlening in Zandvoort altijd zo'n groot aandeel heeft gehad, financieel te steunen en wij willen u daarvoor gaarne in de gelegenheid stellen door dit te doen in de vorm van een door u zelf te bepalen jaarlijkse bijdrage, doch waarvan wij vertrouwen dat zij uw sympathie voor onze vereniging zal afspiegelen.

U kunt deze bijdrage storten op onze postrekening 95034 of onze rekening bij de Algemene Bank Nederland N.V. te Zandvoort.

Namens het Bestuur van
Onderling Hulpbetoon
K. C. van der Mije Pzn., Voorzitter
S. van den Bos, Secr./penningmeester

Kennisgeving n.a.v. het opgaan van de afdeling Gezinszorg van O.H. in de nieuw gevormde stichting 'Stichting Gezinszorg Kennemerland Zuid'.

daarmede verband houdende toenemende bemoeienis van de Overheid met de financiering – het landelijk rijkssubsidie-bedrag dat in 1948 nog maar f 400.000,— bedroeg, was in 1970 al opgelopen tot f 77.500.000,—, – was aanleiding voor de overheid haar beleid sterk te richten op het verlangen van een efficiëntere bedrijfsvoering bij de instellingen.

Dit maakte in vele gevallen schaalvergroting noodzakelijk.

Met name de invoering in 1967 van een nieuwe subsidieregeling waarbij onder bepaalde voorwaarden een verhoogde subsidie werd toegekend aan zogenaamde A-instellingen, heeft het samengaan van kleine instellingen krachtig bevorderd.

Bovendien waren er bij het Ministerie al vergevorderde plannen in voorbereiding voor het stellen van voorwaarden die onder meer bepaalden dat een instelling voor de gezinszorg een minimum omvang moest hebben om nog onder de subsidie-voorwaarden te vallen.

En aan deze voorwaarden zou Onderling Hulpbetoon niet kunnen voldoen.

Onder druk van deze ontwikkelingen en in overleg met het Provinciaal Bureau van het Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk te Haarlem werd toen contact gezocht met het bestuur van de Stichting Gezinszorg Kennemerland Zuid te Heemstede, welk contact er toe heeft geleid, dat begin 1971 zowel op organisatorisch als op bestuurlijk gebied een samenwerking werd gestart, die uiteindelijk resulteerde in het per 1 januari 1972 volledig overhevelen van de Gezins- en Bejaardenzorg in Zandvoort naar de Stichting Gezinszorg Kennemerland Zuid, waarvan het werkgebied thans de gemeenten Bennebroek, Bloemendaal, Heemstede en Zandvoort omvat. Bij het inbrengen van de afdeling Gezinszorg van Onderling Hulpbetoon in de Stichting Gezinszorg Kennemerland Zuid namen vier bestuursleden van O. H. zitting in het bestuur van de nieuwe stichting t.w. S. van den Bos, W.M. Castien, J. de Muinck en K.C. van der Mije Pzn.

Tengevolge van een bestuurlijke reorganisatie traden per 1 januari 1979 de drie laatstgenoemden uit het bestuur en bleef S. van den Bos daarvan op persoonlijke titel deel uit maken in de functie van secretaris.

Met deze overheveling van de Gezins- en Bejaardenzorg sloot Onderling Hulpbetoon een bijna 25 jaar geduurd hebbende periode af, waarin zij na de 2^e Wereldoorlog op doeltreffende wijze opnieuw ten dienste heeft gestaan van de Zandvoortse bevolking, daarmede geheel handelende in de geest van de reeds in 1892 door de oprichters geformuleerde doelstelling.

Het pand Burgemeester Engelbertsstraat 18 werd eerst nog enkele jaren aan de Stichting Gezinszorg Kennemerland Zuid verhuurd, doch eind 1978 aan deze stichting verkocht.

Poststraat 7
Foto: H. Opheikens

11

Uitvaartcentrum

Nadat per 1 januari 1972 de bemoeienissen van Onderling Hulpbetoon met de Gezinszorg waren beëindigd, heeft het bestuur zich nader beraden op andere activiteiten waarmee de vereniging de Zandvoortse gemeenschap zou kunnen dienen.

Dat was niet gemakkelijk.

Het verzorgd zijn 'van de wieg tot het graf' bleek in Nederland geen loze kreet te zijn. De overheid had in de sociale en maatschappelijke zorg praktisch alles geregeld en vaak wettelijk vastgelegd.

Toch werd er iets gevonden waaraan in Zandvoort grote behoefte bleek te bestaan, te weten het kunnen beschikken over rouwkamers voor het opbaren van overledenen.

De moderne woningen leenden zich door hun ruimtelijke indeling niet goed voor het thuis opbaren van overledenen, terwijl door de gestage uitbreiding van het aantal inwoners van Zandvoort de behoefte aan een opbaringsmogelijkheid groter werd.

Uitvaartcentrum van Onderling Hulpbetoon

POSTSTRAAT 7 — TELEFOON 02507 - 13278 — 2042 HA ZANDVOORT

Nota van opbaring

NR

Voor rekening van de begrafenisonderneming

naam

adres

te

is voor de opbaring van wijlen de heer/mevrouw/mejuffrouw

naam

voornamen

gewoond hebbende te

adres

gebruik gemaakt van een rouwkamer

van

tot

In rekening te brengen andere kosten

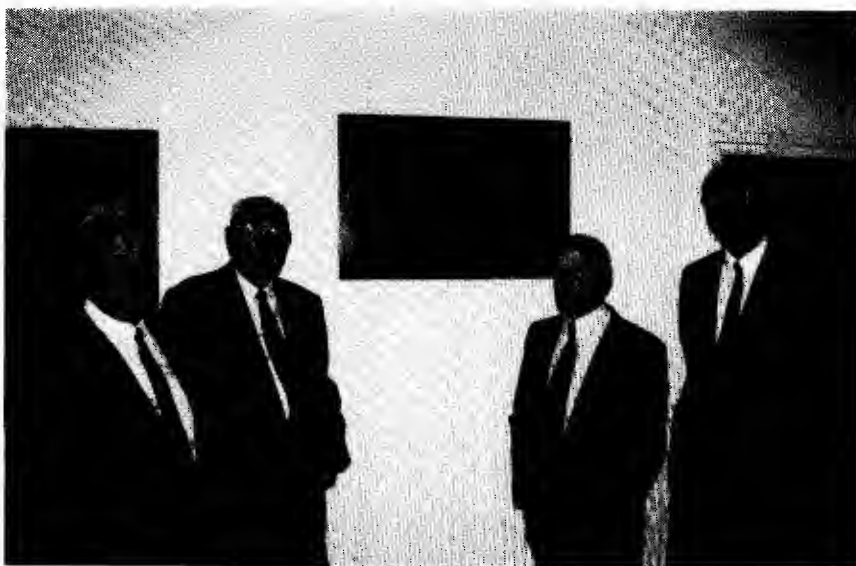
Zandvoort.
De beheerder,

19

Met het bovenstaande akkoord
De begrafenisondernemer.

Nadat in het begin der zeventiger jaren de rouwkamer aan het Dorpsplein, onderdeel van de begrafenisonderneming van Jac. Koper, welke onderneming na zijn dood nog enkele jaren werd voortgezet door zijn weduwe mevrouw A. Koper-Koper, was gesloten in verband met opheffing van het bedrijf, was men in Zandvoort voor opbaringen aangewezen op de rouwkamers van de diverse Haarlemse ondernemingen en werd het hebben van een plaatselijke mogelijkheid des te sterker gevoeld.

Oriënterende gesprekken van onze Voorzitter K.C. van der Mije Pzn binnen het College van B & W – waarin hij toentertijd als Wethouder de portefeuille van Soc. Zaken beheerde – leerde hem dat het college de behoefte onderkende aan een uitvaartcentrum binnen de gemeente Zandvoort.

Van links naar rechts:
W.M. Castien, K.C. v.d. Mije Pzn.,
Jb. de Muinck en S. v.d. Bos.
Foto's: H. Opheikens

In de commissie van Soc. Zaken was reeds eerder het voormalige consultatiebureau aan de Poststraat 7 voor dat doel genoemd.

Wederzijds overleg leidde dan ook tot een schriftelijk verzoek van O. H. op 13 februari 1974 aan B & W behelzende de mededeling dat Onderling Hulpbetoon bereid was de inrichting en exploitatie van een mortuarium in Zandvoort ter hand te nemen en dit te willen doen in het voormalige consultatiebureau aan de Poststraat 7, mits het Gemeentebestuur van Zandvoort bereid was het gebouw voor een symbolisch bedrag aan Onderling Hulpbetoon over te dragen. De vereniging was dan bereid de verbouwings- en inrichtingskosten te dragen.

In de vergadering van 14 mei 1974 werd door de Raad van de gemeente Zandvoort besloten het gebouw van het voormalige consultatie-bureau aan de Poststraat 7 voor de prijs van f 1,— in eigendom aan Onderling Hulpbetoon over te dragen zulks o.a. onder voorwaarde dat het pand uitsluitend als mortuarium mocht worden gebruikt.

Nadat de overdracht van het gebouw had plaats gevonden, vond op 1 oktober 1974 de aanbesteding van de inwendige verbouwing plaats. Er waren 7 inschrijvingen. Het hoogste inschrijvingsbedrag was f 56.614,—, het laagste f 41.800,—. Het werk werd gegund aan de laagste inschrijver t.w. de firma H. Bomans te Vijfhuizen. De verbouwing en inrichting werd met voortvarendheid ter hand genomen en op 1 april 1975 kon het Uitvaartcentrum van Onderling Hulpbetoon, zoals de officiële benaming luidde, in gebruik worden genomen. De totale kosten van verbouwing en inrichting bedroegen uiteindelijk f 118.600,—.

Tot beheerders van het Uitvaart Centrum waren door het bestuur benoemd de heer J. van den Bos en zijn echtgenote mevrouw S. van den Bos-Kooyman, die zich met veel inzet van hun taak kweten.

In de loop van de begin-jaren bleek al spoedig dat, hoewel het Uitvaartcentrum in een behoefte voorzag, de exploitatie een verliesgevende zaak was. In 1976 was reeds door het bestuur onderkend dat dit de vereniging veel kapitaal zou kosten en dat op deze wijze niet lang kon worden doorgegaan. Aan de Gemeente werd dan ook in juli 1976 het verzoek gericht te subsidiëren in het exploitatie-tekort, op welk verzoek door de Gemeenteraad gunstig werd beslist.

Met ingang van 1976 werd de subsidie bepaald op 100% van het nadelig exploitatie-tekort van het Uitvaartcentrum, daarin echter niet begrepen rente- en afschrijvingsbedragen van het in de verbouwing en inrichting van het Uitvaartcentrum door Onderling Hulpbetoon gestoken eigen kapitaal. Dit betekende dus voor Onderling Hulpbetoon weliswaar een gedekt zuiver exploitatie-tekort van het uitvaartcentrum, maar een jaarlijks kapitaalverlies aan gederfde rente en afschrijving.

In de loop van de tijd werd door de verslechterde financiële positie van de gemeente steeds grotere druk op het bestuur gelegd om te bezien op welke wijze het Uitvaartcentrum met minder subsidie zou kunnen toekomen.

Dat het Uitvaartcentrum in een behoefte voorziet is aan geen twijfel onderhevig. Vanaf het begin van de exploitatie wordt ongeveer 40% van het totaal aantal overledenen in Zandvoort in het Uitvaartcentrum opgebaard. Elke uitvaartonderneming kan voor opbaringen gebruik maken van het

uitvaartcentrum en de ervaring leert dat dit door de uitvaartondernemingen ter plaatse en in de regio ook frequent wordt gedaan.

Regelmatig heeft het bestuur zich dan ook beraden op de mogelijkheid om tot een beter exploitatie-resultaat te komen, met name wat betreft het verkrijgen van lagere exploitatiekosten.

Nu leent de exploitatie van het Uitvaartcentrum zich moeilijk voor allerlei activiteit-ontplooiingen, omzetvergroting e.d.

Het Uitvaartcentrum biedt slechts een mogelijkheid tot opbaring, derhalve een ietwat statische exploitatie, geheel afhankelijk van omstandigheden waar de vereniging als exploitant niets aan toe of af kan doen. Het enige waarvoor kan worden zorg gedragen is voor een zo goed en zo modern mogelijke outillage en de rest moet worden afgewacht.

Nochtans kon het bestuur in maart 1984 aan B & W van Zandvoort mededelen dat ze een mogelijkheid van een andere exploitatievorm voor het Uitvaartcentrum had gevonden, die tot een belangrijke vermindering van het exploitatietekort zou leiden.

Uitgaande van het gegeven dat het Uitvaartcentrum ten gebruike moest staan van alle Zandvoortse ingezetenen en de keus van de uitvaartonderneming hiervoor geen belemmering mocht zijn, had het bestuur diverse besprekingen gevoerd met enkele uitvaartondernemingen met als resultaat dat na zorgvuldige overwegingen met het Uitvaartcentrum Haarlem en Omstreken een samenwerkingsovereenkomst kon worden afgesloten, waarbij werd overeengekomen dat deze organisatie te rekenen vanaf 1 januari 1984 de personele bezetting van het Uitvaartcentrum van Onderling Hulpbetoon zou gaan verzorgen. Hierdoor werd een aanzienlijke besparing op de personeelslasten verkregen, een besparing die geheel in de exploitatie-sfeer viel en derhalve een gunstig effect had op het jaarlijks exploitatietekort.

Deze overname van de personeelsbezetting door het Uitvaartcentrum Haarlem en Omstreken had wel tot gevolg dat het dienstverband met de beheerders, de heer P.A. d'Hont en zijn echtgenote mevrouw C. d'Hont-Vork – die in 1981 het echtpaar Van den Bos waren opgevolgd en hun taak eveneens op uitstekende wijze uitoefenden – moest worden verbroken. Hun zoon P.J. d'Hont, woonachtig in Zandvoort en al jaren in dienst van voornoemde Haarlemse organisatie, werd als eerste medewerker voor Zandvoort aangewezen.

Zoals eerder gezegd voorziet het Uitvaartcentrum binnen de Zandvoortse gemeenschap in een behoefte. Een schip van bijleg zal het echter wel altijd blijven. Ook het wegvallen van de personeelslasten heeft niet tot gevolg gehad dat de exploitatie met een batig saldo afsluit. Mede doordat de Ge-

meente te rekenen vanaf 1989 de subsidie op maximum *f* 10.000,— per jaar stelde, blijft het Uitvaartcentrum financieel een zorgenkind. Het onderhoud van gebouw en technische apparatuur vergt veel aandacht en geld.

In het kader van het 100-jarig bestaan van Onderling Hulpbetoon zijn in 1991 en 1992 belangrijke kapitaals-investeringen gedaan.

In 1991 werd het dak volledig vernieuwd en in 1992 werd op advies van onze plaatselijke architect, de heer Wouter Ingwersen, inpandig een breed opgezette renovatie uitgevoerd.

Onderling Hulpbetoon zal zeker ook in de toekomst alert blijven op mogelijke verbetering van terrein, pand en inventaris, zodat ons Uitvaartcentrum nog vele jaren ten dienste zal kunnen staan van de Zandvoortse Gemeenschap.

12

Eén eeuw O.H.; vijf voorzitters

STELKE A. VISSER

Voorzitter van de Werkliedenvereniging Onderling Hulpbetoon van 1 oktober 1892 tot 17 februari 1894.

Dhr. S.A. Visser werd geboren op 1 april 1856 te Workum en is overleden te Haarlem op 12 mei 1917.

Hij was gehuwd met Martha Aukema, geboren 9 maart 1869. Zij was een dochter van Murk Ide Aukema. Zij overleed, na in november 1942 naar Haarlem te zijn geëvacueerd, in 1944.

Visser was timmerman en als zodanig werkzaam bij de fa. J.A. van Noppen. Van Noppen was van vele markten thuis. Hij was Makelaar, Timmerman en Aannemer. Eigenaar en verhuurder van villa's en winkels.

Visser woonde met zijn echtgenote in het hem toebehorende huis; genaamd Villa Martha aan de Zeestraat te Zandvoort.

Na het overlijden van dhr. Visser verhuurde mevr. Visser-Aukema gemeubileerde kamers met / of zonder pension.

Villa Martha heeft de oorlog overleefd echter niet de wederopbouw-plannen van de Gemeente Zandvoort.

S.A. Visser was tevens Onder-Brandmeester.

Een hervervkiezing als voorzitter accepteerde hij in 1894 niet omdat hij niet bij de eerste stemronde een meerderheid behaalde.

S.A. Visser

F. ZWAAN

Voorzitter van de Werkliedenvereniging Onderling Hulpbetoon van 17 februari 1894 tot 11 april 1931.

Hij werd geboren 2 november 1864 te Nieuwer-Amstel en overleed 20 juli 1952 te Zandvoort.

F. Zwaan was vanaf september 1901 gedurende een lange reeks van jaren Raadslid en Wethouder van de Gemeente Zandvoort. Naar hem werd de Frans Zwaanstraat vernoemd.

Bij het afscheid van F. Zwaan als voorzitter van O. H. verscheen in een courant het navolgende verslag, geschreven ter gelegenheid van de afscheidsreceptie, waarin o.m. de toespraak van de nieuw benoemde voorzitter P. van der Mije Kzn gericht tot de oud voorzitter.

F. Zwaan

‘ONDERLING HULPBETOON’

Na het bedanken van den heer Zwaan als voorzitter van Onderling Hulpbetoon had zich uit de leden een comité gevormd met het doel vrijwillige bijdragen te verzamelen, om de heer Zwaan als blijk van waardering voor alles, wat hij in de loop der jaren voor O. H. had gedaan, een blijvende herinnering te schenken.

In de loop der vorige week was het comité met haar voorbereidende werkzaamheden gereed gekomen en Vrijdag 5 juni was in ‘Ons Huis’ alles in gereedheid gebracht om het huldeblijk aan de afgetreden voorzitter van O. H. aan te bieden.

Omstreeks 8 uur waren reeds velen in de met groen en bloemen feestelijk versierde zaal van Ons Huis aanwezig om getuige te zijn van de aanbieding van het huldeblijk en deel te nemen aan de afscheidsreceptie die daarna gehouden zou worden.

Omstreeks half negen verscheen de heer Zwaan met zijn echtgenote en naaste familie. Nadat zij door de voorzitter van het huldigingscomité waren binnengeleid, nam de nieuwe voorzitter van O. H., de heer P. v.d. Mije, het woord. Hij heette alle aanwezigen hartelijk welkom, in ’t bijzonder de Beschermheer

van O. H., oud-Burgemeester Beeckman, die door zijn aanwezigheid voor de zoveelste maal toonde, dat hij voortdurend meeleeft met het wel en wee van O. H. Tot de heer Zwaan sprak hij ongeveer als volgt:

Onmiddellijk na uw aftreden gingen er onder de leden stemmen op om u in verband met uw veeljarige en zeer gewaardeerde arbeid voor O. H. een huldeblijk aan te bieden. Weldra was een comité gevormd, die tot taak had, het inzamelen van vrijwillige bijdragen. Moeilijk was haar werk niet, want de grotere en kleine bijdragen vloeiden van alle kanten toe. Aan mij is thans de schone taak u het daarvoor gekochte geschenk aan te bieden. Voor ik hiertoe overga, moet ik u evenwel namens alle leden van O. H. dank brengen. Hartelijk dank voor wat u voor O. H. hebt gedaan. Wat u voor de vereniging en in het algemeen gedaan hebt is onovertreffbaar. Door uw organisatietalent en uw stuwkracht is O. H. geworden, wat het nu is.

Door uw onvermoeide arbeid is O. H. gegroeid van een kleine vereniging tot een machtige organisatie.

Ook aan u, mevrouw Zwaan onze hartelijke dank. Indien u niet steeds met uw man had meegeleefd, indien u hem niet steeds had gesteund bij zijn veelomvattende taak, zou hij het zeker niet zo hebben kunnen volbrengen. Bij het kopen van het geschenk hebben we ook gedacht aan u. Er zijn n.l. ook een paar fauteuils bij. Wanneer u beiden daarin eens een rustig uurtje slijt, bedenkt dan, dat ge gedragen wordt door de sympathie der ganse vereniging. In de kamer hiernaast is het geschenk voorlopig neergezet. We hopen, dat u 't aanvaarden wilt, als een bewijs van ons aller sympathie. Van harte hopen we, dat u beiden er nog lange jaren gebruik van kunt maken.

De heer Beeckman, die daarna het woord kreeg, deelde mede, dat hij de uitnodiging om hier te komen gaarne had aangenomen, om zodoende in de gelegenheid te zijn enkele waarderende woorden tot de heer Zwaan te kunnen zeggen. Spr. herinnerde er aan, dat van de weinige oprichters van O. H. die nog waren overgebleven, de heer Zwaan er een was. Meer dan 37 jaar had hij de moeilijke taak van voorzitter vervuld. Mede door zijn werk was de vereniging gegroeid van een klein plantje tot een forse boom met vele vertakkingen. De heer Zwaan zou nog gaarne enige tijd gebleven zijn om zijn opvolger volkomen in te wijden in de taak van voorzitter. Om een opvolger te kunnen krijgen was het natuurlijk eerst nodig, dat hij bedankte. Spr. hoopte, dat de heer Zwaan nog kracht en wijsheid genoeg zou hebben, om de nieuwe voorzitter de behulpzame hand te bieden, als deze dat mocht vragen.

Als Oud-Burgemeester dankte hij de heer Zwaan nog voor alles wat hij voor Zandvoort had gedaan. Hoe nuttig dit werk geweest was, had spr. als Beschermheer steeds van nabij kunnen beschouwen. Spr. hoopte dat de heer

Zwaan met zijn echtgenote nog vele jaren zou mogen leven en tevens de kracht zou hebben om het bestuur van O. H. met raad en daad bij te staan. Op uitnodiging van de heer Van der Mije stonden de heer en mevrouw Zwaan en de familie daarna op om het geschenk in ogenschouw te nemen. Dit bestond uit: 4 stoelen, 2 crapeauds, tafel met kleed, vloerkleed en bijpassende kleedjes.

De heer Zwaan bracht daarna dank aan de heer Van der Mije voor de gevoelvolle woorden tot hem gesproken. Hij hoopte dat het zijn opvolger gegeven mocht zijn, de vereniging tot nog groter bloei te brengen.

Van de afscheidsreceptie, die daarna volgde, werd een zeer druk gebruik gemaakt.

P. VAN DER MIJE

Voorzitter van de Werkliedenvereniging Onderling Hulpbetoon van 11 april 1931 tot 12 april 1937.

Hij werd geboren 1 augustus 1881 te Zandvoort en overleed in zijn geboorteplaats op 27 februari 1973.

Dhr. Van der Mije volgde op 11 april 1931 dhr. Frans Zwaan op na diens terugtreden d.d. 11 april 1931. Hij trad op 12 april 1937 af tegelijk met het voltallige bestuur wegens het niet accepteren van de door het bestuur noodzakelijk geachte bezuinigingsmaatregelen.

In tegenstelling tot de overige bestuursleden was dhr. Van der Mije niet bereid zich opnieuw kandidaat te stellen. Men respecteerde zijn beslissing! Op 13 december 1937 werd hij staande de Alg. Vergadering tot Ere-lid benoemd.

Dhr. Van der Mije vervulde, in de Zandvoortse gemeenschap alsmede landelijk, in het reddingswezen en op andere terreinen diverse bestuursfuncties. Bij de Zandvoortse Reddings Brigade was hij Commandant van 14 mei 1926 tot 15 april 1932, op deze laatste datum werd hij gekozen tot Voorzitter welke functie hij tot april 1953 vervulde.

Lid van het Hoofdbestuur van de Bond tot het Redden van Drenkelingen van 1947 tot 1966.

Voorzitter van de Contact Commissie Kustbrigades van 1950 tot 1965.

Secretaris-Penningmeester van de Plaatselijke Commissie te Zandvoort van de Koninklijke Noord- en Zuid-Hollandse Redding Maatschappij vanaf 2 augustus 1946 tot 2 november 1972.

Lid van de Kerkeraad van de Ned. Herv. Gemeente te Zandvoort.

Administrerend Diaken van 30 maart 1947 tot medio januari 1962.

Strandvonder en Hoofd van de Kustwacht.

Bestuurslid van het Witte Kruis vanaf 1936. Bestuurslid van de Stichting Gemeenschapshuis Zandvoort vanaf de oprichting op 3 februari 1957 tot mei 1969.

P. v. d. Mije

A.J. HOLLENBERG

Voorzitter van de Werkliedenvereniging Onderling Hulpbetoon van 12 april 1937 tot 16 april 1964. Hij werd geboren op 25 september 1882 te Zandvoort en overleed aldaar 18 maart 1978. Tot aan zijn pensionering in 1947 was hij als hoofdopzichter werkzaam bij de dienst van Publieke Werken te Zandvoort.

Op 7 december 1968, de dag dat A.J. Hollenberg 50 jaar zitting had in het bestuur van O. H., vond in het internaat van de afdeling Gezinszorg van Onderling Hulpbetoon, Burg. Engelbertsstraat 18, in kleine kring een huldiging plaats. Bij die gelegenheid hield de huidige

voorzitter K.C. van der Mije Pzn een toespraak, destijds gepubliceerd in het Zandvoorts Nieuwsblad dat ook een verslag van de hand van de redacteur C. Kuyper aan de bijeenkomst wijdde. De beste manier om te belichten hoe belangrijk A.J. Hollenberg voor O. H. geweest is leek ons integrale overname van deze toespraak.

A.J. Hollenberg

50 JAAR IN DIENST VAN DE MENSHEID.

‘Wij zijn hier vanmiddag bijeen om op een passende wijze hulde te brengen aan de Heer Arie Jan Hollenberg, de 86-jarige in ons midden die **vijftig jaar** geleden gekozen werd in het bestuur van Onderling Hulpbetoon. Het was vijftig jaar geleden reeds een prestatie om tot bestuurslid van Onderling Hulpbetoon te worden gekozen. Het is ons allen duidelijk dat een bestuurslidmaatschap dat vijftig jaar duurde en naar wij hopen nog vele jaren zal blijven duren – een heldenfeit is. Een feit dat van trouw en van wijsheid van beleid getuigt. Ik zei dat het in 1918 niet zo gemakkelijk was om bestuurslid van Onderling Hulpbetoon te worden. Inderdaad. Ik ben een zoon van mijn vader en heb dus gevoel voor geschiedenis. Ik neusde in de oude O. H. paperassen en uit de notulen van de op 7 december 1918 in het oude Ons Huis gehouden Algemene Vergadering bleek mij dat 165 leden en 2 donateurs ter vergadering waren verschenen.

De heer O. Schrikkema, een der oprichters van Onderling Hulpbetoon had wegens vertrek uit Zandvoort als bestuurslid moeten bedanken. In de daarvoor ontstane vacature moest worden voorzien. Bij de eerste stemming bleek dat de stemmen over 26 personen verdeeld waren. Er was dus wel animo!

Hollenberg verzamelde bij de eerste stemming echter reeds $\frac{1}{2}$ deel van de stemmen. De anderen kwamen niet boven de 10%. De tweede stemming leverde hem meer dan 75 % van de stemmen op. En Hollenberg was tweede secretaris.

Hij viel direct met zijn neus in de boter! Nog in dezelfde vergadering werd besloten de contributie met 50% te verhogen en van een dubbeltje op vijftien cent per week te brengen.

Doch tevens, en dat is typisch voor een vereniging als Onderling Hulpbetoon, na te gaan of men niet tot het betalen van een wekelijkse uitkering aan Ouden van Dagen kon komen. Een soort voorloper van de A.O.W. dus.

Het Vice-Secretarisschap duurde voor Hollenberg niet lang. Reeds in mei 1919 treedt de secretaris de heer J. van den Bos af. Hoewel men hem, op voorstel van de voorzitter, toch herkiest blijft de heer van den Bos bij zijn besluit en wordt Hollenberg met de waarneming belast. In november 1919 wordt hij dan bij enkele kandidaatstelling als secretaris gekozen.

De naoorlogse jaren – ja ik bedoel de jaren na de eerste wereldoorlog – wij zijn nog steeds met de oude geschiedenis bezig – brachten Onderling Hulpbetoon en dus zeker ook de heer Hollenberg veel zorg. O. H. was zelfs belast met de distributie van schoenen, klompen en sajete.

De TBC-bestrijding moest ernstig ter hand genomen worden terwijl de Spaanse Griep vele slachtoffers maakte en de ziekengeldkas zeer aangesproken moest worden.

Wat verlaat vierde men in het Palais d'Été (het Circus) het 25-jarig bestaan, waarbij tevens 4 bestuursleden hun 25-jarig ambtsjubileum vierden. Er waren 1300 feestgangers en de heer Hollenberg beklagde zich in zijn verslag dat er van het dansen niet veel terecht kwam. Het was toch een geslaagd feest dat tot 5 uur in de morgen duurde.

Ik mag het – van de dames – niet te lang maken en moet dus wat grote sprongen maken. Onder de krachtige leiding van Voorzitter Zwaan gaat het met Onderling Hulpbetoon steeds crescendo. Men is actief en, wat zeer voornaam is, men blijft in de belangstelling. Iets waaraan wij thans met weemoed denken.

De crisisjaren brengen de vereniging weer in financiële moeilijkheden, en het blijkt niet mogelijk de eendracht met betrekking tot de te nemen saneringsmaatregelen te bewaren.

Het Bestuur, waarin mijn Vader inmiddels het voorzitterschap bekleedt, besluit zijn mandaten ter beschikking te stellen.

Tenslotte wordt een nieuw bestuur gevormd waarin de heer Hollenberg het secretariaat verwisselt voor het presidium.

De tweede wereldoorlog breekt aan! Hollenberg kan slecht wennen aan de vele ongenode gasten in Nederland en op een bepaalde Algemene Vergadering kan hij zelfs niet verschijnen. Ook in die jaren wist men in Zandvoort wat men aan Hollenberg had.

De rest van de bezettingsjaren brengt hij in Lunteren door. Ook daar was hij Hollenberg! Standvastig en kordaat.

Geallieerde vliegers hebben aan hem hun leven te danken.

In 1946 komt de heer Hollenberg weer in Zandvoort terug en herneemt zijn plaats in Onderling Hulpbetoon. De tijden zijn gewijzigd. De ziekenhuisverpleging die voor de oorlog door O. H. werd verzorgd is door andere organen overgenomen. Ziekengeld en ongevallenwet hebben in feite de ziekengelduitkering overbodig gemaakt. Wij zitten eigenlijk nu nog slechts met een rudiment van deze taak. Wij hopen binnenkort op waardige wijze de ziekengelduitkeringen te kunnen beëindigen.

Weer is het Hollenberg die andere taken voor Onderling Hulpbetoon ontdekt. Gezinsverzorging.

Moeder ziek. Vader aan het werk. Kleine en grote kinderen onverzorgd thuis! Daar moet geholpen worden. Het is Hollenberg die met de zijnen – Bantjes, Kalff etc. – deze taak ook Onderling Hulpbetoon in de schoenen weet te schuiven. O ja er zijn allerlei subsidies voor dit werk te verkrijgen. Maar welk een moeilijkheden moeten daarvoor eerst niet overwonnen worden. En Hollenberg houdt ervan eerst te beginnen, dan komt het wel! Moeilijker voor onze vriend Hollenberg is in deze jaren de mindere belangstelling van de leden en anderen voor het werk van Onderling Hulpbetoon. Ledenvergaderingen worden door niemand meer bezocht. Voor het vervullen van bestuursfuncties is nauwelijks animo.

Toch weet Hollenberg de zaak behoorlijk draaiende te houden. Gezinsverzorging in Zandvoort is een begrip geworden. Onze Gezinsverzorgsters hebben een goede naam!

In 1964 organiseert de heer Hollenberg vervolgens de aflossing van de wacht. Hij doet een beroep op mij om mij een kandidatuur als voorzitter te laten welgevalen. Na mij te hebben vergewist van een goede kandidaat als secretaris accepteerde ik de kandidatuur. Weet echter heer Hollenberg dat ik accepteerde omdat ik het een eer vond om hem te mogen opvolgen. Hollenberg – een tactvolle – trouwe ijzerharde doorzetter. Hij is van dat soort

Zandvoorters dat bereid is zich in te zetten voor de Zandvoortse gemeenschap. Niet om met naam en toenaam elke week in de plaatselijke bladen te prijken maar om de medemens te dienen. Er is aan Onderling Hulpbetoon thans geen eer meer te behalen, maar wel naastenliefde te betonen. Soms naastenliefde door krachtige en niet populaire maatregelen, maar alles gericht op de medemens in zorgen.

Ds. Straatsma schreef dat in dat mooie gedenkboek van Onderling Hulpbetoon dat bij gelegenheid van het 35-jarig jubileum werd uitgegeven: Onderling Hulpbetoon heeft de strijd met 'Frau Sorge' aangebonden! – Zo is het.

Maar deze strijd is in de afgelopen jaren voor een groot deel door *hem* gestreden. Hij had daarbij hulp van zijn medebestuurders: Zonnenberg en anderen, doch *hij* ging vooraan. Ik beloof U Heer Hollenberg, wij de jongere garde zullen proberen de vlag van O. H. omhoog te houden. Het is moeilijk, en ik ben mij de fouten reeds nu bewust. Wat ben ik blij dat gij als vice-voorzitter nog zijt aangebleven. De restauratie van dit huis dat wij als internaat voor onze Gezinsverzorgsters konden verwerven getuigt ervan dat gij bij Uw ouderdom toch nog in staat zijt leiding te geven en Uw partijtje in het bestuur mee te blazen.

Wij zijn thans doende ook de bejaardenzorg op ons te nemen. Er zijn nog vele moeilijkheden vooral op financieel en administratief gebied. Ik hoop van harte dat gij hieraan nog wat zult medewerken en in elk geval ook deze spruit van Onderling Hulpbetoon zult zien ontluiken.

Bij een kleine huldiging als deze past ook een cadeau. Met lege handen komen is nooit prettig. Voor een 86-jarige is het echter moeilijk een geschenk te zoeken. Roken is echter een van Uw deugden of gebreken. Wij hebben gemeend een assortiment sigaren te moeten aanbieden. Hollenberg rook ze in gezondheid. Nog vele jaren. Op je 90ste verjaardag komen we weer een kist sigaren brengen.'

K.C. v.d. Mije Pzn. (Foto: H. Opheikens).

K.C. VAN DER MIJE PZN

Voorzitter van de Werkliedenvereniging Onderling Hulpbetoon vanaf 16 april 1964.

Hij werd geboren op 19 augustus 1920 te Zandvoort.

De vijfde voorzitter in één eeuw Onderling Hulpbetoon, en dit al gedurende ruim 28 jaar, is een waardig zoon van de derde voorzitter in deze reeks illustere mannen.

Behalve Voorzitter van Onderling Hulpbetoon is Kors van der Mije ook nog steeds Voorzitter van het College van Kerkvoogden van de Hervormde Gemeente te Zandvoort alsmede Voorzitter van de Zandvoortse Aardappeltelers Vereniging (een Vereniging welke op 7 juli 1952 door hem werd opgericht samen met Jb. Koning (Jaap de Withaar) en Jb. Koning Hzn).

Hij was voorts 12 jaren Wethouder van de Gemeente Zandvoort (september 1970 – september 1982).

Negen jaren Lid van Provinciale Staten van Noord-Holland. (1978 – 1987).

Meer dan 25 jaren Penningmeester van de Zandvoortse Reddings Brigade! Bij zijn aftreden in maart 1972 werd hij tot Erelid benoemd.

Na in maart 1958 te zijn gekozen tot 2e secretaris en op 30 september 1967 te zijn aangewezen als 1^e secretaris, aanvaardde van der Mije op 6 april 1971 zijn benoeming tot Voorzitter van de Koninklijke Vereniging van Gerechtsdeurwaarders in Nederland. Na een Voorzitterschap van 15 jaren legde hij zijn functie neer en werd bij zijn afscheid op 12 april 1986 benoemd tot Erelid van de K.V.v.G.

STATUTEN

VAN DE
WERKLIEDENVEREENIGING
„ONDERLING HULPBETOON”
te ZANDVOORT.

ARTIKEL 1.

De Vereeniging „Onderling Hulpbetoon” is gevestigd te Zandvoort en heeft haar domicilium ten huize van den Voorzitter.

ART. 2.

De Vereeniging stelt zich ten doel, onder hare leden eendracht, verbroedering en vriendschappelijk verkeer te bevorderen en te onderhouden.

ART. 3.

Zij tracht dit doel te bereiken door met alle wettelijke middelen den maatschappelijken toestand der leden te verbeteren; daaronder wordt verstaan, het houden van vergaderingen, ten einde de belangen der Vereeniging te bespreken, elkander bij ziekte of ongeval geldelijk te ondersteunen en hulp te verleenen en door coöperatie hunne toestand te verbeteren.

13

Slotwoord

Ziehier het verslag van '100 jaar Onderling Hulpbetoon'. Jaar voor jaar hebben we uit de notulen en uit archief-materiaal dit 100-jarig overzicht samengesteld. Honderd jaar is aan ons voorbijgetrokken en voor zover u met ons deze 100 jaren voor een groot deel bewust hebt meegemaakt, zult u uit het geheel de Vereniging herkennen die zo'n belangrijk stempel op de Zandvoortse Gemeenschap heeft gedrukt.

Bewondering moet men hebben voor de mannen van het eerste uur die rond 1890 al onderkenden wat er aan de samenleving mankeerde en de moed hadden een vereniging als Onderling Hulpbetoon te stichten, de doelstelling aldus formulerende: '... onder hare leden eendracht, verbroedering en vriendschappelijk verkeer te bevorderen en te onderhouden ...' en '... elkan- der bij ziekte of ongeval geldelijk te ondersteunen en hulp te verlenen en door coöperatie hun toestand te verbeteren.'

Hoe bedenk je dit in een tijd waarin op het gebied van maatschappelijke en sociale zorg praktisch alles ontbrak, wat nu zo heel gewoon is! Waren het arbeiders die hier het voortouw namen om te trachten door onderlinge samenwerking hun lage levensstandaard op een hoger niveau te brengen en de nood, die bij ziekte van de kostwinner al direct hun gezinnen trof, coöperatief op te vangen? Neen, het tegendeel was eerder het geval. Het waren enkele patrooms, werkgevers dus, die het initiatief namen, maar indachtig de doel- groep direct al meerdere werknemers er bij betrokken, teneinde gezamenlijk de vereniging op poten te zetten. Voortvarende initiatief-nemers, want in korte tijd was de Werkliedenvereniging Onderling Hulpbetoon opgericht. Statuten en huishoudelijk reglement waren snel geformuleerd en het eerste steungeld bij ziekte uitgekeerd. Met name voorzitter Frans Zwaan is in die eerste jaren de drijvende kracht geweest om die initiatieven te ontplooien die nodig waren om O. H. te doen worden wat de oprichters voor ogen hebben gestaan. Hij wist zich daarbij gesteund door bestuurderen die met hetzelfde vuur waren begeistert en met hun daadkracht Onderling Hulpbetoon tot de belangrijkste vereniging in Zandvoort wisten te doen uitgroeien.

Als u de op de voorgaande bladzijden staande beschrijvingen van de diverse afdelingen van Onderling Hulpbetoon met aandacht hebt gelezen, dan hebt u tussen de regels door kunnen lezen, hoeveel vrije uren de toenmalige bestuurders in deze vereniging hebben moeten steken om alles zo goed mogelijk te doen verlopen.

De vanzelfsprekendheid waarop men voor de 2^e Wereldoorlog lid werd van O. H. getuigt ervan welk een belangrijke plaats O. H. in de Zandvoortse Gemeenschap innam. In de dertiger jaren was $\frac{1}{2}$ van de Zandvoortse bevolking boven 18 jaar lid van O. H. Dat waren ruim 3000 leden!

Denk nu niet dat het allemaal zo vlot is gegaan als de tekst van de artikelen soms doet verwachten.

Het begon al direct na de oprichting met een op zich zo simpel iets als het innen van de contributie. Een zeer belangrijk onderdeel in alle verenigingen dus ook in O. H. In het begin toen de vereniging nog klein was, ging het nog wel, maar naarmate er meer leden kwamen werd het kennelijk moeilijker. Er is eind 1892 een periode geweest dat de bestuursleden + 5 andere leden zich bereid hebben verklaard elk op vrijwillige basis gedurende 4 weken voor het incasseren van de contributie zorg te dragen. Dat incasso-systeem heeft maar een jaar gewerkt en toen is men er schielijk van afgestapt en besloot men een betaalde bode te benoemen tegen een honorarium van een halve cent per lid per week. De eerste bode was G. Lemstra die het twee jaar volhield.

Tussen 1895 en 1900 traden er 5 verschillende bodes op, totdat in 1900 D. Keur Czn wordt benoemd, die de functie tot 1922 bekleedt en dan wordt opgevolgd door J. Schaap Czn die van 1922 – 1942 als bode heeft gefungeerd. Twee mannen die door de wijze waarop zij hun functie uitoefenden voor de Vereniging in het algemeen, maar voor de penningmeester in het bijzonder, van grote waarde zijn geweest.

Bij de vrouwenvereniging heeft Mej. D. Koning gedurende een reeks van jaren (vanaf 1 juli 1928 tot 16 november 1941) de functie van bode bekleed.

De bestuursleden bleven over het algemeen diverse jaren in functie. Vooral nadat de vereniging zich eenmaal in Zandvoort een plaats had veroverd, was er altijd voldoende animo om een bestuursfunctie te vervullen.

In de in dit Gedenkboek opgenomen 'Lijst van Bestuursleden en hun functies' ziet u dat meerdere bestuursleden tientallen jaren hun krachten aan O. H. hebben gegeven en in belangrijke mate aan de ontwikkeling van O. H. hebben bijgedragen.

Wat de activiteiten van O. H. betreft is er duidelijk een verschil te zien tussen de periode voor de 2^e Wereldoorlog en daarna. Stond de periode 1892 – 1942 volledig in het teken van financiële hulpverlening aan de gezinnen die, door

ziekte van hun kostwinner, door ziektekosten in nood kwamen te verkeren, de periode na de 2^e wereldoorlog, een tijd waarin de sociale wetten elkaar in snel tempo opvolgden, ontnam aan O. H. de mogelijkheid op dezelfde voet voort te gaan, waardoor het bestuur was gedwongen om andere activiteiten te zoeken.

Dat werd van 1947 tot 1972 de Gezinszorg en van 1975 tot heden de exploitatie van het Uitvaartcentrum aan de Poststraat, derhalve activiteiten die meer liggen in de dienstverlenende sfeer, en duidelijk dus anders dan in de 1^e periode.

Hoe zal het nu verder gaan met O. H.?

Dat is moeilijk te voorspellen. De Vereniging – ons leden-aantal is gelijk aan het aantal bestuursleden – heeft met de exploitatie van het Uitvaartcentrum nog een duidelijke taak in Zandvoort. De doelstelling van de vereniging biedt voorts voldoende ruimte om ook in de toekomst taken te vinden, waardoor in materiële of immateriële zin aan de Zandvoortse Gemeenschap hulp kan worden geboden.

Men kan er van overtuigd zijn dat het bestuur van Onderling Hulpbetoon daarop attent zal blijven.

Ook in de volgende 100 jaar!

De Samenstellers.

J. van den Bos

L.N. Weber

T. Weber-Drommel

14

Twee grootvaders en een grootmoeder

Siem van den Bos – onze altijd vol ijverige secretaris/penningmeester van Onderling Hulpbetoon – heeft zijn doortastendheid en nauwgezetheid zeker niet van een vreemde gekregen!

Zijn beide grootvaders – en een ieder heeft er maar twee – zijn n.l. bestuurslid geweest van de Werkliedenvereniging Onderling Hulpbetoon, en dat merk je. Zijn grootvader van Vaders zijde, dhr. Jan van den Bos, was niet alleen één der oprichters van Onderling Hulpbetoon, hij was zelfs van stonde aan de secretaris. Eerst vice-secretaris in het voorlopig bestuur, doch hij werd in het definitieve bestuur met de meeste stemmen tot secretaris gekozen, en dat bleef zo totdat hij zich in 1920 als secretaris terugtrok.

Op dringend verzoek van zijn mede-bestuursleden bleef hij daarna tot aan zijn overlijden op 20 april 1929 als vice-secretaris in functie.

Dhr. Van den Bos was een uitermate doortastend secretaris.

Ik heb de door hem bijgehouden notulenboeken van O. H. nagenoeg bladzijde voor bladzijde doorgelezen. Zijn verslagen waren: kort en krachtig in een duidelijk handschrift en met een beetje humor. Zij getuigen bovendien van een grote belangstelling in de zaken waarmee hij bezig was.

Al met al een uitstekende secretaris – één die je met geen ‘kaars’ meer kunt vinden.

Maar behalve een goede secretaris was hij ook een goed huisvader. Het echtpaar van den Bos-Weber telde tien kinderen, vier jongens en zes meisjes. Hij had een groot en bloeiend schildersbedrijf en ik meen dat zijn grote huis aan de burgemeester Engelbertsstraat hoek Baan ook op een verstandige wijze geëxploiteerd werd.

Tenslotte deel ik u nog mede dat hij meer dan 20 jaar Opperbrandmeester te Zandvoort is geweest – een functie welke hem veel tijd gekost moet hebben. Van een aanvankelijk zeer primitieve dorpsbrandweer heeft hij in de loop der jaren een brandweerkorps opgebouwd dat aan redelijk te stellen eisen voldeed.

Opperbrandmeester is een functie waarvoor een groot verantwoordelijk-

heidsbesef vereist wordt en daarvan was hij zich terdege bewust; dit was een geruststellende gedachte voor zijn superieuren.

Tot zover mijn verhaal over Siem's Grootvader Van den Bos.

De Grootvader van Siem van den Bos van Moeders zijde was een zeer geziene persoonlijkheid in Zandvoort; Louwe Nicolaas Weber.

Weber was beheerder van het ONS HUIS, het door Ds. G. Hulsman gestichte Volkskoffiehuis aan het Dorpsplein. Toenmaals ook wel genoemd: Het gebouw voor Christelijke en Maatschappelijke Belangen. Het doel van het gebouw was in hoofdzaak om de jeugd van de straat te houden en bovendien het verenigingsleven in Zandvoort te bevorderen. De heer Weber was voor zijn functie uitermate geschikt.

In januari 1908 brengt de Commissie belast met het nazien van de boeken en bescheiden van de Penningmeester, bestaande uit de heren J. H. Webber, J. Vinken en P. Drommel Kzn. verslag uit. De secretaris noemt het een goedgunstig verslag. Het verslag wordt goedgekeurd maar de Commissie geeft tevens de wenk: 'een onderzoek in te stellen om de boekhouding wat te vergemakkelijken en zo doende de werkzaamheden van de penningmeester wat te verlichten.'

Het bestuur besloot de accountant van de vereniging te raadplegen en om advies te vragen. Het bleek dat vereenvoudiging van de administratie niet mogelijk was. Ook de suggestie van achter de bestuurstafel om twee penningmeesters aan te stellen werd door de adviseur afgewezen. Ten slotte werd door het Bestuur aan de Algemene Vergadering voorgesteld een penningmeester te benoemen tegen een honorarium van f 100,— per jaar en tegen een borgstelling van f 300,—, door het bestuur goed te keuren.

Aldus werd besloten. Er dienden zich 4 gegadigden aan.

De keuze viel op de Heer L. N. Weber, de Vader van de Moeder van onze Siem.

Dhr. L. N. Weber aanvaardde zijn functie op 19 juni 1908 en legde op zijn verzoek op 13 november 1929 het penningmeesterschap neer. Dhr. Weber heeft steeds met grote animo en uiterst nauwgezet zijn functie vervuld. Van ingewijden op dit terrein is mij bekend dat de steeds meer tijd vergende werkzaamheden en de geldontwaarding in de twintiger jaren geen gelijke tred hielden met de honorering van de penningmeester.

Hij zelf repte daar nooit over!

De wijze waarop dhr. Weber zijn taak als penningmeester heeft vervuld werd algemeen geroemd en werd vaak als een voorbeeld aangehaald.

Wij kunnen ons allen goed indenken dat onze secretaris-penningmeester van Onderling Hulpbetoon deze werkzaamheden in het voetspoor van zijn beide

grootvaders – Jan van den Bos en Louwe Nicolaas Weber – kan verrichten.

Aan het hoofd van dit stukje heb ik ook nog een grootmoeder aangehaald. Onderling Hulpbetoon had n.l. ook vrouwen in zijn gelederen opgenomen en wel in de zgn ‘Afdeling Vrouwenvereniging’ van de Werkliedenvereniging Onderling Hulpbetoon.

Dit gedenkboek uitgelezen hebbende zal het u inmiddels wel duidelijk zijn geworden dat niet alleen een ‘Aletta Jacobs’ in het openbare leven kon doordringen en bestuursfuncties bekleden.

In het bestuur van de Vrouwenvereniging namen dus vrouwen een plaats in en natuurlijk ook moeders en grootmoeders. In het voorlopig gevormde bestuur vond ik de naam: Mej. M. Weber-Drommel; in het definitieve bestuur werd zij echter met haar eigen voornaam Mej. T(rijntje). Weber-Drommel aangeduid.

Mevr. T. Weber-Drommel werd in het definitieve bestuur als commissielid benoemd, korte tijd daarna verkreeg zij de functie van vice-voorzitter en dat bleef zij tot 16 november 1941, de datum waarop de beide verenigingen samengevoegd werden met het oog op bezettingsmaatregelen. Vanaf 2 december 1941 tot 19 november 1951 had zij als commissaris daarna zitting in het bestuur van O. H.

Mevr. Weber-Drommel was met recht een ‘d o e’ bestuurder. Zij wist waar hulp nodig was en wist ook waar ze de hulp vandaan moest halen. En toen haar schoondochter kort na de geboorte van een dochtertje aan tbc overleed (het meisje stierf 11 dagen later), waren haar kleinzoon Maarten en haar zoon Jan als vanzelfsprekend welkom.

Ik denk dat Maarten toen hij verzocht werd in het bestuur van Onderling Hulpbetoon zitting te nemen het ook vanzelfsprekend vond en toen ook een beetje aan zijn grootmoeder heeft gedacht.

Het zal u duidelijk zijn dat dit artikeltje buiten verantwoording van de drie samenstellers van het gedenkboek valt.

Men schrijft nu eenmaal niet graag over zich zelf of over zijn naaste familieleden. Ik meende derhalve juist te handelen door als Voorzitter van O. H. dit artikeltje voor *mijn* verantwoording te nemen.

Het verschafte mij bovendien ook nog de gelegenheid aan de lezers van het Gedenkboek ‘Onderling Hulpbetoon 100 jaar’ te kunnen vertellen dat Siem van den Bos en Maarten Weber het leeuwedeel van het werk hebben verricht. Daarvoor dank ik ze hier op deze plaats namens u allen!

Wat een doorzetters!

Fijn dat ik dit hier in dit artikeltje nog even kwijt kon!

Zandvoort, 1 juli 1992

K.C. van der Mije Pzn, Voorzitter O. H.

15

Lijst van de namen van de Bestuursleden

sinds de oprichting van de vereniging met hun functies.

Voorlopig bestuur gekozen op 24 september 1892

S. Visser,	Voorzitter
F. Zwaan,	Vice-Voorzitter
M. Koning,	Secretaris
J. van den Bos,	Vice-Secretaris
O. Schrikkema,	Penningmeester

Naam	Datum van benoeming		Datum van aftreden	
------	---------------------	--	--------------------	--

VOORZITTER

S. Visser	1 oktober	1892	17 februari	1894
F. Zwaan	17 februari	1894	11 april	1931
P. van der Mije Kzn	11 april	1931	12 april	1937
A. J. Hollenberg	12 april	1937	16 april	1964
			ben. tot Vice-Vz	
K. C. van der Mije Pzn	16 april	1964	*)	

VICE-VOORZITTER

F. Zwaan	1 oktober	1892	17 februari	1894
			ben. tot Vz	
Th. Martens	17 februari	1894	29 april	1923
H. Bluijs	24 februari	1923	19 augustus	1963
A. J. Hollenberg	16 april	1964	18 maart	1978
J. J. Zijp	17 november	1988	*)	

SECRETARIS

J. van den Bos	1 oktober	1892	27 maart	1920
			ben. tot Vice-Sec	
A. J. Hollenberg	27 maart	1920	12 april	1937
			ben. tot Vz	
J. M. Bantjes	12 april	1937	16 april	1964
			ben. tot Vice-Sec	
S. van den Bos LNzn	16 april	1964	*)	

Naam	Datum van benoeming		Datum van aftreden	
VICE-SECRETARIS				
C. K. van der Mije	1 oktober	1892	23 november	1892
Th. Martens	23 november	1892	20 januari	1894
M. Koning	20 januari	1894	22 september	1896
P. van der Geer	22 september	1896	6 november	1896
G. Koper Azn	6 november	1896	6 april	1900
C. Keur Tzn	21 juli	1900	27 september	1904
O. Schrikkema	21 januari	1905	7 december	1918
A. J. Hollenberg	7 december	1918	27 maart	1920
			ben. tot Secr.	
J. van den Bos	27 maart	1920	20 april	1929
J. van den Bos Jzn	12 april	1930	17 maart	1952
Jac. de Muinck	17 maart	1952	*)	
J. M. Bantjes	16 april	1964	24 februari	1971
PENNINGMEESTER				
O. Schrikkema	1 oktober	1892	7 maart	1903
L. H. Schut	7 maart	1903	17 februari	1906
J. Bakkenhoven	10 maart	1906	14 juni	1908
L. N. Weber	14 juni	1908	13 november	1929
J. Zwemmer Rzn	12 april	1930	12 april	1937
A. Kalff	12 april	1937	3 oktober	1941
J. van der Mije	3 oktober	1941	17 februari	1949
A. Kalff	1 juni	1949	16 april	1964
Th. L. Ballast	16 april	1964	1 september	1968
S. van den Bos LNzn	1 september	1968	*)	
			secc./penn.m.	
COMMISSARIS/LID				
P. van der Geer	19 januari	1893	20 januari	1894
L. N. Weber	19 januari	1893	22 februari	1895
E. Schaap	20 januari	1894	13 januari	1928
G. J. Lemstra	22 februari	1895	22 september	1896
C. Drayer Mzn	22 september	1896	20 september	1902
H. van der Zee	20 september	1902	21 januari	1905
J. Water	21 januari	1905	20 januari	1942
L. H. Schut	10 maart	1906	29 december	1926
C. Slagveld	10 maart	1906	19 juni	1908
Jac. Koning Czn	9 juni	1908	5 december	1916
T. Molenaar Azn	14 februari	1917	9 maart	1922
Jac. Termes	3 mei	1919	10 maart	1921
A. Keesman	27 maart	1920	16 april	1964
Jac. Koper Tzn	23 april	1921	24 februari	1923

Naam	Datum van benoeming		Datum van aftreden	
Jac. Drayer	24 februari	1923	20 maart	1926
W. van der Mije Wzn	24 februari	1923	1 april	1930
J. J. Dijkstra	20 maart	1926	17 april	1939
M. van den Bosch	19 maart	1927	13 december	1934
Jac. Schaap Ezn	28 april	1928	27 april	1930
C. Beekhuis	11 april	1931	24 februari	1971
A. Paap Azn	11 april	1931	21 oktober	1947
A. Slagveld	29 maart	1935	24 december	1935
D. Keur Czn	17 april	1939	20 november	1942
A. Kalff	3 oktober	1941	1 juni	1949
			ben. tot penn.m.	
F. Koper	28 oktober	1947	24 februari	1971
P. H. Terol	28 oktober	1947	1 april	1948
P. Bol	29 november	1948	27 september	1960
W. M. Castien	29 november	1948	*)	
H. Weber Lzn	17 maart	1952	27 februari	1969
B. Poots-van Popta	2 december	1941	19 november	1951
W. Paap-de Wid	2 december	1941	11 oktober	1949
G. Keur-Molenaar	2 december	1941	26 januari	1947
T. Weber-Drommel	2 december	1941	19 november	1951
M. Loos-Weber	28 oktober	1947	19 november	1951
G. Keur	16 januari	1962	6 november	1963
A. Kalff	16 april	1964	29 maart	1970
H. Harkamp-Bluijs	10 december	1979	*)	
E. M. Slagveld-Kerkman	10 december	1979	*)	
B. H. Smits-Schotvanger	10 december	1979	*)	
M. Weber Jzn	10 december	1979	*)	
J. J. Zijp	6 oktober	1980	17 november	1988
			ben. tot Vice-Vz.	

*) Maakt deel uit van het huidige bestuur.

16

Lijst van de namen van de Bestuursleden van de Afd. Vrouwenvereniging

Vanaf de oprichting tot aan het einde van de afdeling op 16 november 1941

Voorlopig bestuur gekozen op 10 maart 1921

M. van der Veld-Schuiten	Voorzitter
T. Weber-Drommel	Vice-Voorzitter
W. Paap-de Wid	Secretaris
J. J. C. Weber-de Wid	Vice-Secretaris
J. Slegers-Zantvoort	Penningmeester

Naam	Datum van benoeming		Datum van aftreden	
------	---------------------	--	--------------------	--

VOORZITTER

F. Zwaan	10 oktober	1921	25 september ben. tot vice-Vz	1930
W. C. Paap-de Wid	25 september	1930	16 november	1941

VICE-VOORZITTER

M. van der Veld-Schuiten	10 oktober	1921	1 maart	1923
J. Zijlstra-Draijer	1 maart	1923	23 maart	1925
W. C. Paap-de Wid	23 maart	1925	25 september ben. tot Vz	1930
F. Zwaan	25 september	1930	12 mei	1932
T. Weber-Drommel	12 mei	1932	16 november	1941

SECRETARIS

A. J. Hollenberg	10 oktober	1921	8 september	1926
J. J. Dijkstra	8 september	1926	25 september	1930
M. Behrens-Koster	25 september	1930	12 mei	1932
A. Keur-Koper	12 mei	1932	1 april	1940
M. Loos-Weber	1 april	1940	16 november	1941

VICE-SECRETARIS

J. Water	10 oktober	1921	12 mei	1932
M. Loos-Weber	12 mei	1932	1 april ben. tot Sec	1940

Naam	Datum van benoeming		Datum van aftreden	
PENNINGMEESTER				
J. Slegers-Zantvoort	10 oktober	1921	26 mei	1922
M. Behrens-Koster	26 mei	1922	29 maart	1926
B. Poots-van Popta	29 maart	1926	16 november	1941
COMMISSARIS				
W. C. Paap-de Wid	10 oktober	1921	23 maart ben. tot Vice-Vz	1925
T. Weber-Drommel	10 oktober	1921	12 mei ben. tot Vice-Vz	1932
T. van den Bos-de Roode	10 oktober	1921	21 mei	1928
M. Behrens-Koster	29 maart	1926	25 september	1930
G. Keur-Molenaar	21 mei	1928	16 november	1941
J. J. Dijkstra	25 september	1930	12 mei	1932
A. Slagtveld-van der Ven	27 april	1932	1 april	1940
P. van der Mije Kzn	12 mei	1932	12 april	1937
A. J. Hollenberg	12 april	1937	16 november	1941
Th. D. van der Valk-v. Koutrik	1 april	1940	16 november	1941

